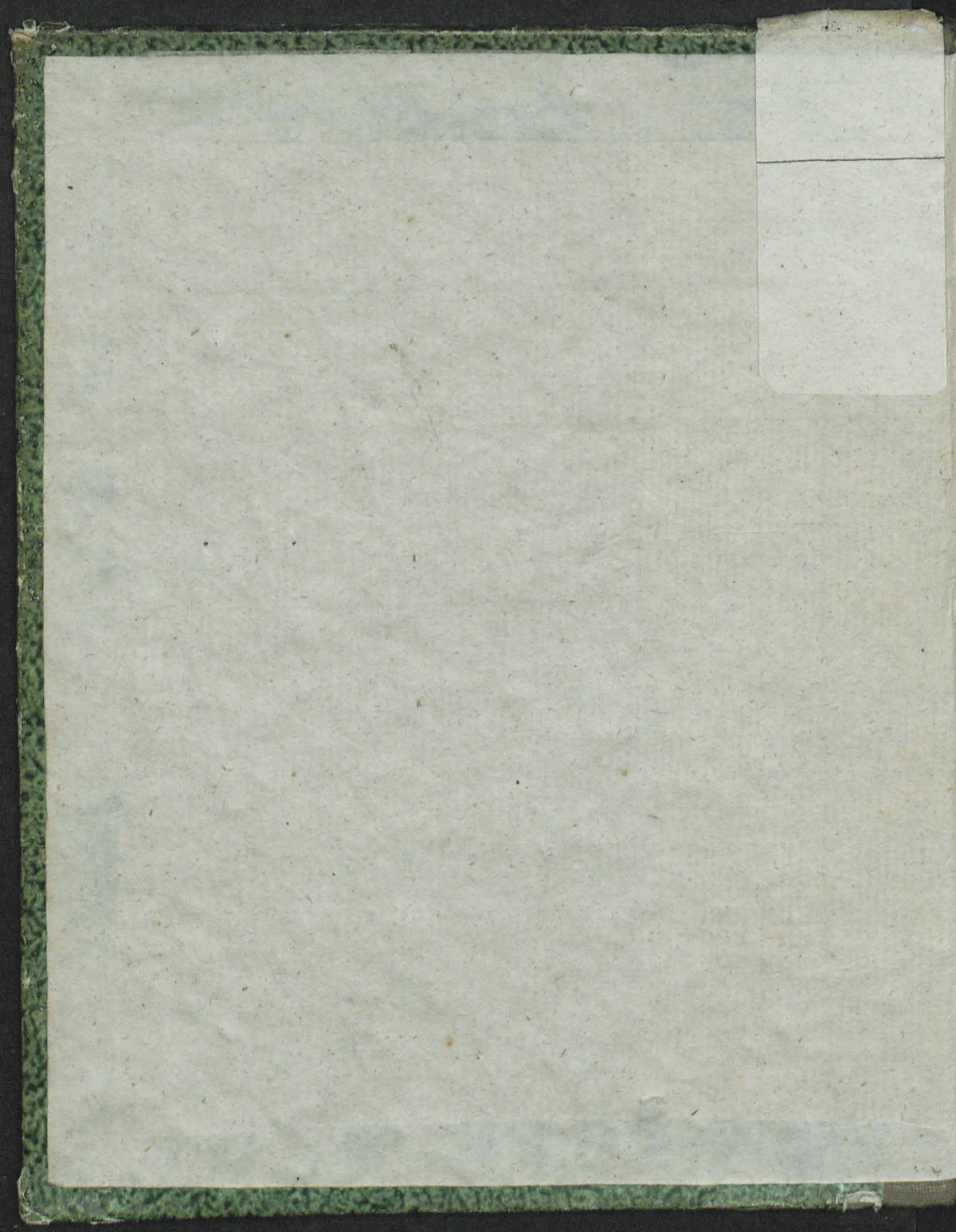

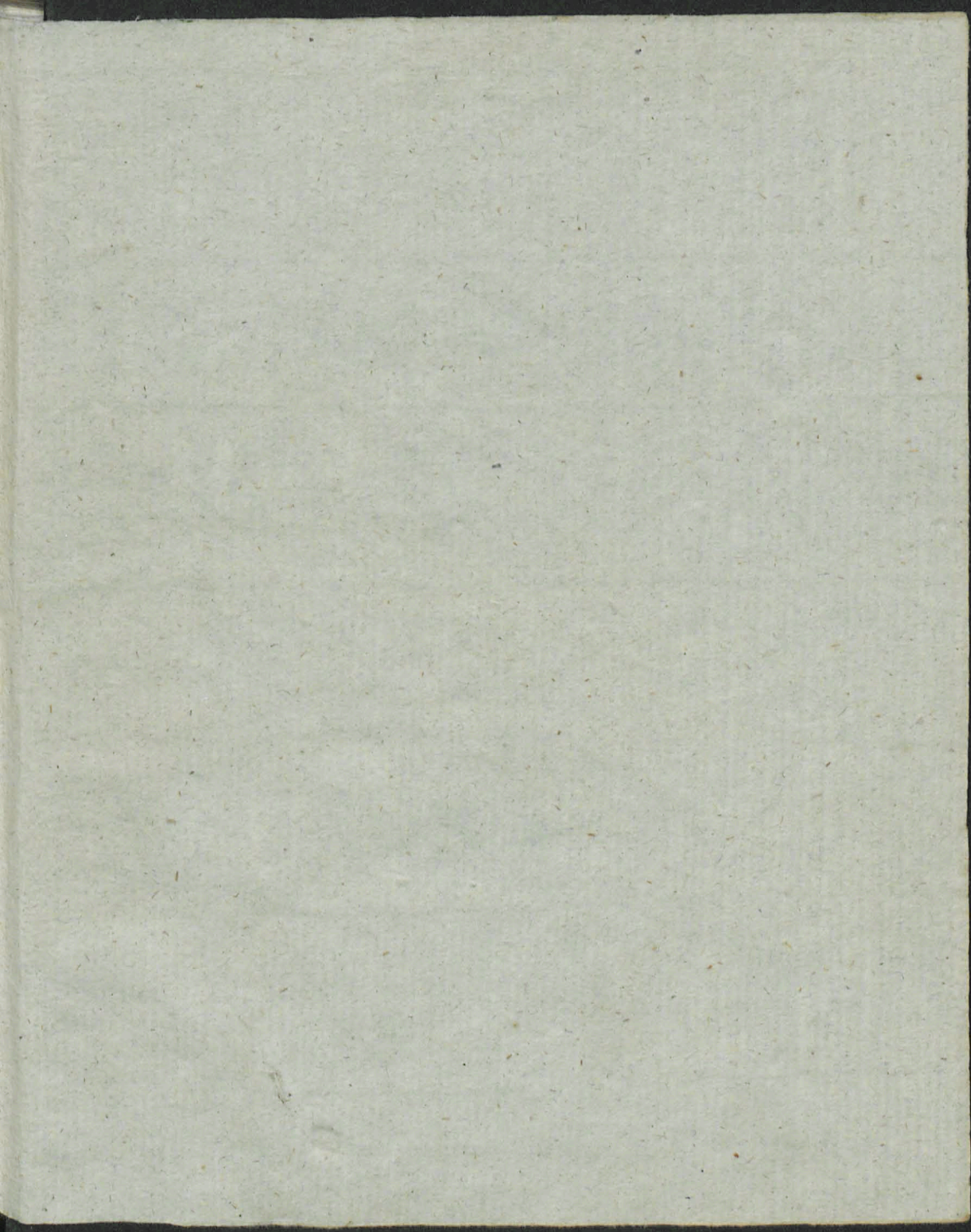
BIBLIOTEKA

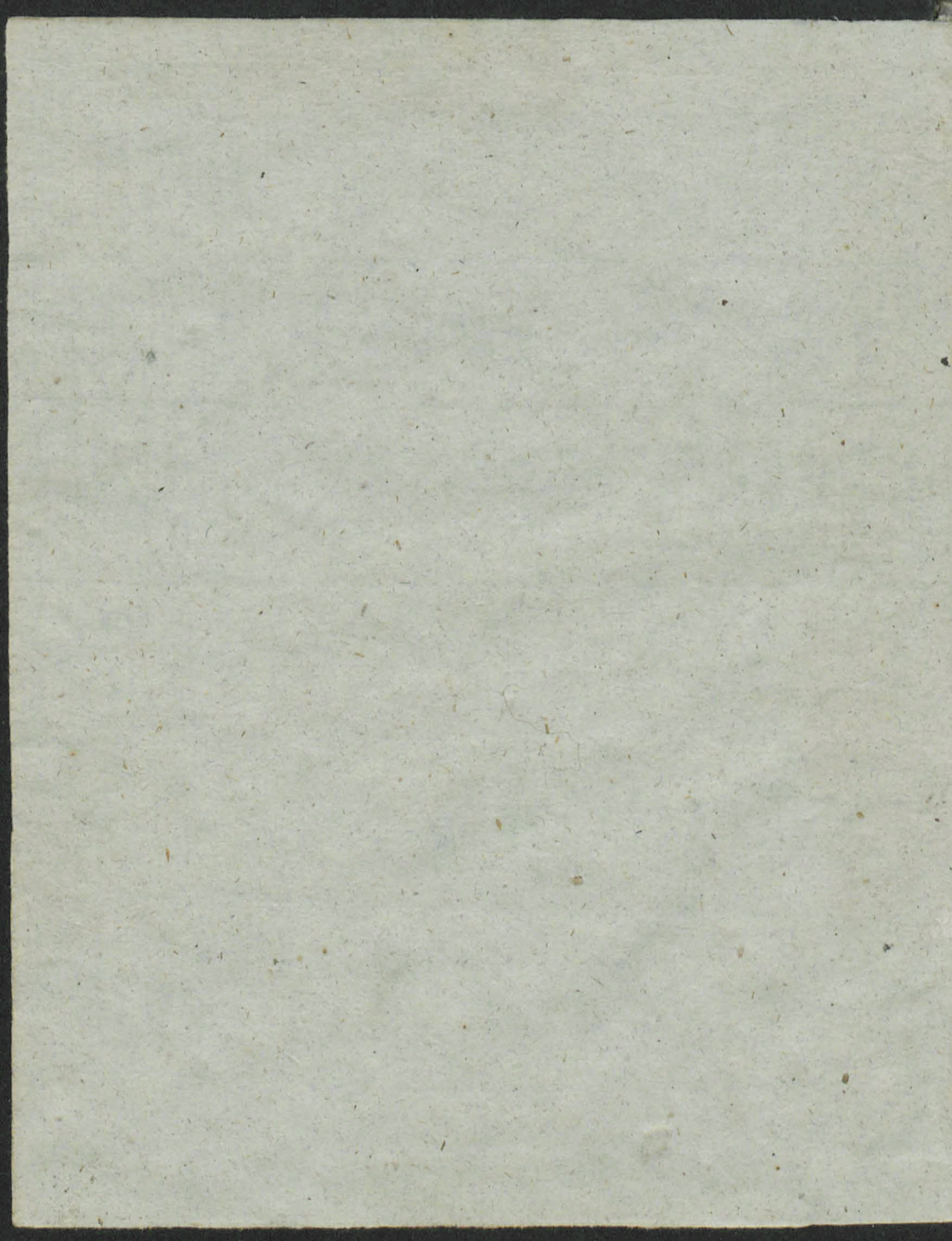
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII 1,468

opoli
awie

KSIĘGI CZWICZE- NIA CHRZESCIANSKIEGO.

Z Roskazania Starych.

8.513

PRZEZ XIĘDZĄ GABYELĄ LEOPOLITĘ ZAKONU
KAZNODZIEYSKIEGO. P. G.

Ná Przedmiesciu Jávorowském v S. MIKOLAIA Roku B. 1619.

L V B I C Z.

XVII - 1468 - III

L V B I C Z.

L V B I C Z jest herb lubieżny / y peten lubości /
 Peten posánování / y też przyiemności /
 Bo podkowa rátne / konia pocztowego /
 Topowi słowem Bożym tak opisanego.
 Kon mocny śmieie rzacy / ziemie kopaiacy /
 A ná zbrojne żołnierze / wstok nácieraiacy.
 Gárdzi stráchem woennym / gárdzi bláskiem wotocznie /
 A ná dzwiek trab Rycerskich / rusa soba stocznie.
 A ten jest wizerunkiem / żołnierzow Duchownych /
 Ná Xiazetá piekielne / wojowác ochotnych.
 Ktoremu podkow trzebá / z P O B O K V dostátnich /
 A drugim złotý krzyżem / w L V B I C Z przemienionych
 P O B O K tylko krzyż jeden / ma ná wierzch podkowy /
 pobożność przyznawaiac / swoiemu przodkowi.
 A iż zá K A Z I M I E R Z 4 Krolá wielmożnego /
 P O B O Z A N I E C ochotny / sercá spániátego / (wney
 z domu cnych L Y S A K O W S K I C H w potrzebie gwałto
 Nád wśyſtkie towarzysze poczynat serdeczniey /
 Lubo ná to pogladat / Monárchá obecny /
 Gdy meſtrwá dokázowal P O B O Z A N I E C grzeźny
 Wtożył mu W P O B O K A / krzyżýł drugi wnetrzny
 Wieczney swoiey lubości / w pominek wieczny.
 L V B I C Z E M go miánuiac z stárey mowy polskiey /
 Lubość swá oświadcziat serdeczności meſtkiey.
 Te podkowe bieluchna z krzyżami złotemi
 A z Strusiemi pioráni / ná helm wśádzonemi.
 M A D O M wielki / Szláchetnych L Y S A K O W S K I C H
 Spráwami Rycerskimi y dzielnościá Stawny (dawny /

Iob 39.

L V B I C Z.

Poddawa postępując po drodze zbawiennej /
 Krzyżami podpierając / krewkości wlołmney.
 Aby jednym skoczony / wsi pieta goniacy /
 A drugim rozpiłkone Kieżetá ciemności t
 Reorzy droge zálegli / do niebá idaczym /
 Prześloda wielka czyniac do Boga sie pnaezym.
 Ale wára przetleci / wára potapieni /
 Bo iestefmy ná Krzyżu Swietym odkupieni.
 Nie złotem ani srebrem / ale Krewia Zbawiennej
 Ktora iest tajemnica wiary nagłownieyfa.
 A zádatkiem Zbawienia / Krzyżem nábytego /
 Nam od dziedzica Niebá / podárowanego.
 Ktory aby milował wšyſtkie **LYSAKOWSKIE** /
 Odsyłam z Modlitwami / Ofiary Kapłanſkie
 Ktore riez przyiać proſe / **NAWYSSZY KAPLANIE**
 A day nam z toba wšyſtkiem wieczne Krolowanie Amen.

IEGO MOSCI PANV,
P. IAKV BOWI ŁYSA-
KOWSKIEMV CHORAZE-
MV ZIEMIE CHELSKIEY.

Memu Miłościwemu Pánu y Dobrodźciowi.

Est iákiś stárodawny zwy-
czay / Mościwy Pánie Choroży
Chelmski / iż do ludzi wielkich przed
wielkim posłem pierwey Góńcá
wypráwiáto / ktoryby wiékszemu
droge przetorował / y drobnieysze
rzeczy pierwey spráwiwszy / iemu lepszy przy-
step do spráwowania glównieyszych uczynił.
Tegoż zwyczáia przestrzegáto y Poetowie /
ktorzy przed swódiemi Komedýami prologi wy-
práwnio / gotuiac sobie pilne sluchánie Aktow
nástępuiacych. Tenże zwyczay chowáto y Ká-
znodzieie / ktorzy przed Kazániem trotkie przed
mowy do slucháczow czynia / wprowadzáto
do wyrozumienia ich to co sie ma tráktowác ná
Kazániu. Tego stárożytnego zwyczáiu niech-
ce y ia odstąpić / stáro slugá Duchowny y da-
wny Bogomodlá W. M. mego Mościweg

Przedmowa.

Páná y Dobrodzieiá / ktoremu izem ochotnie
ofiárowal wszystkie prace moie / przy chlebie
y szodrobliwey pomocy W. M. do Druku
wygotowane / wyprawiam przed nimi tego
málego Gońcá / ktory ma swoje imie / KSIĘ
GI CWICZENIA CHRZESCIANSKIEGO.
A izem názwal te mále Ksiózki KSIĘGAMI,
dla tegom to uczynil / że y mále strzyneczki w
ktorych bywáia złożone złote Łánczuchy / y
Mánnelle / y Pierścienie / y drogie Kleynoty /
moga bydz poczytáne zá nawietke strzynie /
w ktorych bywáia Serwety / y Obrusy cho-
wane. Wiec y skátulá w ktorey sie chowáia
práwa y zapisy / y przywileie / wietza iest w
cenie swoiey nád wielka strzynie w ktorey cho-
wáia rozmaite háty. Poniewáz tedy w tych
máluchnych Ksióžeczákách / iest opisany IEZVS
CHRYS TVS Syn Bogá nawyzszego / ktory
bedac w postaci nie wielkiey / byl przed sie
Olbrzymem wielkim / od wierzchu niebá wy-
biegáiscym / y wszystkie stárby dobroci y v-
miestności Božey w sobie máiscym / tedy zda-
mi sie zem slusnie názwal te máluchne Ksiózki
KSIĘGAMI. A izem przydal CZWICZENIA
Chrześciáńskiego / nieuczynilem tego z tey przy-
czyny / ábym miał sobie przypisowác ćwiczenie
ludzi Chrześciáńskich / gdyż niedoskonálosc
moie widza własne oczy moie: Ale z tey miá-
ry / ábym

Przedmowa.

ry / abyim pokazal iż PAN IEZVS dla zbawie-
nia naszego wcielony / y dla odkupienia grze-
chow naszych na Krzyżu przybity / sam iest na-
doskonalszymi Księgami ćwiczenia Chrześci-
ańskiego / w ktorego iako w iedno krociuchne
zebranie / wbite sa wszystkie Księgi Moize-
szowe / y wszystkich Prorokow Żydowskich /
y Sybil Pogańskich / y wszystkie Księgi E-
wangelistow / y Apostolow / y Doktorow Ko-
ściola Bożego : y wszystkie ktore onim beda
pisane / aż do samego słończenia światła. Kto-
re gdy pogoreia przyostatnim zepsowaniu
światła / onym gwałtownym ogniem / ktorym
pogoreia nie tylko wszystkie miasta y zamki ze
wszystkimi okolicznościami swoimi / ale y
wszystkie gury y pagorki / rozplyna sie iako
wosk / y wszystkie fundamenta gur wypalone
beda / przed sie żadna litera y żadna Jota nie
zginie Pisma świętego / ale to wszystko dali
Pan Bog czytać bedziemy doskonale / y wszy-
stko rozumieć bedziemy dostatecznie / w tych
nadoskonalszych Księgach zbawienia naszego /
IEZVSIE CHRYS TVSIE, tylko sie nam
tu pierwey trzeba nauczyć słabizować / na tych
Księgach ktore sa onim napisane. Ktorych
ączkolwiek W. M. moy Mościwy Pan y do-
brodziey /

Pan Chry-
stus iest
compendy-
um wszy-
stkiego pi-
sma święte-
go.

Przedmowa.

brodzicy ma dostatek / przed sie ia trzymajac sie
wlasnych slow IEZVSA CHRYSVSA, mo-
wiacego / MAIACEMV BęDZIE DANO
Y BęDZIE OBFITOWAL. Dacie y iestem
gotow dat wietse Ksiegi / w iakokolwiek na-
grode wielkich a mnie niewystawionych do-
brodzieystw W. M. za ktore ia W. M. me-
mu Mlosciwemu Panu y dobrodzieiowi / v-
nizenie dziekujac Pana Boga prosze / aby on
sam byl y doczesno y wiekista nagroda W.
M. Amen. Dan Na przedmiesciu Jaworo-
wskim v swieteg Mikolais / w Oktawe trzech
Krolow / Roku Panskiego / 1619.

W. M. mego Mlosciwego Pana y dobrodzieia ,
Nanizszy Bogomodlca.

Xiadz Gabryel Leo-
polita Zakonu Ka-
znodzieyskiego.
P. G.

K S I E G I

Cwiczenia Chrześcijańskiego, na Tydzien Święty.

Jeżus Chrystus na Krzyżu przybity /
jest nadoskonalszymi Księgami cwi-
czenia Chrześcijańskiego.

NA KWIETNA NIEDZIELE.

Księgi wszystkich Prorokow, objaśnił samym
sobą, nadoskonalszy Mistrz zbawienia naszego.

To sie wszystko stało, aby sie wypełniło, co
powiedziano jest przez Proroká.

1. Kazanie.

Matt: 21.

Esai: 29.

Dziewięć Proroków Pańskich /
zajęli / przypatrując sie niemy-
śladnym tajemnicom Bożym /
samym tylko Prorokom / których
widzaniem zwano / objawio-
nym / a przed innymi ludźmi zakrytym / tak mo-
wi: Będzie wam widzenie wszystkich rzeczy,

Esaie 26.

Apocali 5.

iako słowa Ksiąg zapieczętowanych / ktore gdy
 dādza czytāt temu ktory umie czytāt / rzeknā :
 Czytay te Księgi ; A on odpowie : Nie moge /
 bo są zapieczętowane ; A gdy zās beda dane te-
 mu Księgi / ktory czytāt nie umie / y rzeknā mu :
 Czytay : on odpowie : Nieumiem czytāt. A iż
 tāka była dola / wšyſtkich ludzi Starego Za-
 konu / iāwnie o tym ſwiādeczy glos Boży / tāk do
 tegoż Prorokā mowiacy : Idź a powiedz ludo-
 wi temu. SLVCHAYCIE SLVCHAIAC, A
 nie rozumieyćie / baczyćie y widzyćie / a nie pozna-
 wayćie. Co iesli niektorzy z nich cokolwiek czy-
 tāt umieli / y w obiāwieniu Bożym / cokolwiek
 ſie im blyſnalo przed oczymā / y to zās predko
 przed nimi zamkniono / y zapieczętowanowšy / po-
 lożono nā nieprzeſtepnym tonie Boga wšelkiey
 umieiſtnoſći. Jāko to obiāwiono Janowi s.
 ktory widzial nā Thronie ſiedzacego / w prā-
 wey rece Księgi popisane / y wewnatrz / y zwie-
 rzchu zapieczętowane ſiedmia pieczęci : y wi-
 dzial Aniyolā mocnego / glosem wielkim wola-
 iacego : kto ieſt godzien otworzyć te Księgi / y
 odpieczętować pieczęci ich : Czego iż żaden nie
 mogl dokāzāć / ani nā niebie / ani nā ziemi / ani
 pod ziemiā / dlatego rzewliwie plākal. A bylo
 zāprawde o co. Abowiem w tych Księgāch /
 wšyſtkie

obiásnit Pan Chrystus.

3.

wszystkie nauki zbawienia nášego / byly zamknione y zápieczetowane. Jednákte nie dlugo da no plákat Janowi swietemu : ábowiem vyžrzał Baránka / iáko by zábitego / ktory przyšedl / y wzial Księgi / zpráwice onego siedzacego ná Thronie / yodpieczetował pieczęci ich / y otworzyli. Piekne záprawda widzenie / y bárzo wciešne obiáwienie : ktore sie wypelnilo w Zbáwicielu nášym / Jezusie Chrystusie / istotnym Baránku Bozym : ktory sie teraz gotuiac / iáko Owieczka ná zábitie / y iáko Baránek ná strzyzenie / iuž sie przybliža / do otworzenia tych Ksiąg zamknionych / w ktorych sa wszystkie obietnice / y figury / y Proroctwa zápieczetowane ; iáko to ná olo obaczmy / z otworzonych Ksiąg Zacharyáša Proroka / ktorego slowá / o Chrystusie dawno powiedziáne / przedtym byly zamknione / y zápieczetowane / á teraz iuž otwórzzone / y oczywišcie obiásnione / **WIEZVSIE CHRYSTVSIE** / Pánu y Krolu nášym / ná Ošlicy do Jeruzálem iádacym / do ktorego nabožnie westchnieymy / áby y nas niegodnych / raczył przysposobiť lástka swa náswietšá / do czytánia / y wyrozumienia tego Proroctwa pocišnego / y zbáwieniu nášemu potrebného.

Esaiæ 53.

2. Petri 1.

Genesis 1.

Osee 6.

Iż Proroctwo nie ludzka wola na świat jest
 przyniesione / ale od Duchá swietego / ktory jest
 badaćzem tajemnic Bożych / dosyć iásne y po-
 ważne mamy świadectwo Książecią Apostol-
 skiego ; z ktorego łączno sie domyslić możemy / iż
 każde Proroctwo / przechodziło wśelki rozum
 przyrodzony / y nie mogło bydź zrozumiane od
 żadnego czlowieká / okrom oświecenia láski Bo-
 żey / ktora jest przez Jezusa Chrystusa / na świat
 przyniesiona. Zaczym ktoby chciał te Księgi
 czytać / y rozumieć / bez Chrystusa nic nie wy-
 czyta / y nic nie zrozumie / by byl namedrśy ; bo
 Księgi te wysoko sa položone / y mocno zam-
 knione / y ták potężnie zapieczetowane / że ich ża-
 den rozumieć nie mogli / przed przysćciem Syná
 Bożego. A ktróż / prośe / mogli zrozumieć / przed
 przysćciem Pána Chrystusowym / one słowa
 Mójżeszá mowiacego : **SSTAŁ SIE WIE-**
czor y poránek dzień ieden ? A czemuż w kupa
 złącza poránek z wieczorem / ktore ták sa rozne / y
 dálekcie od siebie ? álbo czemu pierwey kládzie
 wieczor niż poránek ? nie zgádnie tego Diwinus ,
 álbo ráczey deuius Plato | nie zgádnie tego Prin-
 ceps , álbo ráczey prácepry Aristoteles : ábowiem
 nie znáia Baránka / ktory te słowa sam w sobie

w te czá-

obiąsnit Pan Chrystus.

w te czasy obiąsnit / gdy przedwieczny Syn Boży / będąc naysłlicznieyszym porąnkem / z przedwiecznego Oycá swiátłości / przedwiecznie wynikáiacym / zláczył sie w iedno z ziemnym wieczorem / nášey doczesności / y ten / ktorego iest noc y dzień / zláczył w ieden dzień láski / náidnieyszey dzień Boštwa swoiego / z okropna noca nášey smiertelnosci. A ieszce puscil w przod wieczor / gdy zákrýł wšechmocnošć w slábošći / gdy zákrýł modrošć w prostosci / gdy zákrýł niešmiertelnosc w smiertelnosci / gdy zákrýł Boštwo niewidome / w widomym czlowieczestwie swoim. Wiec y one trudne slowá Proroctwá Dawidowego / ktore mowi do wšyſtkich Krolow wšyſtkiego swiátá / kto mogli zrozumieć? A teraz Krolowie rozumieycie / y cwiczcie sie wy ktorzy sadzicie ziemie. Cáluycie Syná by sie kiedy nie rozgniewal Pan / y pogineli byšcie z drogi spráwiedliwošći. O iáko to byly zámkniéne slowá : Cáluycie Syná. A ktoregož to syná máia cálówać / wšyſcy Krolowie / y wšyſcy Sedziowie swiátá / by nie pogineli z drogi spráwiedliwey? By tu wšyſcy Krolowie y Sedziowie swiátá / ze wšyſtkiemi Medrcámi swoiemi / polamáli sobie glowy / chcac zrozumieć te slowá / nigdy by do wyrozumienia ich przyšc

5.

Pan Chrystus iest porąnkem / a náša smiertelnosc wieczorem.
Psalmo 73.

Psalmo 2.

Colof. 2.

nie mogli / bez objaśnienia mądrości Bóstey /
 który stąrbnica będąc / Zbawiciel nasz Jezus
 Chrystus / dostatecznie to objaśnił w samym so-
 bie; ábowiem on będąc iednorodzoným Synem
 Krolá nád Krolmi / y Páná nád Pány / dlatego
 sstał sie synem czlowieczym / z pokolenia Krole-
 wskiego narodzoným / áby wszyscy Krolowie o-
 chotnie / zá powodem nowej gwiazdy / do niego
 biezac / y iáko z nayniższym wtkonem / całuiac
 go / dáli pobudkę y inszym Krolom y Pánom / á-
 by toż przykładem ich czynili. Ale iż Krolowie
 ziemscy byli grzesznymi / y bázno niesposobnemi
 do pocałowánia tego Syná Bożego / ná ktore-
 go śliczność / dziwui sie Słońce y Miesiąc / y
 sámi naslicznieyszy Anyolowie / nápatrzyć sie nie
 moga : dlategoż y ten laciński text / Apprehendite
 disciplinam , y Polskie przetlumáczenie / Przy-
 mujcie kárność : potrzeba im zrozumieć / w tym
 że samym Jezusie Chrystusie / który będąc wol-
 ny od wszelkiego grzechu / y niewinny będąc za-
 dnego káránia / przed sie przyial ná sie káránie
 grzechow cudzych / dáiac pobudkę wszystkim
 grzesznikom / áby sie nie chronili káránia zá wla-
 sne grzechy swore / do ktorych nawietż o kázys
 zwykli dáwac / z siebie Krolowie / dla wolno-
 ści / y swobody / y dostátkow swoich / dlategoż

Przyimuy-
 cie kárność

też oni

obiásnil Pan Chrystus.

7.

też oni naprzód powinni łapać się tej karności /
ktora widza na własnym Synu Bożym / ktore-
mu Ociec Niebieski nie przepuścił / ale go vde-
rzył dla złości ludu swego. Co iesli dla cudzych
grzechow / tak srodze vderzył Krolewicá niebie-
skiego / podobno nie vderzy Krolá ziemskiego dla
iego grzechow własnych : Badźcie tego pewni /
że vderzy / bo on nie ma względu na żadnego.
Badźcie tego pewni że vderzy / bo on iest / ktory
rospásnie Krolez Pásá Rycerskiego / y przepásu-
ie powrozem biodrá ich : Badźcie tego pewni
że vderzy / bo on iest tak stráśny / ktory odeymu-
ie ducha Książetom / y iest ogromnym wwszyst-
kim Krolom swiátá. A dlategoż teraz Krolow-
ie rozumieyćie / y weźcie się wy ktorzy sadźcie
ziemie / słuźcie Pánu w boiáźni / y rozráduy-
cie się z drzeniem / przymuyćie karanie / by się kie-
dy nie rozgniewal Pan / y poginalibyscie z drogi
spráwiedliwey / gdyby się rozżarzył gniew iego.

Alle y one słowá tegoż Krolá Dawidá : Dzień
dniowi wypowiada słowo / á noc nocy obiáwia
vmietność / kto mogł dostátecznie zrozumieć ze
wszystkich Medrcow swiátá : nietylko poiedyn-
kiem / ale choctayby się wwszystcy na iedno mieysce
zgrupádzili / y powsszechno dysputácyá swoia / te
słowá po iedney literze rozbiéráli / nigdyby się nie

spráwili

Esaiá 53.

Niemáś w
pána Bo-
gá względu
na persóny.

Iob 12.

Psalmo 75.

Psalmo 18.

Dzień dni-
wi wypo-
wiada slo-
wo.

Noc nocy
obiawiła v
miejetność.

sprawiłi do skonczenia swiata / gdyby ich byl nie
obiawil sam w sobie / Zbawiciel nasz Jezus Chry-
stus / ktory nam w tych slowiech pokazal / y
początek zguby / y początek naprawy natury ludz-
kiej : Abowiem noc nocy obiawiła vmiętność
w te czasy / gdy Szatan przetylery / ktory jest wie-
czna noca / zalecal vmiętność dobrego y zlego /
pierwszey Nátce / wšytkich żywiących / Jewie /
y zawiadl ia w ciemna / y bärzo okropna noc /
przestępstwä Przysłazania Bożego : Ale zaś dzień
dniowi opowiedzial slowo / kiedy nasliczniey-
šy Anyoł niebieski / żadney nocy niemáiacy / zwiá-
stował slowo przedwieczne Naswietszey Pán-
nie / ktora też byla iásniejša nád każdy dzień na-
pogodniejšy / bo nigdy nie miała żadney chmu-
ry / y żadney zmázy / ale wšytká byla piękna / nie
tylko w postaci dušney y cielesney / ale y w odzie-
niu swoim : Abowiem odziána jest Słońcem /
á Miesiac ma podnogami swymi / y Korone ze
dwunastu gwiazd ná glowie swojej.

Psalmo 48.
Wiedno
spotem bo-
gaty z vbo-
gim.

Alkož / proške / mogli zrozumieć one trudne
slowa Dawidowe : Wiedno spotem bogaty
z vboгим ? Nic tu nie poradzi mądrość swiec-
ka / ktora dáleko kládzie bogatego od vbogiego ;
bo mocno sie zamykla bogaty przed vboгим / y dá-
leko stroni vboგი od bogatego / wedlug pompy

tego

tego ſwiátá obludnego. Ale kto poyrzy ná Chryſtuſá zaráz te ſłowá rozumie / gdy w nim obaczy Boga bogátého w miłóſierdziu / w iedno złączonego / z wboгим człowiekiem / w przyietey naturze iego / ktora była od zboyce piekielnego / ze wſyſtkich kleynotow obdárta / y obnáżona. Co ieſli Syn Boży obiáśnil Proroctwá Dawidowe / ktory nád wſyſtkie stárſze nawiecey rozumiał / á coż mniemaſz o inſzych Proroctwách / to rozumiey / iż ſa wſyſtkie tak obiáśnione / iż od káżdego natepſzego rozumu / wiára Chryſtuſowa oſwieconego / moga bydź zrozumiane / gdy bywáia od Doktorow / Káznodziejow / wykládané. Już obiáśnil ſam w ſobie Jezus Chryſtus / one dziwne y niepoiete ſłowá Izáiaſzá Proroká mowiącego : Oto Panna pocznie , y porodzi Syná , y będzie názwáne Imię iego , Bog z námi. Abowiem ſam Syn Boży z Pánny ieſt poczęty z Pánny národzony / y ſwiátu wkáżány / czego nigdy natura nieumiála / czego wſyſtká mądrość ſwiercka nie rozumiała / to inż teraz ymie mądrość Chrzeſciańſka / czytájac ich obiáśnienie w ſbáwićielu ſwoim : o ktorym to by náwietſzy proſtał z ludzi Chrzeſciańſkich / tak wyznawa ná káždy dzień. Wierzę w Iezusa Chryſtuſa , Syná Bożego iedynego , Páná náſzego ,

Eſaia 7.

Matth: 21.

Pan Chry-
stus dziś ob-
iśnia pro-
roctwo Ża-
charyasza
we.
Czem Pan
Christus na
Oslicy ie-
dzie do Jer-
uzalem.

Psalmo 50.

ktory sie poczał z Duchą Śmiego, narodził sie z
Panny MARYEY. A iż między innymi Proroc-
twy nie poslednieysze jest to Prorocctwo Żachá-
ryasza Proroka / ktory na wszystkie Káplany y
Lewity Stárego Żakonu / wola mowiac: PO-
WIEDZCIE CORCE SYONSKIEY, Oto Krol /
ktory idzie tobie cichy / siedzacy na Oslicy / y O-
sleciu synu iey podiárzennym. Dlatego Mistrz
zbáwienia nášego / dziś wsiadł na Osła / y ie-
dzie na nim / do stolicznego Miásta Krolow Ży-
dowskich; á to dlatego / aby obietnice Boże / przez
Proroki vczynione / vspráwiedliwił w samym
sobie. Abowiem wierny jest Pan Bog / we w-
szystkich słowách swoich / y swiety we wszystkich
spráwách swoich; ktory áczkolwiek nie ma na so-
bie żadney obligácyey / aby miał komu co obie-
cować / y nie ma żadnego obowiaστu / aby miał
komu o sobie spráwe dáwać / przed sie on nie-
wierności ludzkiej zábiegáiac / we wszystkim
sie káždemu vspráwiedliwia / iáko go w tym
wyswiadcza Krol y Prorok / tak mowiac do nie-
go: OTO PANIE VMILOWALES PRAW-
de / á niewiádomé / á bárzo skryte tájemnice / ma-
drości twoiey / obiáwiles mi; Abyś sie vsprá-
wiedliwił w mowách twoich. A iż był P. Bog
obiecá / iż Syn iego miał sie estáć Krolew po-

Kornym

kornym / na Oslicy / y Oslatku do Corki Sy-
 onskiej przyjeżdżającym / dlategoż istotnie / to
 sam w sobie wypełnia. Abowiem iakożby inas-
 czej / niewierny naród ludzki / miał był wierzyć
 prawdzie Chrystusowej / gdyby w nim nie wi-
 dział tak poważnych / y tak zacnych Proroctw
 wypełnionych? Oto widzieli Żydowie / á prze-
 cie nie wwierzyli / y teraz nie wierza. Widzieli
 nieme vsta / moc Chrystusowa rozwiązane;
 widzieli ślepe oczy otworzone / y nowe oczy
 ślepo narodzonemu darrowane; widzieli chro-
 me vzdrowione / y iako Jelen wyśtákuie; wi-
 dzieli więznie Szatanście / z opetania y niewo-
 ley iego wyzwolone; widzieli y vmárle do ży-
 wota przyprowadzone; A což im pomogło?
 Tak wiele / iakoby groch ná ściáne mital: bo tak
 to do ich sercá przystáć niechćiało / iako nie przy-
 stánie suchy groch do ściány. Ten tedy Mistrz
 zbáwienia nášego / z tey miáry Oslice y Osle-
 cia potrzebuie / áby to wšytkim pokazal / iż on
 jest własným Krolew / ktorego Prorok Boży v-
 kázuiac / wola z rozkazania Bożego: POWIEDZ
 CIE CORCE Syonskiej: Iż Krol twoy przy-
 chodzi tobie tichy / siedzący ná Oslicy y oslatku
 iey podánym. Ktorego glosu bázro milego / iż

Żydowie
 własným

Prorokom
swym nie
wierza.

Psalmo 136.
1. Petri 2.

Esaiz 1.

Esaiz 26.

Zydowie są
synami Be-
liál.

sie już wiecey ozywać do tego / aby duze ta mia-
 ly bydz Corkami Syonskiem: Abowiem nie-
 chcę poznać y przyiać tego naláskáwšego Pána /
 ktory vmiłował brany Syonskie / nád wšyстке
 przybytki Jakobowe / y obral sobie w Syonie
 mieszkánie / y w nim záložyl kámién drogi y wy-
 brány / ná ktorým iest zášádzony wšystek grunt
 zbáwiená ludzkiego / ktorým iz wzgárdžili / bu-
 downicy Syonscy / niehcac ná nim stáwie bu-
 dowánia swego / ále iákiš inšy Syon budová-
 li ná trwi / dlategož zostála Corká Syonška iá-
 ko Nášt ná págorku / y iáko chłodnik w ogro-
 dzie ogorkowym / y już iest Syon zoráne iáko
 rola / y Jeruzálem zostało iáko gromáda kámieni.
 Zácym już niegodná Synágozá Žydowška / á-
 by miała bydz zwána Corká Syonška: Abó-
 wiem Corká Syonška wolála do Pána Boga o
 Messyášá pokornego mówiac: SPVSC PA-
 nie Báránká / pánujaceg ziemiz opoli / pušczy /
 do gory Syonskiej: A tá záš / tego Báránká
 zwiázawšy / y skrepowawšy / wydála w rece o-
 krutnym kátom / ktorzy go ze wšystkiego odzie-
 nia iego ostrzygšy / potym okrutnie zábili. Zác-
 ym slušnie moga być okrutni Žydowie názwá-
 ni synami Beliálowymi / ktory sie wykláda bez-
 iárzmá / ábowiem y oni polámáli iárzmo / y por-
 wáli

walizwiaski / y mowili wszyscy w obec / y káz-
dy z osobná: Nie bede sluzyl. Nie godni tedy
aby ie zwáli Corkami Syonstemi / ale ráczey
Synami Edomskimi / ktorzy sie wykládáia kr-
wawemi; Abowiem y oni rusyli sie ná krew
Prorokow Pánstich / y ná krew samego Pána
wszystkich Prorokow / iáko im to sam Pan Bog
wymawia / odpedzaiac ich od siebie / y mowiac:
Gdy wyciagniecie rece wáše do mnie / odwro-
ce oblicze moie od was: Agdy zágeszczáć bedzie
cie Modlitwy wáše do mnie / nie wyslucham
was / bo rece wáše pelne sa krowie. Aza nie sa
Synami krowie / ktorzy Wielkiego Proroká J-
záiaša / przetarli ná poly pila cieżka: Aza nie
Synowie krowie / ktorzy Proroká w żywocie
mácierzynstím poswieconego / włámienuwali:
Aza nie Synowie krowie / ktorzy posoczniemi pá-
szczekami swoiemi / prágnac krowie Proroká nád
wszystkimi Proroki / woláli do Pilatá: Krew
iego ná nas y ná dziátki náše: Záprawge godni
sa z kázdey miáry / aby byli zwáni synami krowie /
wedlug práwdziwych slow / istotney prawdy /
táľ do nich mowiacy: OTO IA POSYLAM DO
was Proroki / y w Pismie wzone / y z nich po-
zábijacie / y włámienuiecie / y biczowáć bedziecie
w Božnicách wášych / aby sie zlala ná was w-

Zybowie sa
synami E-
domskimi.

Esaja 1.

Matth: 23.

Psalmo 50.

Nienawiść
Żydowska
przeciwko
p. Chrystu-
sowi.Synagoga
Żydowska
i:st corka to
trá piekiel-
nego.

Mich: 5.

Byłta krew / ktora iest wylana na ziemię / od
 krwi Ablá sprawiedliwego / aż do krwi Za-
 charyasza syna Barabiaszowego / ktoregoście za-
 bili / między Kościołem y Oltarzem. Od tey ci
 krwi prosił wyzwolenia / mądry y pobożny
 Krol / wołaiac do Pána Boga: **W Y Z W O L**
 mie ze krwi Boże / Boże zbawienia mego. A iż
 sie Żydowie w tey krwi kochá / aż po dzis dzień /
 znát to po ich wielkiej nienawiści / ktora máia
 przeciwko Chrystusowi / ktorego przesładnia
 w działkach Chrzesciánstkich / y w przenaswiet-
 szym Sakramencie / gdy go dostac moga: dlatez
 goż Synagoga Żydowska / iuz niegodná tego /
 aby iazwano Corka Syonstka / ale Corka lotra
 Piekielnego / gdyż iazak nazwal sam Pan Bog/
 mowiac do niey: **T E R A Z B E D Z I E S Z S P V**-
 stożona Corka lotrowska. A słusnie iey zapra-
 wde sluzi y to przezwisko; abowiem niesłycha-
 nym okrucienstwem swoim / po lotrowstwu so-
 bie postapila z Zbawicielem swiatá: Gdy wiez-
 rutnego Lotra Barabaszá wypuscila / ktory
 byl dla zwady y meżoboystwa wrzucony do wie-
 zienia / á Chrystusa niewinnego / y owsem do-
 brodziecia wielkiego / y niewidanego cudotwor-
 ce / ná krzyż wywolawszy / między dwiema Lo-
 trami powiesila. A wiec to Corka Syonstka:

Kow:

Kowsem Corla Lotrowska / ktora z dopuszcze-
 nia Lotra piekielnego / obrala sobie lotra wieru-
 tnego / ktory iey nauczył wšelakiego lotrostwa /
 wšelakich zrad / y chytrości / y wšelkiego okru-
 cienstwa / ktoreby rada wykonala / gdyby mo-
 gla : y bedzie okrutnie wykonywac / gdy sie iey
 do tego otworzy droga / za przysciem przeflete-
 go Antykrysta / ktorego ona z Synami swoimi
 przyjmie przychodzacego / w imie Dyabelskie /
 na koniach y wozach pyknych / poniewaz niech-
 ciala przyiac / Krola swego pokornego / przyie-
 dzaiacego na Oslicy / w Imie Pánstie / ktore-
 go iey wlaźuiac / ieyze własny Prorok mowi :
 Oto Krol twoy idzie tobie cichy , siedzacy na
 Oslicy. A iz mowi / Oto / tedy z tey miary stu-
 sznie moze bydz nazwany / nie tylko Prorokiem /
 vprzedzicielem Pánstkim : Abowiem vzywa /
 slowa wlaźuiacego / ktorym iakoby obecnego
 wystawia przed oczy ludzkie. A gdy mowi /
 Krol / vpomina do vczciwosci / y milosci wšy-
 stkich poddanych iego / abowiem Krol / nie tyran
 ktoregoby sie trzebá lekac / nie okrutnik / przed
 ktorym trzebá vciekac / nie lupieszca podatkom
 y poborow / ktoregoby żaden znieš nie mogl ;
 Krol taki / ktory tobie niešie sam w sobie / wšy-
 skie šarby / dobroci y vmieistnošci Božey /

Oto

Krol.

Kro

Twoy.

Idźcie tobie

Matth: 15.

Krol taki / ktory tobie niesie wielkie miłosier-
dzie / y obšire odkupienie. Krol taki / ktory to-
bie niesie wszystkie zaslugi / do osiągnięcia Kro-
lestwa niebieskiego potrzebne ; przeciwko ktore-
mu tym ochotniey masz wybieżec / iż nie jest Kro-
lem obczym / ale twoim / tobie obiecánym / tobie
dárowanym / z twego pokolenia narodzonym /
twoim własnym piatnem obrzezánia náznáczo-
nym / y twoy narod tak miluiącym / że nie ty
pierwey idziesz do niego / ale on pierwey idzie do
ciebie / albo ráczey idzie tobie / ze wszystkimi po-
żytkámi zbáwiennemi / tak dálece / że ich przed
toba nikomu otworzyć / y vdzielić niechce. Przy-
šla do niego niewiásta Chanáneyka / prosząc za
Corką swoia / od Szátána opetána / y mizernie
vtrápióna / áby ia wyzwolić ráczył / áli on nie
odpowiáda y slowká iednego ; skąd sie możesz
domyślić / że iey nietylko ná ścieżę niechce otwo-
rzyć / ale bynamniey vchylić niechce drzwi / do
nieprzebránego miłosierdzia swego. A gdy oná
tym bárziesy woláiac prosila / sluchayże nayko-
chánšy narodzi Chrystusow / co od Krolá twe-
go vslyšála : Nie iestem postány / iedno do o-
wiec / ktore zginely z domu Izráelskiego. A gdy
ieszcze y za tą surową odpráwą woláć nie prze-
stála / przywiodlá do tego zwolenniki Pánstie /

że sie

że ſię za nią przy czyniajac / rzekli : uczyni a wolna.
 Abowiemci wola za nami. Sluchayże co y tym
 odpowiáda ten Król Żydowski : Nie ieſt rzecz
 dobra / bráć chleb ſynowski / y miotáć pſom. O
 ſłowá dziwne / wielka pocieche Żydom / á wiel-
 ká trwoge ludziom Pogánſkim czyniace; Oto
 Żydy zowie Synáminá kochánſemi / zá ſtołem
 ſiedzacemi / á Pogány przyrownywa pſom / pod
 ſtołem ſtoiacym / y odrobin z ſtolu Pańſkiego cze-
 káiacym. Coż tedy wieſzſzego nád Żydá / albo co
 nádeń zacnieyſzego / y Chryſtuſowi kochánſzego?
 Nie przedtym nie bylo z żadney miáry. Abowiem
 ich byly obietnice / ich bylo práwo / y ich byl Te-
 ſtáment / y ich Pátryárchowie y Prorocy / ich w-
 ſzyſcy Oycowie Świeci / z ktorych ieſt według
 ciała Jezus Chryſtus / Bog nádwſzyſtko błogo-
 ſłáwiony. A coż nád to drożſzego / co nád to za-
 cnieyſzego? A czemuż bezrozumny naródzić Ży-
 dowſki nie ruſzyſ ſię co rychley / y nie wybieżyſ
 przeciwko temu Królowi twemu włáſnemu / y
 do ciebie ochotnie z ták wielkimi pociechámi / y z
 ták wielkim wrázeniem twoim / przychódzace-
 mu? A wſákes wolał ná wſzyſtkę gębe / podno-
 ſiac iá do niebá / y mowiac : Koſſe ſpuſććie nie-
 bioſá / á obłoki niechay ſpuſzczá ſpráwiedliwe-
 go / niechay ſię otworzy ziemiá / á niechay wrodzi

Rom: 9.

Eſaie 45.

Psalmo 71.

Esaie 64.

Próut 23.

Esaie 3.

Deut: 28.

Zbawiciela: Otoż iuż teraz idzie do ciebie / iako
 naywdzięczniejszy rossá / oto idzie do ciebie iako
 naycięższy y naydrobniejszy deszcz. A czemuś tie
 nie może zmieścić / tak wielką łaską y dobroć ie-
 go: Krzyzales ze wszystkiego gardła mówiac:
 O BODAIES ROZERWAL NIEBIOSA: y zsta-
 pil: otoż on to uczynił / iż zstąpił / otoż idzie do
 ciebie. A czemuś ty niechcesz rozerwać zamknię-
 nego y zátwardziálego serca twego / y niechcesz
 go przyiać / ponieważ cie prosi / mówiac: S Y-
 NV MOY DAY MI SERCE TWOIE: podo-
 bno cie obraża / że idzie cichym y pokornym; nie-
 bączny y bezrozumny / ktory gardziś wodami
 Syloc / błogostáwienstwa Bózego / cichuchno
 plynacego / á obieraś sobie gwałtowną powódź
 przeklectwá iego / z sumem wielkim ná cie przy-
 chodzącego: przetoż bedziesz go miał dostátek /
 nietylko w pełnych brzegách: ále ná każdym miey-
 scu / według Proroctwá Moyżeszowego / ktory
 to obiecowal / iż zá te niewdzięczność twoie / be-
 dziesz przekletym / y w mieście y ná polu / bedziesz
 przekletym / ty sam / y owoc żywota twoiego / y o-
 woc ziemie twoiey / y stáda wołow twoich / y trzo-
 dy owiec twoich / przekletý bedziesz / y wychodzac /
 y wychodzac / y przepuści ná cie P. Bog y boiaźń /
 y przeklectwo / y ná wszystkie spráwy twoie / tak

dlugo /

dlugo / że cie zetrze / y zátací predko dla wynalaskow twoich / przez ktore opuściles go. zá co skarze cie Pan Bog / bezrozumnošcia / glupstwem / y šalenštwem / ábyš šrzod bialego dnia mácal / iáko ślepy : Których wšytkich plag Boškich wykonanie / oczywišcie widziemy / w tym przektety m narodzie / y z tym šalenštwem / y z ta bezrozumnošcia ich / že widzac nie widzo / y máiac oczy / mácaia iáko ślepi / á domácaé sie nie mogá tey prawdy / ktora im Pan Bog vřázował / w rozmaitych figurách / iž Messyaš miał byđz łichym / y pokornym. Toc im vřázal w Ablu niewinnym / od zlošliwego Káimá ná pole wywiedzionym / y okrutnie zábitym. Toc im vřázal w Abraámie / po cudzey ziemi pielgrzymuicym. Toc im vřázal w Jakobie / przed odpowiedzia brátá swego véiekáiacym. Toc im vřázal w Jozephie / ktorego brátia iego w wielkiej nienawišci máiac / y rozmaitemi šposobámi ná nim sie paštwiac / náoštarek przedali go cudzoziemcom nieznáiomym. Wielka tedy bezrozumnošcia škaralie Pan Bog / iž ták iášnych rzeczy nie widzo / ktorych mogli by sie y rešami dotknáé / choťia y by ślepemi byli. Nie dziw tedy že nie rozumieia / y tych šlow iášnych / ktoremi áž po dzišdzién wola ná nich ichže wlašny Prorok Šacháryaš / mowiac do wšytkich Káznodzie-

Messaš ci
chy šydom
obiecány.

iow / następcow swoich: Powiedzcie Corce
 Syońskiej: Oto Krol twoy idzie tobie cichy /
 siedzący na Osłicy. A na coż powiadać glu-
 chym: Oto sie stali podobnemi Śmijom glu-
 chym / ktore zátykają vsy swoje / aby nie słyżały
 głosu tego madrego záklinánia madrości Bo-
 skiej. A na coż wkrázować ślepym: oto macią
 iako ślepi w południe / ábowiem zášlo im słoń-
 ce ięszce záwidołu / dla tego iż wzgárdzili
 światłośćią swiátą / Jezusem Chrystusem / w
 którym są wypelnione wsytkie Proroctwa da-
 wne / y to dzisieysze Proroká Zacháryasá / w-
 krázującego Krolá ich / na Osłicy iádacego. A
 czemuż ten bezmozgi naród czeka inšego Krolá /
 ná bystrych koniách / y pyšnych wozách iádace-
 go / ponieważ nigdy nie mieli ná to obietnice /
 nigdy nie mieli ná to żadnego proroctwa / ále y
 owšem záwsze im Pan Bog wystáwiał przed
 oczy Osle y Oslice / ktore miały bydź pojazdem
 tego Krolá / łichego y pokornego. Dlategoć A-
 bráhám Pátryarchá wielki / wsiadł ná Osłá /
 gdy miał Bogu ofiarowác syná swego / aby Cor-
 ka Syońska wiedziála / że ten nazacnieyszy poto-
 mek Abrahánow / w którym máia bydź błogo-
 sławione wsytkie narody swiátá / miał dro-
 ge poslušénstwa swego odprawowác / wsiadł

Genesis 22.

sý ná

obiáśnit Pan Chrystus.

21

izy na pokornego Oślá.

Dlategoć zacny Pátryarchá Jákob / dáiac
blogosláwienie synom swoim / tym blogoslá-
wi Jude / iż miał przywiazáć oślatko swoje do
winnice y Oślice swoje / do winney mácie /
áby pokazał iż Messyáš / ktory sie z tego pokole-
nia miał národzić / miał to iřkrotnie wypelnić /
żey Oślatko ludzi Pogánřkich / miał wyprowá-
dzić z przeklętych Winnic Sodomřkich / k-
torych grona / zoly pełne / y ktorych iągody żolcia
řmijowa nápełnione / a miał to oślatko przy-
wieść / y przywiazáć / do nayrořkořnieyřey
Winnice swojej / y z nim pořpolu Oślice stara /
Synágoę matke wszystkich narodow / miał
też przywieść / y przywiazáć / do cney nay-
rořkořnieyřey Mácie Winney / o ktorey sam
przedwieczny Syn Boży mowi: JA IESTEM
Mácieá prawdziwa. Abo wiem iuż wiele z na-
rodu řydowřkiego wwierzyło w Chrystusa / y
podziřdziem przyřtacie doniego. A choćiałyby by-
ło pokolenie Izraelskie / iáko piasek morřki / prze-
ćie ořtátki tego zbáwione beda / y musi sie to wy-
pelnić / iż tá głupia / y w vporze swoim zářtárzá-
la Synágoę řydowřka / bedzie do Mácie
Winney przywiazána.

Dlatego Pan Bog cudownym řpůsobem / o-
tworzył vřto niemev Oślice / ná ktor y Bóg

Genesis 47.

Ioan: 15.

Rom: 9.

Numerit 22.

chwalski Prorok i szal / na zlorzeczemi ludowi
 Bożemu / bijac y tlućac ią bezmiłośiernie / aby
 to pokazał / że miał przysć na ten czas szczęśliwy ;
 ktorego miał Pan Bog zmiłowac sie / nad nie-
 mym narodem ludzkim / że czci y godności zlu-
 pionym / y do niemych bydlat przyrownanym /
 y od srogiego iędzća / przeciwniká Bożego o-
 siodlanym. Ale wszechmocny Stworzyciel /
 miał vslyšć glos wzdychájącego / y miał temu
 bydlecii otworzyć vsta / aby sie domawiało
 wielkicy y nieznośney krzywdy swoicy / y aby
 z siebie zbyło tak okrutnego iędzća / do przekle-
 ctwa prowadzącego / á żeby sie stało bydla-
 tkiem powolnym Pánu / do widzenia pokoju
 wiezdźáiacego. Dla tego Pan Bog wszech-
 mogacy / vslyšawszy od ludu swoiego / iż sie
 Krolá napieráią / dal im zá pierwszego, Krolá/
 onego Saulá / ktory szukał zginionych oslic oy-
 cá swego / aby im to pokazał / iż ostatni Krol
 Żydowski / ktory miał Stolice Dawidowa o-
 sieć / y pánowac w domu Jakobowym / aż
 na wieki / miał szukać zginionych Oslic oycá
 swegó / ktorých była narodziła / oná głupia Osli-
 cá Ewá / wšystkiego narodu ludzkiego mátká.
 Przetoz iáki byl poczatek / pierwszego Krolá
 Żydo wskiego / Oslic oycá swego zginionych ku-
 raiacego /

1. Regum 9.

kającego / takie jest y dokonanie / regoż Krole-
 stwa Żydowskiego / przez Jezusa Nazaráńskiego
 Krola Żydowskiego / Swolenniki swoje posy-
 lającego / aby Oslice y Osłatko znalazłszy / roz-
 wiazali / y do niego przyprowadzili / aby na
 nich teraz w iechal / do Jeruzalem ziemskiego /
 pokazując to w widomych bydletach / iż tak Ży-
 dy iako y Pogány / miał w prowadzić do Je-
 ruzalem Niebieskiego. Za co mu wszyscy po-
 winnisi / czesć y chwale / oddawając z to-
 łużczą / vprzedzającą y následującą /
 wolając. Błogosławiony / który
 idzie w imie Páńskie / chwala
 Bogu ná wysokości teraz,
 y ná wieli wielom /
 AMEN.

NA WIELKI CZWAR- TEK.

Kazanie 2.

Wy mię zowiecie Mistrzem,
Ioannis XIII.

Pan CHRYSTVS jest nadosko-
nalszym Mistrzem / w wszystkich Cnot /
a nawiecey pokory / ktora jest w s-
skich Cnot fundamentem.

S Wof wielki / y Waz stary / kto-
regu zowia Dyablem y Szatanem / be-
dac stracony zwysokosci niebieskich / niemial
na tym dosyc / ze przekletym ogonem swoim /
zerwal trzecia czesc gwiazd niebieskich / ale y
oto pilne staranie czynil / aby nature ludzka / o-
frutnym jadlem paszeczki swoicy zarazil / y o-
nielaste Bozo przyprawil. Y dokazal tego /
zlosliwy nieprzyjaciel zbawienia naszego / iz
brzydzac przykazanie Boze / pierwszey matce /
wshytkiego narodu ludzkiego / uczynil ia vczes-

stniczko

Itniczka pychy / y naderosci / onemi slowy prze-
 kleremi : Bedziecie iako Bogowie umieiac zle
 y dobre. A iz z korzenia zarazonego / niemoga
 bydz galoſki inalsze / iedno zarazone / poſtlo za
 tym ze z pyſnych rodzicow / narodzilo sie dzia-
 tel pyſnych / iako to znać po pierworodnym sy-
 nu Kaimie / ktory smial gebe podnieſć / prze-
 tawlo Bogu / ktory gdy go pytal : Gdzie ieſt
 Abel brat twoy / tak mu hardo y pyſno odpo-
 wiedzial : Izali ia ieſtem ſtrozem brata mego ?
 Tak bezeczna pycha / doſyc znaczna ieſt w nade-
 tym Pharaonie / ktory poſtom Pana zastepow
 rzekl : Y PANA NIEZNAM, Y NIEWYPV-
 ſze Izraela. Teyci bezeczney naderosci pelno
 bylo / y w Nabuchodonozorach / y Antychach /
 y w inſzych im podobnych. A iz wſzelkiego grze-
 chu poczatek pycha / dla tegoz tez nadoſtonalszy
 miſtrz / zbawienia naſzego / Jezus Chrystus /
 aczkolwiek wczyl wſzystkich cnot / tak slowy ia-
 ko y przykladem ſwoim / ale przedſie nawiecey
 wczyl pokory / ktora ieſt wſzystkich cnot namo-
 cnieyſzym fundamentem / o ktorey barzo czeste
 przypowieſci / y nauki powiadal / y ſwoie ci-
 choſc y pokore / przed oczy ich przekladal / one-
 mi slowy : VCZCIE SIE ODEMNIEM, ZE IA
 ieſtem cichy / y pokornego ſerca. A zeby ich tym

Genesis 3.

Genesis 4.

pokora ieſt
 wſzystkich
 Cnot fun-
 damentem.

Wy mnie zowiecie Mistrzem.

potężniey mogli od pychy odwieść / a do potory przywabić / rzucił sie do tego widomego wmywania nog / Zwolenników swoich / na ktore nam potrzeba pilno pátrzyć / iesli chcemy sie ozywác wczniámi tego mistrzá / ktory do Zwolenników swoich / ták mowi: WY MNIE ZOWIECIE Mistrzem / y dobrze czynicie / iestem ábowiem przetoż / iesli ia bedac Pánem y Mistrzem wászym / wmylem wam nogi / tedy y wy macie ieden drugiemu wmywác nogi ; Abowiem dałem wam przyklad / áby iáko ia wam uczynił / ták wy też czynili. Do czego ábyśmy byli tym pochopnieyşymi / y sposobnieyşymi do tegoż nadostónálşego y nálástkáwşego Mistrzá zbáwienia náşego / serdecznie westchnimy.

Namedrşy Medrzec Źydowski Sálámon / od sámeo Pána Boga mądrosćia nápełniony / wkázuiać ludziom własna gospoda / gdzie mądrosć rádá przemieszliwa / ták mowi w Księgách przypowieści swoich. Gdzie iest pychá / ták tam bedzie przygáná / á gdzie iest pokorá / ták też iest y mądrosć. X słusnie záprawde powiedział / gdzie pychá / ták tam przygáná ; ábowiem iáko wiádro nád studnia wysoko wiszące / od vpalenia słonecznego / y chwicie sie

Prover: II.

na rózne strony / dla próżności swoiey / y dla
 wiatrów zróznych stron wieiacych / tak pyśny
 człowiek / nad samym soba / wysoko wdziwách
 chodzący / łatwo sie chwieie za każdym wiatrem /
 zgab pochlebcom pochodzącym / wystawiony
 jest wielkiemu wpaleniu / rozmaitych checi kto-
 re go rozpalają y wielkie odmiany w nim czyni-
 nia. Ale człowiek pokorny / predko może dostać
 mądrości : Abowiem podobny jest / wiadro-
 wi w studniá wpuszczonemu / ktore im glebiey
 będzie ponurzone / tym wiecey dostanie oney
 śliczney wody / o ktorey tenże medrzec Ży-
 dowski powiáda / Woda głęboka, słowa z ust
 męskich / á strumień rozlewający / źródło mą-
 drości. Tychci wod zbawiennych mądrości
 niebieskiey / życząc wiernym swoim / wiełszy
 nad Salámoná / Jezus Chrystus / wielkim
 głosem zwolywał ludzic / do wod żywych / kto-
 rych áby tym wiecey zaczerpnąć mogli / náchy-
 lał ich iáko nabórzicy do pokory / w pominájac
 ich / áby sie żaden nieciśnal ná przednie mieysce /
 wczyl / y cudzemi przestrogami wkázuic / niebe-
 spieczensstwo pychy / w pyśnym Pháryzeusie /
 wkázuic y pożytki pokory / w iáwnogrzeszniku
 vspráwiedliwionym; wczyl y przykładem wła-
 snym swoim / w pokornym národzeniu / y wci-

Człek pokor-
 ny może do-
 stać mądro-
 ści predko.

Prouert 16.

Genesis 2.

chym obcowaniu / wym / ale nabarziey ich nă-
 chylal / tym nizichnym vmywaniem nog /
 Swolennikom swoim / năd ktore vnizenie / coŝ
 kiedy kto widzial nizszego : Widzialci pierw-
 szy otec wszystkich zywiacych / zdroj Kaysti /
 ktory wszystkie ogrody rostoszy odwilzal / y roz-
 plywając sie nă cztery rzeki glowne / bārzo wiel-
 kiemi pożytkami năpelniał wszystkie świat / ale
 tego przedsie nigdy nie widzial / aby przed-
 wieczny Syn Boga nawyższego / ktory reko
 swa sczepil Kay rostoszy / y ktory w nim spră-
 wil ono ŝródło / y wywiodel z niego tăt wiel-
 kie rzeki / aby miał sam nălewac wody w mie-
 dnice / y sam ia miał przystawiac / do nog Swo-
 lennikow swoich vbogich / y sam năswietŝy-
 mi rękami miał vmywac / vblocone nogi ich / y
 sam vtierac tym recznikiem / ktorym byl prze-
 pasany. Widzialci Noe one wielko powodz /
 powszechnego potopu / ktorym Bog pomŝty ză-
 lewal wszelkie ciăło / ktore bylo popŝowalo dro-
 gi swoje / widzial on otworzone wszystkie v-
 pusty / y przepasci năwyniszenie wszystkiego
 świata / nă zloŝciach polozonego / ale tego ni-
 gdy niewidzial / aby iednorodzony Syn Boga
 nawyższego / miał sie zchylac strochą wody / do
 vmywania nog / rybikow wzgărdzonych.

Genesis 7.

Widzielié

Widzieli Synowie Izraelscy czerwone Mo-
rze / náprzeszcie swoje cudownie rozdzielone / y
wysuszone / y widzieli Pháraóna / iáko ołow
z Woyskiem pogrążonego / w nawálnościách
iego / ále przecie tego nigdy niewidzieli / áby ten-
że Pan ktory Żydom wysuszył Morze / miał v-
mywác nogi Żwoleńnikom swoim / y własne-
mi rekámi vćierác y wysuszał reznikiem / tym
ktorym byl przepasány. Niewidzial tego áni
Heliasz z Helizenšem / chocia y widzieli wody
Jordanowe / dla przesćia swego rozdzielone.
Niewidzieli tych dziwow wszyscy Pátryárcho-
wie y Prorocy / y wszyscy Krolowie swiátá / y
nigdy niemieli przed oczymá swoimi / przykła-
du ták wielkiey pokory. Widzieli ludzie onego
zaczego Krolá Dawidá / z háť Krolowstich
rozembránego / y w Łpod lniány vbránego / y
zdumiewáli sie ná iego ochote / y pokore / ktora
po sobie pokázowal. A iákož sie teraz niema
wszystek swiát zdumiewác , widzac Krolá nád
Krolmi / háťy z siebie zrucáiacego / y sámego
siebie reznikiem przepásuiącego / y sámemu sie-
bie reznikiem przepásuiącego / przed vbogimi
rybakámi / áby ich nogi vmywal / vklekáiacego:
Ale y wszyscy Anyołowie niebiescy / což kiedy
nád to dziwnieyšego widzieć mogli? Widzie:

4. Reg: 2.

2. Reg: 6.

Iob: 12.

Dan: 7.

li oni przedwiecznego syna Bozego / w oney
naslicznieyszey śacie / ná ktorey napisano test :
Krol nád Krolmi Pan nád Pány / y slyszeli
Boga Oycá niebieskiego / tak do niego mowia-
cego : ZADAY ODEM NIE, ADAMCI
narody wdziejctwo twoie / y wdzierzawe
twoie wšyſtkie granice zemie / bedzieſz ich roz-
dził wrozdze zelazney / y iako skorupa gárcárſka
zetrzeſz ie : Ale tego nigdy niewidzieli / aby ten-
ze Syn Boży / miał ſie rozbiérac zodziénia ſwe-
go / dla ſpoſobnieyſzego vmywánia nog vbo-
zuchnych rybitwow. Widzieli oni kiedy ten
Krol nád Krolmi / nie raz rospáſował Krole
spáſa Kycerſkiego / á opáſował powrozem bio-
dra ich ; ále żeby to kiedy mieli widziec / żeby
tenże miał ſamego ſiebie przepáſowac rezní-
kiem / ná vcieránie nog vbogich ludzi / niemáſz
žadnego podobieñſtwa / aby to kiedy widziec
mieli. Widzieli oni / gdy Trony byly polo-
zone / y gdy vſiadł ſtároletny / y gdy mu przy-
wiedziono y oſiárowano Syná Czlowieczego.
Widzieli kiedy mu dal moc / y ezeſc y kroleſtvo /
y kiedy rozkazal wšyſtkim narodom / pokole-
niom y iezykom / aby mu ſlużyli ; ále tego nigdy
niewidzieli / aby ten Pan / ktorego kroleſtvo /
teſt kroleſtvo wieczne / y moc nieſtończona / miał
ſie tak barzo vnízáč / áž do vmywánia nog vbo-
gich

gich ludzi. Wiec sie tu niemaś nad czym zdumiewać Anyolom swietym? dziwny to mistrz y godne podziwienia mistrzostwo iego: ktorym nas nie czego innego chce nauczyć / iedno tego co nie kiedy glosem opowiadał / tak do nas mowiac: Uzdzie sie odemnie ze ja iestem cichy / y pokornego serca; iakoby chcial rzecz: mieliście przed tym wiele mistrzow / ktorzy was wyczyli pychy y nadetości / ktora was przywodziła do niełaski oycá mego / ktory pyśne rzeczy zdáleká oczymá swemi przenośi / ale inż teraz tam tego wszystkiego zapomniycie / á poczniycie sie odemnie wzyć / pokory swietey / ktorey iakobyscie odpráwiác mieli / inżem wam nie raz wkazowal. Ale iz iey ieszcze áż do tego czasu nie umiecie / oto teraz patrzcie ná ten moy postep / y ná ten moy przyklad / á inż wždy od tego czasu nauczcie sie iey. W czym sobie tak postapil Zbawiciel náš / iako sobie postepnie gospodarz z chłopcem swoim; ktoremu gdyby kazal trzewiki swoje wycierác / á on by ie ladaiał wycieral / on ie sam porwawszy z rak iego / mowi : nie tak leniwce wycieraią trzewiki / owo ja ciebie naucze abyś w miał / y tak czynil drugi raz. Toć właśnie czyni Zbawiciel náš /

ktory

Wy mnie zowiecie Wistrzent.

ktory dwolennikom swoim / vmywszy y vtraz-
 sy nogi / rzekl do nich : A wiecież com ia vczyni-
 nil / tym vmywaniem nog waszych : tom vczyni-
 nil / zem wam dal przyklad / abyście wy też
 drugim to czynili / coście v mnie widzieli. Iżac
 jest summa wśystkiey nauki Chrześciańskiey /
 przysposobiac sie pokorze Chrystusowey / od
 ktorego nie trzeba sienam vczynic zadnych rzeczy /
 siły naše przyrodzone przechodzacych / y czło-
 wieka nieostrożnego / w pyche y wnadetość ser-
 ca podnoszacych / a trzeba sie vczynic pokory swie-
 tey / ktora choć iay tu na świecie rowno z ziemia
 kładzie człowieka / y owšem tak go niższy w
 sercu iego / że sie rozumie bydz niegodnym / y
 tey ziemi po ktorey chodzi / ale po tym tak go
 wysoko podnosi / że go czyni dziedzicem palas-
 cow niebieskich / z ktorych sa pyśni Aniołowie
 do piekła zstraceni. Nie tego tedy trzeba sie
 nam vczynic od Wistrza zbawienia našego / aby-
 smy vmieli ślepe oświecac / tředoware oczysz-
 czac / vmarle wskrzesciac : bo te rzeczy kto ich zle
 vżywa / moga bydz przeszkoda do Zbawienia ;
 gdyż Judasz cudá czynil / a przedsie Dyablu sie
 w rece dostal / a Jan swiety Krzciel / za-
 dnego cudu nie vczynil / a przedsie pokoro swo-
 ja wyniesiony jest / nád wśystkie syny niewie-
 ście.

Cudá nieo-
 stróżny prze-
 kładzaja do
 zbawienia.

ście. Przetoż pokory sie nam trzeba vzyt̃ do
tego / ktory bedac w postaci Bozey / wyniszczył
samego siebie / przyiawszy postać sluzebnicę /
w ktorey vnizyl samego siebie aż do śmierci / á
śmierci krzyżowey / nam dając przyklad / aby-
śmy násladowáli ścieżek iego / ktoremi niepo-
chybnie możemy przysć do łaski Boga Cyca
niebieskiego / ktory tak sie kocha w ludziach po-
kornych / dosyć to znácznie obiáwil / tak mo-
wiac do pysknych ynádetych Żydow / przez v-
stá wielkiego Proroka swiego. A COZ TO
ZA KOSCIOL KTORYSCIE MI ZBVDO-
wáli : álbo co to zá mieysce odpoczynku moie-
go ? což álbo wy nie wiećcie / że niebo iest Sto-
licá mojá / á ziemiá podnożkiem nog moich : A
slyšyćieš te słowa Chrze: M. sluchaycie ich
proše / á z pilnošcia vvažaycie ; sluchaycie
pysni / sluchaycie y pokorni / sluchaycie pysni /
abyšcie sie záwštydáli y polepšyli ; sluchaycie
pokorni / abyšcie sie w Pánu Bogu počiesyli /
y w pokorze swietey pómnažác vmieli. Pan
niebá y ziemie mowi : A což to za dom ktory-
ście mi zbudowáli / y co zá mieysce odpoczyn-
ku moiego ? Dziwne to záprawde / y aż do sa-
mego zdumienia przywodzące słowa. Mamy
te wiadomošć o Košciele Sálámonowym / że

Esai: 66.

Rościot
Salimo
now był cu
dem swia-
tá.

w wielkości y pietności / y drogosti / y dostatku
y swiatobliwosti / tak przechodził wszystkie
kościoly / wszystkiego swiata / iż od wszystkich
ludzi ktorzy sie na rzeczach znają / cudem swia-
tá był nazwany. A słusznie zaprawde ; gdyż
nie ludzka mądrościá był rozmierzony / záłożo-
ny / zbudowany / y dokonczony / ale mądrość
Boża nápełniła Krolá Salamóná / y rzemie-
slnikiego. Wiemy że we mgle y ogniu zsta-
piła chwałá Boża / y dom ten sobie obrála y po-
święciła. A což tedy to jest co mówi Pan
Bog / A což to zá dom , ktoryscie mi zbudowali /
y co to zá mieysce odpoczynku mego ? Sam
kázal budować / sam mądrościá nápełnił / sam
obral y poświęcił / á czemuż go tak lekce wazy /
iż oto o nim mówi : Coż to zá dom ktoryscie mi
zbudowali / y co to zá mieysce odpoczynku me-
go ? A což prosze wietšego / co wspanialšego /
co swietniejšego naydziemy cobysmy naswie-
tšemu Náiestatowi tego osiárować mogli ? ie-
śli tym pogárdza co jest w oczách nášych ná-
swietniejšeg / y wšácunku nášym nadrozšeg /
což tedy przymie y ná co weyrzy ? A chcecie to
wiedzieć ? Sluchaycieš słow sáмого Boga
mowiacego. SLVCHAYCIE vszymá y cielesne-
mi y serdecznemi / Sluchaycie á pámiataycie / y
do wnatrzności serdecznych / te słowa swiete

[Schowayz

chowaycie / słowa Boże ja / y własna mowa
 Stworzytela naszego. A NAKOGOZIA
 weyższe iedno ná vbogiego / y struszonego w
 Duchu / y ná tego który drzy przed mowami
 moimi? O słowa mile / o słowa wdzięczne / o
 słowa wszelakiey pámieci godne. Pytam / co
 daś za ten kleynot nieoszacowany; Pytam / co
 daś abyś miał w sercu twoim / nawyższe dobro /
 co daś za to abyś miał w sercu studnice wszelá-
 kiego błogostáwienstwa? co daś / abyś miał
 dawcę żywota wiecznego / y naszodrobliwşe-
 go kásarzá Królestwa niebieskiego? á iesli nie
 wieś cobys miał dáć / wiec posłuchay onych
 słow które mowili cnotliwi i studzy / do tredo-
 wátého Naámána / z gniewem od Proroká od-
 chodzącego / Oycze choćia ybyć nawiętżza rzecz
 był rozkazał Prorok , miałbys ja był uczynić :
 á tym wiecey żeć rzekł / omiy sie á bedzieś oczy-
 szczony. Toć ja do was wszystkich / y do same-
 go siebie mowie; Gdyby nam rozkazał Pan /
 rzeczyby nawietże y nacieżże / y natrudnieyşe /
 mielibysmy ie czynić / dla tego ábysmy láski iego
 dostąpić / y obecności iego uczestnikami sstać
 sie mogli. O iáko wielkie stáránia czynia lu-
 dzie świezczy / áby sie krolowi podobác y ná iegó
 dwor wplatać mogli; Nie żalujá kosztu / nie
 folgus pracy / waza ná to krew y gárlo ; á

Isaia: 66.
 Pokorá
 przyiemniej
 sa iest pá-
 nu Bogu
 niż Kosciot
 Salámo-
 now.

4. Reg: 5.

czemużby nie wiecey my wazyc mieli na to / a-
 bys obecność Króla nad Królmi / y Pána nad
 Pány / w sercu swoim mieli? A owšem gdy-
 by tego potrzebował / abyśmy ognie y miecze / y
 wszystkie mieli cierpieli / nie mielibyśmy się na to
 marszyć / będąc v pomnieni od Pawła świę-
 tego: że nie są godne porównania vtrapienia
 tego wieku / tu przyszley chwale / ktora dali
 Pan Bog / v nas będzie objawiona / ktora tak
 wielka jest że iey oko niewidziało / ani vcho-
 szło / y serce iey ogarnąć nie może. A za tak
 wielkie y nieoszacowane rzeczy / coż za cena kła-
 dzie Pan Bog? Oto niewyčizaga nas na rzeczy
 wielkie y niepodobne / ale małuchney rzeczy
 chce po nas / obiecuiac że Duch iego **W**aswie-
 tšy; ma odpoczynać nad cichym y pokornym /
 y boiacym się przykázania iego. A czemuż się
 na to wzorygac mamy / co jest tak łacnego / y
 do wypelnienia sposobnego? A coż łacniey Be-
 go iáko bydź pokornym / y vnižac się przed
Máiestatem tego Pána / przed ktorym drza-
 stupy niebieskie / y kurzo się či ktorzy świat
 dźwigáta? Což albo mniemasz że łacniey być
 pyšnym á niž pokornym? myliš się na tym.
Ná pyche bezeczna síla trzebá kóřtu / síla trze-
 bá przewagi / síla trzebá nakládu / trzebá šat

Lácniey
 bydź pokor-
 nym niž py-
 šnym.

Koźtownych / trzeba ryncstunkow swietnych /
 trzeba slug wymyslonych / trzeba pieniedzy obfi-
 rych : A kto chce bydz cichym y pokornym /
 wlaszsy w kat dołaze tego y zapiecem siedza c/
 wczyni temu dosyc sam ieden bez wszelkicy po-
 mocy / odprawi pokora swieta. A ta iako be-
 dzie mila Panu Bogu / izali niemozesh sie do-
 myslic zwaslnych slow Bozych / ze milke jest
 temu serce pokorne y skruszone / y drzace na
 przykzanie iego / anizli on naslicznieyszy y na-
 wiekszy / y nakostownieyszy Kosciol Sala-
 monow / ze wszyskimi ofiarami / ktore w nim
 byly ofiarowane ; Czym iawne swiadectwo
 mamy / Oycy Salamonowego / Krola y Pro-
 roka Dawida / ktory tak mowi do Pana Bo-
 ga : Gdybys chcial odemnie ofiar / wzdybym
 ci je dal / ale wiem ze sie nie tochasz wzapalo-
 nych ofiarach ; Ofiara Bogu / Duch z straso-
 wany a serca skruszonego / y vpokorzonego Bo-
 ze ty nie wzgardzish. Juz tedy niemasz zadney
 wymowki ty ktorys vbogi / oto niewyciaga
 cie Bog na ofiary / ani na budowanie Koscio-
 low / ale tylko tego chce abyś byl cichy / y po-
 korneho serca y drzocym na przykazanie Boze.
 Juz tu niemasz wymowki pyśny bogacz / abyś
 mowil : ze mnie nawazyl Pan Bog z vbozyc / y

Psalms: 50.

w kalif.

Wy mnie zowiecie Dystygent.

w kálki pusćie; ábowiem mozesz bydz y w bogáctwách pokornym / mozesz bydz y w dostátku skruszonego serca. Bogaty byl Abraám / y miał wielkie dostátki zlotá y srebrá / y owiec / y wšelákiego dobytku / á przecie v miał tego dokázát / že ná oblice swoje v padájac przed Pánem Bogiem / mowil iákosz ia mam mowic do Páná moiego / będąc prochem y popiolem? Bogaty byl Krol Dáwid / á przedsie v miał bydz ták pokornym / že sie wyznawal przed Pánem / kázlika y z brakiem / dosyc byl bogatym Grzegorz swiety / powshechny pásterz wšystkiego koscioła Chrystusowego / á przedsie wziól to swiádectwo od Anyolá postánego / do iednego pustelniká / iz sie wiecey kochal pustelnik w swoim kócie / ktorego miał w Celi / á niżli Grzegorz swiety we wšystkich dostátkách swoich. Jáko tedy lácniey bydz trzezwiim niż pijánica / gdyz trzezwość ná wodzie / álbo ná miernym trunku przestáie / á pijánstwo wielkie nákladu ná miódy / winá / y inše napoie potrzebuie / iáko lácniey bydz wstrzemieźliwý niżli wšetecznym / gdyz wstrzemieźliwość bez kósztu moze bydz záchowána / y owšem pościć y od geby odeymowác sobie / vczy; wšeteczeństwo zás / nieš rzecz wtrátna / y wiele podártow y pieniedzy potrzebuie: Ták tez bydz pokornym dáleko iest rzecz

lácniey

łacnieyſza / niſzli bydź pyznym y bydź ſtruzo-
 nego ſercá / ieſt rzecz łacnieyſza / niſzli bydź ſer-
 cá náderego. Jeſli tedy przyznawacie Pána
 Chryſtuſa za Miſtrzá ſwoiego / ſtáraycieſz ſie
 oto / ábyſcie go z pilnoſcią ſłucháli / y náuki ie-
 go przeſtrzegáli / y przykazanie iego wypelniá-
 li / by was ſnadź niepodkáło / co podkáło nie-
 wdzieczne y nieſzczesne Żydy / miedzy kłóremi
 ſobie ſteſkniwſzy Miſtrz / ták mowi do ſwolen-
 ników ſwoich: **WSTANCIE** podźmy ſtad. **O**
 ſłowá ſtráſzne / o ſłowá okropne / y wnetrzoſci
 ſercá przeniáiaczego. **Wſtańcie** podźmy ſtad. **A**
 cóż ſie ſtáło zmizernemi Żydámi / gdy ten miſtrz
 od nich odſzedł / oto zaráz w te ſtopy w prowá-
 dził ſie do nich bląd / w prowádziło ſie záſle-
 pienie ſerdeczne / iſz widzac niewidza / á rozu-
 mieiac z rozumieć nie moga: **Boymyſz** ſie tedy
 boiáźniá iáko nawieſzta tego / áby y ná nas nie
 przyſzlo kiedy ; to ſtráſzne odbiezenie nádofko-
 náłſzego Miſtrzá **Œbáwićciela** náſzego / áby
 ſie kiedy nie ozwał z tym głoſem ſwoim / mo-
 wiac: **Wſtańcie** podźmy ſtad. Jeſlić przyro-
 dzonym gáłeziom nieprzepuſcił / á cóż będzie
 z gáłáſzka cudzo. Jeſli ſyny od dziedzićtwá ode-
 pchnal / á cóż będzie z cudzoziemcámi y przycho-
 dniámi? **Uczmyſz** ſie w czáſt tego czego nas uczy /
 áłbo ráczey czuymy to wſzyſcy ſami w ſobie /

co czule:

co czujemy w Chrystusie Pánie naszym / czuy-
 my w sobie pokore tego do ktorey nas wiedzie /
 y tak zacnym przykladem / y tak iasnymi slowy
 mowiac: OTOM WAM DAL PRZYKLAD,
 aby iakom ia wam uczynil tak wy tez drugim
 czynili. Al czyniliżescie to kiedy? Nigdy. Co
 nie dobrze / a ieszcze sie boie y czego gorkego / y
 boie sie bázro žescie nie tylko nie vmywáli nog
 ludzi vbogich / ktorzy bosó chodzác / nogi swoje
 vbrodzili y potlukli; ale ieszcze podobno y to by-
 walo / žescie ie z drogi y z ścieżki w błoto po-
 pás albo po szyie spycháli / y nogami swoiemi
 popycháli. Co iesli kto czynil iuz ten daleko od-
 stapil / od násladowania Chrystusowego / y
 odpowinności swoiey Chrześcíanstkiey. Ale
 ia tego nigdy nie czynil żadnema vbogiemu.
 Co chwala Bogu: Ale ieszcze nie dosyc ná tym /
 ale ieslis go zgoršyl pycha twoia / lakomstwem
 twoim / obžárstwem y pijánstwem twoim / toš
 go wepchnal w gorke y smrodliwe błoto /
 ktorymes go uczynil plugawym / y obrzydli-
 wym Bogu y Aniołom iego. Co iesli go chceš
 omyt z tego błotá / dayze mu zas z siebie przy-
 klad pokory / day mu przyklad wstrzemiezli-
 wošci y skromnošci / day mi przyklad Cnot
 swiatych / a wypelnites daleko doskonalszym
 sposobem

spůsobem/ przykładanie Mistrza swego/ mowia-
 cego : WIECIE COM IA WAM VCZYNIL ?
 Oto ja bedac Panem y Mistrzem waszym / w-
 mylem nogi wasze / dajac wam przyklad / aby-
 scie y wy toz inszym czynili. Czynmy tedy a
 czynmy z pokora/czynmy z pilnoscia iako nawie-
 tsa / iesli chcemy odniesc zaplate pokornym
 obiecana/ od tego Pana ktory pokorne rad wi-
 dzi / gotuiac im podwyzszenie w palacach nie-
 bieckich / w ktorych kazdemu pokornemu / ias-
 tkawym glosem mowic bedzie : PRZYIACIE-
 lu wstap wyzszej ? Co nam wszystkim racz dac
 Panie Boze wszechmogacy / w Trojcy
 przenaswietszej wiecznie Kroluiaz-
 cy/ rzeczymy wszyscy naboznym
 sercem / Amen.

NA WIELKI PIATEK.

Nawiętsza Mądrość vmieć
Chrystusá Vkrzyzowánego.

Nawiętsza náuká, vmieć Chry-
stusá vkrzyzowánego.

Kazanie 3.

Złoty Apostol Páwel ówiety /
áczkolwiek miał dosyć náuki / z ćwiczenia y pil-
ności swoiey / ktora celował wshystkie rowie-
śniki swoie / y został potym Pharyzeuszem ; kto-
ra sekta była wnabożeństwie y w nauce naza-
cznięsza : iednążte tá wshystká náuká iego by-
ła éieniem bárzo słabym / przeciwo tey mądro-
ści ktora iest nápełniony w niebie / do ktorego
bedac záchwycony / widział ták wielkie táie-
mnice / że sie ich nie godzi mowić człowiekowi.
A tá mądrościa niebieśka / áczkolwiek návrocił
do wiary Chrystusowey / nie tylko wshystka
Grecka ziemie / w ktorey ná ten czas była w-
wshystká

wszystką stolicą Mądrości świeckiej / iako to
 znać po Ephesie / y Koryncie / y Athenách / y
 innych zacnych miastách / ale też nawrócił w-
 wszystkie miasta Pogańskie / ktore są położone
 między Ilirykiem y Jeruzalem ; przedsię ten dą-
 żąc sprawę o nauce swojej / tak mowi do Ko-
 rynczyków. Ja bracia nie rozumiem, aby co v-
 miał / krom Chrystusa Krzyżowanego : kto-
 remi słowy iawnie to pokazuje / iż w Chrystu-
 sie Pánienášym / są zakryte wszystkie skárby /
 Mądrości y umiejetności Bózey / ktore ácz-
 kolwiek często pokazywał / ná rozmaitych Ká-
 thedrách Bożnic Żydowskich / opowiadając
 wola Bogá Oycá swego niebieskiego / y otwie-
 rając skárnice Królestwa wiecznego / iako o
 tym sam mowi do Xiáżet Kápláńskich / gdy go
 pytáli o nauce iego : Ná káždy dzień vzyłem
 w Synágodze y w Kościele / do ktorego sie w-
 szyscy Żydowie schodza ; Jednák że dziś zá-
 siadl ná Káthedrze nawyższej / gdy iest ná go-
 rze Kálwáryey przybity ná Krzyżu / z ktore-
 go rzeczka sama y żywym przykládem / vczy nas
 wszystkich enot do Zbáwienia potrzebnych. Sá-
 czym nie potrzebá sie dziś Káznodzieiom zdo-
 bywáć ná krásomostwo : Abowiem dziś mil-
 czeniem swoim / przedwieczne słowo / vczy te

I. Cor. 2.

Ioan. 15.

Isaia: 53.

go wybranych swoich / aby w milczeniu iako
 nagłebszym rozmyślali tajemnice meki iego ;
 Nie potrzeba sie dzis zdobywac Kaznodzieiom /
 na subtelność figur / y kształtow mowienia /
 abowiem ten Chrystus / ktory jest figura y o-
 brązem istności Bóży / nie ma na sobie swey
 własney figury / ale sie stal mezem boleści / y
 wszelkiego vtrapienia / y stal sie na kształt tre-
 dowatego / tak iż nie mogli bydz poznány. Nie-
 trzeba sie dzis zdobywac Kaznodzieiom / na
 słowka łagodne / y gładko w vszy idące : abo-
 wiem dzis Chrystus nasluchal sie niesłychanych
 potwarzy / nasluchal sie przykrego vragania /
 nasluchal sie nieznośnego pośmiewistá. Nie
 trzeba dzis Kaznodzieiey zdobywac sie na ma-
 drości świeckie: abowiem dzis zbawiciel nasz/
 ktory jest moca y Mądrością Bóżą / glupia v-
 czynil Mądrość w vszystkie° świata / nie czym-
 inszym / iedno krzyzem swoim / na ktorym stal
 sie nam w vszystkim Kiegami / na wysokiey Ká-
 thedrze polożonemi / y tak zacnem i Charakterá-
 mi cnot swietych napisanemi / iż nie tylko ci
 moga sie ich do czytać / ktorzy czytać nieumie-
 ia / ale y ci ktorzy y obiecadlá nie umieja / ná-
 wet y ślepi ktorzy wzroku nie máia / moga sie
 ich domácac. Przetoz y wy Chry: M. niespo-

dzieway-

dziewaycie sie odemnie / zadnych inszych nauk /
y zadnych inszych dyskursow / tylko prostego
Kazania / o Jezusie Chrystusie vkrzyzowa-
nym. Albowiem iesli Pawel swiety niemnie
nie / tylko Jezusa Chrystusa Vkrzyzowanego /
a coż mam osobie mowić / ia nadzny y niego-
dny / żadney vmieietności tego mieysca godney
w sobie niemaiacy: Nieday Boże / co inszego
osobie trzymać / ynieday mi Boże co vmieć / o-
krom Jezusa Chrystusa Vkrzyzowanego / kto-
ry mie zlaści swoiey powolać raczył / do Zako-
nu Kaznodzieystkie^o / ktoreg Herb iest / Jezus
Chrystus Vkrzyzo: Tegoż y wam wszystkim
vprzeymie żyeze / abyście y wy nie inszego nie-
pragneli vmieć / iedno Jezusa Chrystusa Vkrzy-
zowanego. Abowiem kto Chrystusa vmie / ten
wszystko vmie; iako to znac po onych prostakach
wielkich / na stan Apostolsti powolanych / kto-
rych Nadrości / niemogl sie oprzeć wszystkim
swiat / ze wszystka Nadrościa swoia. A kto
Chrystusa nie vmie / ninacz sietemu nieprzyda-
dza / wszystkie insze nauki / choctayby ie dosto-
nale vmial; iako to znac po wszystkich Philo-
zophach Poganskich / ktorzy bez vmieietności
Chrystusowey / wywietrzeli we wszystkiey
Nadrości swoiey. Niepragnijmyż tedy

Nawiet: mądro: umieć Chry: wkrzy:

Chrze: M. nic innego umieć / iedno Jezusa
Chrystusa Wkrzyżowanego / ktorego abyśmy
sie mogli tym rychley nauczyć / y iako nadluzey
pamiętać / iego samego oto prosić potrzeba /
co tym rychley vprosimy / kiedy yklnawszyna
kolana nasze / zmowimy napamiętke piaci ran
iego / pieć Paćierzy / y pieć pozdrowienia Na-
świetszey Panny / y iedno Wierze w Boga.

Barzo wiele iest na świecie Książ rozmái-
tych ktore Professorowie ich / Uczniom swoim
zalecaiac / bårzo wysoko sie z nimi niesli / y z-
dobywając sie na iakies Mądrymy / to iest na iak-
ties powszechne wyroki / chcieli otrzymać na
większą slawę / y na większą Kåthedre Mądro-
ści. Ale iż ci Professorowie wszyscy ze wszyst-
kiemi Księgami swoimi / musieli vstąpić /
Jezusowi Chrystusowi Wkrzyżowanemu / w-
net to obaczmy / gdy co naprzednieysze Mą-
drości ich / pojedynkiem pod Kåthedre Krzy-
żá Chrystusowego przyniesiemy / y Mądro-
ścia Jezusa Chrystusa Wkrzyżowanego przeło-
namy. A naprzod wyzywam was / Páno-
wie Philozophowie / abyście wystąpili przed
nadoskonalszego Mistrzá Sbawienia naszego /
Chrystusa Jezusa / na Krzyżu przybitego / y
abyście

Wszystkie
Mądrości
świeckie
Mądrościa
Chrystusa
Wkrzyżo-
wanego są
przekonane

Nawiet: madro: bmieć Chry: vkrzy:

47

abyście sie ozwali z Maxima/wora / ktora roz-
zumećie bydź nawietśa / y napoteżnięysza. Ali-
oni pełna gebo / y nadatymi słowami tak mowia.
Finiti ad infinitum nulla est proportio, to jest rzecz
skończona / donieskończoney / nie ma żadney pro-
porcyey / álbo żadnego przjrownania. Coż roz-
zumećie Chry: M. o tey Maxymie? Wielka
zaprawde / y rozumem tego świata nieprzeło-
nana: Ale przed Madrością Jezusa Chrystu-
sa Vkrzyżowanego / pátrźcie iako drobniee iż
z Maximy / sstaie sie drobna Minimo / iż sie
w niwecz obraca. Abowiem ten ktory byl w
postaci Bożey niezmierzoney / y nieskończoney /
znalazł taki iey sposob / v przedwieczney Ma-
drości swoiey / iż przyiawšy postać služebnica /
ktora jest ná świecie napodleyśa / zlaczył na-
wietśego z najmnieyszym / zlaczył napředniey-
śego z naposlednieyszym / zlaczył niesmiertelne-
go z smiertelnym / zlaczył nieskończonego z skoń-
czonym. A ięszce w takiej proporcyy / iż ani
mnieyszey natury nie zepsowáło v wielbienie / ani
wietśey nieumnieyszo przjiecie; ale w cále zostá
wiwšy własności obudwu istności / y zlaczy-
wšy ie w iedność Persony / przyieta jest od Má-
iestatu podłość / przyieta jest od mocy słabost /
przyieta jest od wieczności smiertelnost / aby to

Maxymá
Philozop
how.

Phil: 2.
Chrystus v
krzyżowanj
uczynil z ma-
ximy minis-
me.

Leo Pa.

co bylo

co było potrzebą do naszych lekarstw / ieden y ten-
 że pośrednik Boży y ludzki / mogli umrzeć z iedne-
 go / y mogli smartwychwstać z drugie°. Abowiem
 gdyby nie był prawdziwym Bogiem / nie mogłby
 nas być wlezyć / á gdyby nie był prawdziwym
 człowiekiem / nie mogłby nam być dać przykładu.
 Tec prorocya wpatrzył / on bystro oki-
 Orzel / ktory mowi: SLOWO SSTALO SIE
 Ciątem / y mieszkalo w nas / y widzieliśmy
 chwale iego / chwale iako iednorodzonego od
 Oycá / pelnego łaski y prawdy. Przepadła te-
 dy máxymá wáská Philozophi / przed Jezusem
 Chrystusem Wkrzyżowanym; ábowiem w nim
 iasnie sie pokazalo / rzeczy nieskonczoney zgo-
 dne porownanie / z rzeczą skonczona. A nie tyl-
 ko te prorocya wkazal nam w samym sobie / ale
 y ludzi nauczył tego / iż yoni będąc drobnu-
 chnemi y skonczonemi / mogą mieć prorocya
 z nim samym / ktory siedzi na prawicy Maie-
 statu na wysokości / w nieskonczoney chwale
 Krolestwa niebieskiego. Abowiem dal im moc /
 bydź synami Bożymi / y zostawil im nieposci-
 gniona tajemnica / Ciála y Krwie swojej / o
 ktorey tak im pod przysięgą powiedzial: ZA-
 PRAWDE ZAPRAWDE POWIADAM WAM,
 kto pożywa Ciála mego / y pije Krew moie /

Chy stus
 Wkrzyżo-
 wany náus-
 czył tego
 ludzi drob-
 niuchnych /
 iż mogą
 mieć pro-
 porocya z
 nim / ktory
 jest nieskon-
 czonym sy-
 nem nawyż
 siego.

Nawet: mądro: umieć Chrystus: wkrzyż:

19

ten we mnie mieszka a ja w nim. O cudowna
proporcio mizernego człowieka / do swego wła-
-nego Odkupiciela y Zbawiciela; ktorey nie ro-
-zumiał Plato / niedoszedł Arystoteles / niepo-
-ścignął Seneká / iáko pod osoba Chleba / może
bydź prawdziwy Bog y człowiek / iáko y pod
namnięszemi odrobinczkami tych osob / jest
cały y zupełny Chrystus / ktorego w wstá y we
wnetrzności swoje przyjmuie człowiek / y stá-
ie sie z nim iedno. Ale iáko by mógł mieć stá-
telny człowiek / proporcya ze wszystka Troy-
ca przenaświeta / y tego nas doskonałe nau-
czył / Jezus Chrystus / á ten Wkrzyżowany :
Abowiem ná krzyżu przednal nam Bogá Cy-
ca swego niebieskiego / y vpewnił nas w tym
idąc ná krzyż / onemi słowy swoiemi prawdzi-
wemi y nieomylnemi / mówiąc : IESLI KTO
MNIE MILVIE, PRZYKAZANIE MOIE
chowác będzie / á Ociec moy vmiluięgo / y do
niego przydziemy / y mieszkanie sobie v niego v-
czyniemy. A coż może bydź prośbe nád te pro-
porcya dziwnieyszego y cudownieyszego ? A coż
wietzszego nád Bogá / ktorego niebo y ziemiá o-
gárnać niemoże ? A coż mnieyszego nád czło-
wieka lichęgo robaczka ziemskiego / wgliniáney
chalupce mieszkaiącego ? Záprawde dziwna to

Chrystus
wkrzyżowa-
ny nauczył
ludzi iáko
moga mieć
proporcya
z Bogiem
w Troycy
iedynym.

G

propor:

1. Cor 13.

Rom: 8.

2. Cor 4.

Psalmo: 23.

Dziwna
proporcya
o tak wielkie
go Chrystu
sa na tak
malym krzy
zu.

proporcya według duze / ale iezcze dziwniey-
sa / ze Jezus Chrystus Vkrzyzowany / spras-
wil to w bystko nie czym innym / ale tajemnica
krzyza swojego / iz y to smiertelne ciało nasze /
bedzie miało proporcya z niesmiertelnością / iz
ten skazitelny wor / bedzie miał proporcya z nie-
skazitelnością / y ta doczesność nasza / bedzie
mieć proporcya z niestonczona wiecznością. A
przez coż? podobno przez takie rzeczy wielkie y
trudne? Y owsem przez male y barzo drobne;
albowiem przez same nasladowanie vmartwie-
nia Chrystusowego / mozemy tego dostac: Bo
iesli z nim przycierpiemy / z nim bedziemy vwiel-
bieni. A o krotkosci tego cierpienia / tak mowi
tenze Apostol. Ten vciśt nasz w ocemgnienu
przemijajacy / y lekki bedac / sprawnie nam na-
wysokosci / wiekuisza wage chwaly. Foru-
cieś sie Panowie Philozophi / z waszemi Philo-
zophiami proznemi / foruycieś sie zwasza znisz-
czala maxima / przed Jezusem Chrystusem V-
krzyzowanym / ktory bedac tak wielkim Obrzy-
mem / ze glowo swoia: Abowiem glową Chry-
stusowa Bog: ktory nogami swoiemi / tlucze
odchlani Pietielne / ktory iedna reka siaga w
schodu y daley / a druga reka siaga zachodu y
daley / oto zmiescil siena tym Krzyzu / ktory ie-

Bez przechodzi miare czlowieczentwa iego ;
 a bowiem oto go niemala stuka nad glowa / oto
 go niemale stuki y za rekami / oto go niemala
 stuka y pod nogami / a przed sie jest proporcya /
 między skonczonym drzewem / y między nieskon-
 czonym Chrystusem; ze wielkoscia swoia krzyż
 tak malego nieprzechodzi / a krzyż zaś tak mały /
 nabral sie tak wielkiej mocy Chrystusowej / ze
 iego mocą / poświęcaia sie wszystkie Sakra-
 menta y błogosława sie wszystkie rzeczy / ku czci
 y chwale Bozey / y do zbawienia iudzkiego stu-
 żace ; a wszystkie mocy przeciwne / wszystkich
 Kiazat ciemności / y wszystkich Anyolow Szat-
 anskich / niemoga znieśc mocy krzyża swietego /
 nie tylko całego / ale y namnieyszey odrobinki
 iego. Ale y Astrologowie / bärzo wysoło aż pod
 twierdza niebieska podlátuiacy / bärzo wiele też
 trzymáia o Spherách swoich / z ktoremi sie kłisna
 ná Káchedry wysołkie / ozywáiac sie z ona pow-
 szechna máxima swoia: *Impossibile est primum
 mobile subsistere, etiam ad momentum, sine con-
 fusione, & iactura uniuersi.* Niepodobne to
 rzeczy / aby pierwszy obrot ktory obraca
 wszystkie Sphery niebieskie / miał sie zastá-
 nowić / ná iedno mgnienie oka / bez pomie-
 śkania / y zepsowania wszystkich swiata.

Maximá
 Astrolo-
 gow.

Chrystus
w Krzyżowa-
ni zepsował
máxime As-
trologow:

Eclest 24

Aktor: 17.

Alle y či niezadlugo beda wypchnieni / z tey Ká-
thedry swoiey / skoro iedno wstapi Mistrz Zbá-
wienia nášego / ná Káthedre Krzyża świętego ;
on ábowiem przez cále trzy godziny / niepuru-
szonym sposobem stoi ná Krzyżu / stoi ten / kto-
ry iest pierwszym obrotem wšyſtkich obrotow /
ktore sie náyduia ná świecie / on ábowiem / iest
przedwieczna Mądroſcia / ktora okrag niebá
obeſlá ſámá / ktora ſámá powšyſtkich nawál-
noſtiách Morſkich chodzilá / y ktora ſámá iest /
w ktorey wšyſtkie rzeczy ſa / y ruſáia ſie y żyia /
táť dálece / że bez Chrystuſá Pána nášego / ru-
ſyc ſie niemoga : A ten ſam / táť nieporuſzenie
stoi ná Krzyżu / iž choćia y złoſliwi Zydowie wo-
láia áby zſtapil z Krzyża / przedſie on ich głoſu
zdrádliwego nieſlucha / ále stoi ná ſwoim miej-
ſcu / áž do vpodobánia ſwoiego. A žeby umieli
tež máxime Astrologow Krzyżem iego pſowác /
zostáwil im ná to nieomylná náuke / gdy im ka-
záł brác Krzyž / y iſc zá ſobá / co w te czáſy wypel-
niáia / gdy wola ſwoie bárzo obrotno / y wšy-
ſtkim czlowiekiem poteźnie kieruiaco / przybúá-
ia do Krzyża Chrystuſowego / niedáiac iey tu po
ſwey woli / áby mogli doſtápic nieſkonczoney
wolnoſti niebieſkiey. Juž tedy ſoráua Páno-
wie Astrologowie / zwaſza máxymá / gdyž nie

tylko Chrystus przybity do krzyża / y nie sie na
 nim nieobracając / nie zepsował nic / ale napra-
 wil wszystko / y nas krzyżem swoim nauczył te-
 go że gdy pierwszy obrót woli naszej / do krzyża
 iego przybujemy / nie tylko spraw y skutkow na-
 szych nie zepsujemy / ale ich ieszcze lepszymi y do-
 stonalszymi uczynimy. Zwykli też y Pano-
 wie miernicy ziemscy / piąć sie na gora z swoi-
 mi sztukami / y rądzi wyieżdżają przed swoje
 dyscypuly / z oną Mądrością swoją. Impossi-
 bile est, quadraturam circuli inuenire. Niepo-
 dobne to rzeczy / aby miał kto uczynić kwadrat
 z cyrkulu / bez zepsowania iego. Ale ta Ma-
 drość ich psunie Jezus Chrystus Ukrzyżowany:
 abowiem wszystko niebo / ktore ma wszystkie
 Sphery swoje okragle / y wszystkie ziemie ktora
 też jest okragla / przyciagnal do krzyża swego /
 o którym mowil: I A G D Y B e D e PODNIE-
 śiony od ziemie / wszystko pociagne do siebie. A
 dokadze. Na krzyż który jest kwadratowy / a
 ieszcze tak małego kwadratu że nie ma żadney
 proporcyej zchierzychowney / do wielkości y cyr-
 kulu niebieskiego / y do niezmierney okragłości /
 ziemskiej: a przedsię przez ten małychny kwá-
 drat krzyża swoiego / naprawil wszystko co jest
 na niebie / y na ziemi / y w Aniolach / y w lu-

Maxima
 Geomet-
 row.

Psalmo: II.

Iob: I.

dziach / nie mępiąc cyrkulu niebrestiego / ani
okrodości ziemstey / ktore w swey całosci zo-
stały. Ale y namnięszy cyrkul / serc ludzi niepo-
bożnych / ktorych Krol y Prorok wypatrzył w
kolo chodzących / tąz przedwieczną Mądrością
swoia tak przyćignął / do kwadratu krzyża
świętego : że oni porzuciwszy zle nalogi swoje /
ktoremi sie w kolo kręcili / pospieszając za onym
truzelnikiem ktory w krag obiega ziemie / dali
sie przybić do kwadratu Chrystusowego / tak
iż każdy z nich wola z Pawłem świętym / kto-
ry mowi: IESTEM PRZYBITY DO KRZY-
ŻA z Chrystusem / y życie już nie ia / ale życie we
mnie Chrystus ; a przedśia ten przybity do krzy-
ża / tak przedko / cyrkulem ochoty swey ; toczył
sie pospolu z kwadratem krzyża świętego / iż
práwie wszystkie świat obbieżał / y napełnił go
Ewangelia / Chrystusa Wkrzyżowanego / po-
czawszy od Jeruzalem aż do Illiryku. Toć sie
dziecie y z cyrkulami wszystkich ludzi / by nabez-
bożnięszych / bo gdy ie przybija do kwadratu
krzyża Chrystusowego / żadnym sposobem nie
beda zepsowane / ale ráczey nápráwione : Albo-
wiem ze szpetnych stáia sie piękne / z przeklętych
stáia sie święte / z ziemskich stáia sie niebieskie ;
Albowiem ci ktorzy byli potoczni do zlego /

stáno

stana sie potoczni do dobrego / ci ktorzy by-
 li potoczni do grzechow / stana sie raczymi
 do cnot / ktorzy sie kolew toczyli do Piekla / przez
 pochyla droge syroka / potym predkim obrotom /
 beda sie toczyt ku gorze przez droge ciasna; kto-
 ry cud / day Boze / aby sie tez wykonal / w tych
 cyrkulach serc naszych / day Boze / aby te obro-
 tne myśli nasze / byly przyciagnione do kwadra-
 tu krzyza Chrystusowego / abysmy sie w nim
 Kochali / y tak sie go przyieli abysmy mogli
 mowic / z onym wielkim milosnikiem krzy-
 za Chrystusowego / Pawlem swietym / ktory
 mowi : Niedaymi sie Boze kochac w czym in-
 szym / okrom krzyza Chrystusowego / przez kto-
 ry jestem swiata Utrzyzowany / a swiat tez
 mnie. Co iesliby iesze Panowie Medycy ch-
 cieli z swoimi stoykami / y masecami / y oleyka-
 mi / ciskanacie w pierwsza Katedre / tedy y tych
 Jezus Chrystus Utrzyzowany / wnet zniencz-
 ciwością wypchnie / niedbajac na ich Ad-
 masekowe sutanny / y kanawacowe czamary :
 Abowiem wszyscy Doktorowie / wszystkiego
 swiata / wszystkiemi lekarstwami swoimi / ktore
 maia y domowe / y zamorskie / by tez
 byly y z nowego swiata / nie dołaza tego
 zeby iednego czlowieka od smierci wyzwolic /

Gale 6.

Madrosć
Medykow.

albo

Nawiet: mądro: umieć Chryst: wkrzy:

Isaiat 53.

albo od umarłych wstrzesić mieli / chociażyby
 na jedne kupa znieśli wszystkie piguły / wszyst-
 kie boluse / wszystkie syropy / wszystkie dryakwie /
 wszystkie alkiermesy / wszystkie bezwácy ; nász
 zaś nadostónalszy lekarz / Jezus Chrystus W-
 krzyżowany / takie ma lekarstwo / iż przechodzi
 nie tylko wszystko podziwienie / ále y wszystko
 zdumienie. A což może byđz nád to dziwniey-
 szego / że siniáłość Chrystusowá / vzdrawia
 wszystkie guzy y wrzody wnetrzne / że rány ięg/
 goia wszystkie rány duszne / że nacerwieńsza
 Krew iego / wybiela nád śnieg wszystkie tródy
 grzechowe że żółc y ocet iego / czyni niewysto-
 wiona słodkość serdeczna / że śmierć iego / przy-
 wodzi do żywota wiecznego : A co nawietśa y
 nacudowniejsza / iedná kropeczka nadrozśhey
 krwi iego / dostáteczna iest ná vzdrowienie w-
 szych chorób / nie tylko tego iednego swiátá /
 ále choťiażyby tak wiele swiátow bylo / iáko wie-
 le iest ludzi ná świecie : A nie tylko chorych vle-
 czyć y zdrowić / ále y umarłych wstrzesić / nie
 tylko do żywota doczesnego / ále y do żywota
 wiecznego / y nigdy nieśkóniezonego. Coż tu ná
 to rzekna Pánowie Doktorowie ? musza wlat
 z słoykami / y ze wszystkimi Aptekami swoiemi /
 przed lekarstwy Jezusá Wkrzyżowanego / który

nie tyl-

nie tylko sam leczyl nieuleczone choroby / ale y
 Swolennikom swoim / dal taką moc / że nie tyl-
 ko dotykaniem rąk / y szat / y chustek swoich / ale
 y samym cieniem leczyli / y uzdrawiali rozmaite
 choroby. Zwykli ieszcze y Muzykowie / báz-
 rzo chwalić swoje nauke / y zwykli to sobie przy-
 pisowác / że umieia Affekty ludzkie odmieniać /
 y umieia swoim śpiewaniem / albo grananiem / z
 stráswitych czynić wesole / z wesolych stráswi-
 te / zgniewliwych ciche / z ciechych gniewliwe /
 y wyiezdziáta z swoim lutnistá Orpheusem / o
 którym powiádáia / że ryby Morstkie do brzegu
 przyplywály / y iego wdzięcznego gránia słu-
 chály / náwet powiádáia / że gory y lássy skáká-
 ly / gdy iego melodyey słuchály. Ale to bajká /
 bo choćiaiby tysiac Orpheusow stánelo / y rá-
 zem ná lutniách grálo / y choćiaiby wszyscy Mu-
 zykowie rázem przy nim stáneli / y geby swoje do
 samych vsu dárli / tedyby tego niedokázali / áby
 sie iedná chrościna / y iedná skiba ziemie / ná ich
 śpiewanie y granie ruszyć miála : y nietylkoby
 ryb wielkich / zglebokości Morstkich ná brzeg
 wywabili / ale gdyby ná brzegu iáka płocizká
 bylá / y tá by zaráz iáko nádálej wciekálá. Sam
 tylko Oypheus Boży / y lutnistá Pánstki / zacny
 Krol y Prorok Dawid / miał te lástke od Pána

Mądrość
Muzykow.

Bajká o
Orpheusie
lutniście.

Dawid lu-
enia swa vs
stramiat
Szátána.
2. Reg: 16.

Nawiet: mądrość wnieć Chry: Krzy:

Bogá / że vmiat všmierzyc gniewliwego Dya-
 blá / ktory mietal / y drezył złośliwego Saulá:
 yto nie šlo znáuki álbo vmieietnošči Dawido-
 wey / áni wdzięcznošči oney lutniey / ná ktorey
 grał / ále tylko z Figury tego krzyža Páńskiego /
 ná ktorym dziś grájac syn Dawidow / wedlug
 žiála / Zbáwičiel náš Jezus Chrystus / nietylko
 vstramia / ále y wniwecz obraca / złość Szá-
 táńška / odgániájac go od nieposlušnego naro-
 du ludzkiego. A co dziwniejša / iż ta cudowno
 lutnia / ták dziwne y sobie przeciwné dzwiéki /
 bez zepsowánia swoiey melodyey wypušcza / iż
 oraz v wesele Bogá y Anyoly / y wšyškich po-
 božnych ludzi / oraz tež kwili y do plácu przywo-
 dzi grzešnych pokute miluiących : oraz porušá
 z fundámentow gory / y stáły / y opoři áby sie
 pádáły / áby sie wšyšká žiemiá trzešlá / ze wšy-
 štkiemi lássami / y pušzczámi swoiemi / zá czym
 y one rozumne ryby / ktore w odchlániách Pie-
 tielnych / iáko wnaglebšych wirách siedziály /
 do iego wdzięcznego gránia lutnie Chrystuso-
 wey / wysly ná brzeg / y vložáły sie wielom w
 miešcie šwiety m / y potym od niegož przenie-
 šione sa / do Morzá niebieškiego / wšelákiemi
 póciechámi nápełnionego. **Niechayže sie stry-
 io Pánowie Muzykowie / z swoia muzyka / á-**

bowiem

bowiem w wszystkie ich Muzyke / zagluskyla ta na-
 cudownieysza lutnia / krzyza Chrystusowego /
 na ktorey wszystkie czlonki iego / iako strony by-
 ly rostiagnione. Takieyzi Muzyki nauczył y
 wiernych swoich / gdy mowil do nich : Tak sie
 bedziecie modlić. OYCZE NASZ KTORYS
 iest w niebie ; Takiey Muzyki vczył / y w O-
 groycu / gdy padaiac na ziemie trzykroć / pow-
 tarzal iedne Modlitwe / oblewaiac sie na niey /
 krwawym potem ; Takiey Muzyki vczył y na
 krzyzu / gdy zplaczem y wielkim glosem / ofiaro-
 wal Modlitwy swoie / Bogu Oycu / y wyslu-
 chany iest dla swoiey wzcimosci. Aiz ta Mu-
 zyka podobá sie Bogu / vpewnil nas w tym sam
 Syn Bozy / mowiac : ZAPRAWDę PO-
 wiadam wam / iesli o co bedziecie prosic Oycá /
 w Imie moie / da wam. Tę Muzyke vstawicz-
 nie odprawnie Koscioł Bozy / gdy w wszystkie mo-
 dlitwy swoie oddáie Bogu oycu niebieskie / przez
 Jezusa Chrystusa syná iego / ktory z nim žyie y
 kroluie / na wieki wiekom. Toz y wy iako na-
 czesciey odprawuycie / á osobliwie Rozánym
 Wiankiem / w ktorym iest rozpamietywanie /
 w wszystkich dobrodzieystw / y naglownieyszych
 spraw / Chryst: P. naszeg / ktory iest posrzedni-
 kiem naszym / do Boga Oycá swego niebieskeg.

Madrość
prawnych
ludzi.

Madrość
Kycerska.

Nawiet: madrość umieć Chry: krzy.

Co iesliby kto chciał wynieść na plac z Justynianem / y zewszystka Orda ludzi prawnych / y chciał mu puścić pierwszą Katedrę / tego mu żadnym sposobem niedopuszcz / krzyż Chrystusa Pana naszego. Abowiem gdyby kto spytał Justyniana / ze wszystkimi praktykami jego / iesli to jest rzecz podobna / według ich praw / y postępków / aby ieden oraz był y Sędzią / y osadzonym / iesli kto może bydz oraz / y za wielkie grzechy cierpiącym / y grzesznych zaraz vsprawniedliwiającym; niedadza rzecz ná to y słowa iednego. Ale gdy my im wkážemy / Chrystusa ná krzyż / od Sędziów niesprawniedliwych osadzonego / á tegoż zaraz sad wszystkiego swiátá / ná krzyżu czyniacego / y Szátánowi / Cirograph potepienia ludzkiego wydzierającego / což ná to rzeka / álbo co ná to odpowiedza? Oto Chrystus umiera za grzechy / ktore Bog wlozył ná niego / y zaraz ta okrutna śmierć swojá / wszystkich grzesznych vsprawniedliwia. Trudno tu co máia przeciwko temu mowie / ále musza y swoim Justynianem zamilknać. Co iesliby ieszcze kto chciał wyiechac ná plac / z ona nauką / ktora zowia: Scientia rei militaris, y temu musimy dac audientia, aby ia chwalił / iáko te / ktora jest strożem wszystkich náuk / gdy

tráfi ná

trąsi ná dobre mistrze / y trąsi ná dobre stu-
denty: takó to znąc po onych zacnych Hetmá-
nách Polskich / Tarnowskich / Sieniawskich /
Mieleckich / Zamoyskich / ktorzy umieietnością
spraw Xycerskich / strzegli pokoiu rzeczy póspo-
litey / tak iż zá czasow ich / kwitnelá y Philozo-
phia / y Astrologia / y Geometrya / y Muzyka /
y Jurys prudencya. Ale iż iuz teraz tá umieie-
tność rzeczy Xycerskich / poczelá skwántowác /
bo studenci tey náuki / porzuciwszy Vegetyusa /
ktory pisał o Woynie ieli sie Owidyusa / ktory
pisał de á more, zá czym porzuciwszy / ćwicze-
nie żołnierskie / okolo koni y rynnstunkow / swo-
ich / ieli sie ćwiczenia burkowniczego / okolo
kart / y wárcabow / y kostek / ktora náuka tak
dobrze umieia / żeby każda potrzeba wygráli z
Tátármi / gdyby z kartami / y wárcabami / y
kostkami / ná pole wyieźdzáli: Ale iesli z há-
blami / y z lukami przyieźdzác beda / to pewna że
sie y ci burkownicy / przed nimi nieostoia / zno-
wu z polá ná burk wćielác musza / zá czym y Phi-
lozophi musza sierozpierzchnac / z swoich Aká-
demiy / y Astrologowie / musza wleść wkat / swo-
imi Spherami / iuz y miernikom ziemie niepo-
może nic baculus Iacobi, gdy przed oczymá bly-
szec będzie stráśny luk Tátárski / y nieprzydáz

Dza sie powrozy z kraytami / gdy przypadnie
 nieprzyziaciel z swoiemi tykami / iuz y Muzyko-
 wie moga piec napalic lutniami / y strzypkami /
 y moga sie miasto zbroi oblozyt swemi party-
 turami / y Prokuratorowie / musza wtichnac z
 swoiemi wykratami / bo nieprzyziaciel niedba nic
 na dylacye / ani na excepcye / ani racye; Wo-
 lal nie kiedy Mazur na Tatarzyną / gdy go po-
 czal kiescieniem po grzbiecie smarowac / slysz /
 a czemu mie bijesz ? iesli ia tobie co winien /
 patrz ze ty mnie sobie prawkiem / a day mi po-
 koy / ale mu to bynamniey nie pomoglo / y ry-
 chley by sie byl mogl obronic / by byl mial przy-
 sobie kilka rogatych krow / anizli zeby mial brat
 do swoich nurstkich munimentow / dobra tedy
 to nauka / Scientia rei militaris, y barzo potrze-
 bna / kazdey Rzeczypospolitey / y pokita bywa-
 la w Rzeczypospolitey Rzymstkiey / y w inszych
 Krolestwach starozytnych / poty kwitnety / y co
 daley tym sie wiecey krzewily. Ale iako cwicze-
 nia Solnierstkiego zaniechali / y puszcili sie za pro-
 znowanie / y rostoskami / y zbitykami / zaraz wpadac
 y niszczet poczeli : y dalby to P. Bog / aby y w nas
 ta nauka byla w poszanowaniu / y w pilnym za-
 chowaniu / poniewaz nasza Rzeczypospolita / ma
 nawiecey y nablizszych nieprzyziaciol / a przedsie

ta ma namnię studentow / Scientiæ rei militaris ? Abowiem w inszych Krolestwách / sa przedsie hermierskie skoly / sa Rycerskie ćwiczzenia / y choćiay sa studenci do tego z natury niesposobni / iednak tego ćwiczaniem nagradzaią; Należy zaś studenci Polscy / aż szkółwieł do każdey nauki sa sposobni / iednak do spraw Rycerskich / nawietśa ochote y sposobność máia / ale iż niemáś ćwiczzenia do natury / tedy zostaią studentami karczennemi / w ktorych czesto / bázro márnie giną. Dalby tedy to Pan Bog / gdyby kto te nauke / tak bázro pożyteczną wskrziesił. Ale to nie dla tego mowie / abym y tey nauki niemial podbić pod krzyż Chrystusow / ale abym to pokazal iż y tá nauka nic nie iest bez krzyża Chrystusowego : Abowiem krzyż Chrystusow / ma w sobie takowe táiemnice / ktorey żaden Vegetius / ani widal / ani slychal ; weźmiy prosze kto w rece swoje / Księgi Rycerskie / á przewártuy ie od deszczki do deszczki / y przeczytay wszystkie kárty y wierśe / á nie znaydzieś tego / aby miał kto dokázat tego / aby bedac nágim / miał zwycięzyć Zbroynego / á co wietśa / bedac umárłym / aby miał pokonac żywego.

Iob: 41.

A iż to może uczynić / kto umie Chrystusa na
 krzyżu przybitego / naprzód to możesz obaczyć /
 w samym Chrystusie / który nagością swoją /
 zwycięzył onego nąstrąśniejszego mocarzą Pie-
 kielnego / który ma około zębów swoich strach /
 którego ciało iakoby tarce lane / spoione luská-
 mi / wespolek sie przyciskáiacemi / iedną drugiey
 tak sie trzyma / że niemoga bydź rozzerwáne / ná-
 wet y dech przez nie dobyć sie niemoże / zá czym
 waży sobie żelázo / iako plewy / á miedz / iako z
 prochniále drzewo / kámiemie z proce / obrociły
 mu sie wtrzcina zá zdźblo będzie sobie poczytał
 młot / á będzie sie pośmiewał z tego / który nasz
 będzie čistal drzewcem / bo niemáš mocy ná zie-
 mi / ktoraby mu sie moglá przyrownác / który
 uczyniony iest áby sie nikogo niebał. A iż tego
 Zbáwičiel náš / nági y ná krzyżu przybity zwy-
 cieżył / iáwne to są rzeczy z wielkiego strachu
 iego / ktorým y teraz drży / y wcieliá przed samym
 znákiem Chrystusowym. A któż taká umie-
 ietność spraw Solnierskich / będzie mogli wysta-
 wić ? nieumieia tego Hektorowie / nieumieia
 tego Achilesowie / Ulissesowie / Ajaxowie / Her-
 kulesowie / Pompeiuszowie / nieumieia tego
 Xerxesowie / Dáryuszowie / Alexandrowie / áni
 wszyscy mocarze tego świata / á tey Zbáwienney

nauki /

Nawiet: madro: vmiec Chry: wkrzy:

65

naukti/wielu nauczył/ trzyż Pański/ iato to znać
z Pawiá swietego / ktory imieniem swoim / y
wielu y inšych sobie podobnych / wola : Ktoż
nas odłaczy od miłości Bożey, vtrapienie czy v-
ciſt / czy głod / czy nagość / czy nieprzespieren-
stwo czy śmierć. Jestem tego pewien / że ani
śmierć ani żywot / ani Aniołowie ani przelo-
żeńſtwa / ani ſily ani mocárſtwa / ani rzeczy
ninieyſze ani przyſte / ani mocnoſć / ani wyſo-
koſć / ani gliboſć / ani żadne inſze ſtworzenie /
bedzie nas mogło odłaczyć od miłości Bożey.
Otoż maſz nágiego / á tak ſmiałego / iż ſie ſmie
puſcić / nie tylko ná iednego zbroynego ſobier-
wnego / ale ſie nie boi ani Aniołow / ani moca-
rzow niezwyćieżonych / ani Xiżzat niebieſkich.
A nie mniemay aby to gole ſłowá byly / y aby
miały vſtác / gdy przydzie do rzeczy. Nieuſtáli /
ale y owſzem gora otrzymáli / tak iż ſie chwali
z wielkiego vtrapienia / ktore ná ſobie znioſt y
wycierpiał / mowiac : IESLI SIE TRZEBÁ
chelpić / bede ſie chelpił w vſtomnoſciách moich /
Zydowie mi záдали pieć kroć czterdzieſci plag
bez iedney / trzykroc mie miotłami ſieczono / raz
mie kámienowano / trzykrociem tonal / przez
dzień y przez noc / bylem w gliboſci Alor-
ſkiey / ná drogách częſtokroć w niebeſpieczeńſt-

Rom: 8.

2. Cor: II.

J

wie /

wie / ná rzekách w niebespieczeństwie / między
 lotry w niebespieczeństwie / od mego narodu w
 niebespieczeństwie / od Pogánow w niebespie-
 czeństwie / w mieście / y ná Pusczy / y ná Morzu /
 y między falszywa brácia. Tákiť tež byli swie-
 ty Wáwrzyniec / ktory nágo walczyl okrutni-
 stem swoim. A przedsie wiecey palil ogień
 gniewu / y zapálczywości okrutniká / ánižli o-
 gień docześni / swietego Męczenniká ; ktory
 gdy sie gryzl sam w sobie / mowil do niego Wá-
 wrzyniec swiety : A czemu sz sie gryzielz sam w
 sobie / oto ráczey gryż to čiało moje / ktoreš inž
 z jedney strony vpiel / á kaž ná druga strone o-
 brociť / á byš sie iešče y drugiey strony mogli
 ná iešć. A nie tylko w stanie Męskim / ále y w
 słabym stanie Pánienstím / bázto wiele tákich
 bylo : Abowiem y Agnieška swieta / y Lucya
 swieta / nágo zwyciežyli okrutniki swoje. Ale
 y umárli / izali nieprzekonáli žywych / przyklá-
 dem Chrystusowym ? Doyť znácznie przeko-
 nal Páwel swiety umárly / przesládownikow
 swoich. Abowiem gdy go šcieto / dla tego áby
 Jezusá nieprzepowíadal / nie mogli mu y po-
 smierci gsby zámknáť / ále odčieta glowá od
 čiała / trzykroť z mieysca ná mieysce přestáku-
 jac / zá každym rázem Jezus zámolála / ná kro-
 rych

S. Páwel.

rych mieyscäch / zaráz trzy krynice wod żywych /
 aż po dziś dzień trwáiace wyniknely. A za nie
 przekonanal przeciwnikow swoich żywych / świe-
 ty Dyonizy Areopágita / sam bedac umárlym ?
 A owšem przekonanal / y bázro znácznie. Abó-
 wiem gdy go zá niesprawiedliwym Dekretem
 ściato / y gdy inż z niego / iáko z przekonánego /
 y ná zemie obálonego / Tryumphowác chcieli /
 zábiezal im od tego : Abowiem porwawşy
 glowe swoje / wstál z zemie / y wyszedl z nia z
 miásta / zá swiátloscia przed soba vprzedzáiaco /
 y záşedl ná to mieysce / tedy aż po dziś dzień
 Tryumphiue chwalebnie / ze wşyſtkich przeci-
 wnikow swoich / máiac Kościol wielki / ná
 czesť y ná chwale Bożá / y ná pámiatke swoje
 zbudowány. Wiec y oni zacny Meczennicy
 Páńscy / Jan y Páwel / dla Chrystusa zámor-
 dowáni / izali nieprzekonáli onego okrutniká /
 ktory ie w domu / potáiemnie poſćinác y ládáia-
 ko pochowac kazal ? A owšem przekonáli : abó-
 wiem sami ſli Duchowie / pomſte biorac z nie-
 przyiaciol ich / rozmáicie dreczyli / y syná Te-
 rentyanowego opetawşy / niechcieli z niego wy-
 niſć / aż v grobu swietych Meczennikow. Já-
 czym on okrutnik / ktory byl ná čiele zwycięzył
 żywych / y sam / y z synem / ták ieſt zwyciężony

S. Dyonizy

SS. Ioannes
& Paulus.

Dla czego
Pan Chrystus
kazał krzyż
nosić na każdy
dzień.

Gale 6.

S. Bernat

Cant: 1.

od umarłych / iż zostawzy Chrześcianami poru-
te czynili za okrucieństwo swoje / ktore czynili
nád wybranemi Bożemi. A což tedy może być
nád te zbawienne Księgi / pożyteczniejszego /
y zacniejszego : Nic záprawde z żadney miá-
ry. A dla tey či przyczyny / Mistrz zbawienia
nášego / kazał nam záwsze krzyż nosić / ná každý
dzień / y nie kazał go nigdy z plecy swoich skła-
dáć ; ábowiem iáko pilny jał / wstáwicznie no-
sił róski podpacha / ábo w worku ná plecách /
áby ná każdym mieyscu mógł ná nie poyrzeć /
y czego sie dobrego z nich náuczyć / tak czlowiek
Chrześciáński / powinien mieć przy sobie krzyż
Chrystusow / áby sie ná nim záwsze wczyl Cnot
świetych / y doskonałości Chrześciáńskiej. Tá-
kim studentem byl Páwel świety / ktory do Cy-
cá mądrości wolá / mowiac : Nie day mi Boże,
w czym sie inszym kocháć, tylko w krzyżu Pána
nášego IEZUSA CHRYS TVSA, przez
ktorego mnie świat Wkrzyżowány jest á ia tez
świétu. Takim studentem byl Bernat świety / ktory
krzyż Chrystusow / zewszystkim orzeczem wtrapie-
nia iego / wstáwicznie nosił ná piersiách swoich /
mowiac one słowa oblubienicy Chrystusowey :
Wiazka mirrhi jest mi moy namilszy, á ná pier-
siách moich / záwsze odpoczywáć będzie. Tá-

kim

ktym studentem był święty Franciszek / który tak pilno krzyż Chrystusow nosił na sobie / że się na ciele jego wyraziły blizny / ran Chrystusowych. Ale y wszyscy inzy / nie skąd inąd dostawali mądrości zbawienney / tylko z krzyża Chrystusowego / na którym kto nieczytał / tedy wszystka Mądrość jego / wniwecz się obrócić musiała ; iako to wyznał Augustyn święty / który mając dosyć nauki świeckiey / gdy począł czytać żywoty onych świętych prostaków / na Pusczy mieszkających / którzy krzyż Chrystusow / wstawicznie nosili na plecach swoich / y niemieli nic więcej / tylko Jezusa Chrystusa Ukrzyżowanego / zaraz serdecznie poruszony zawołał : Oto prostacy przychodza , y łapają Krolestwo niebieskie , a my z naukami naszymi / y tu się w błocie y gnoiu walamy / y gwałtem się do Piekieła toczymy. Przetoż y on sam / iadł się pilno krzyża Pańskiego / z którego samego tak wiele się nauczył / że przekłedił wmiętnością swoją / wszystkie Philozofy / wszystkie Poety / wszystkie Oratory / y wszystkie Mędrce Pogańskie / w których wypełniła się ona starodawna przypowieść skłolna. Haurit aquam cribro , qui dicit sine libro : kto się bez ksiózek wyczyten w rzeczoto wode toczy : abowiem wszystka praca ich

S. Francis-
cus.

S. Augustyn
nawie-
scał się nau-
czył z krzyża
Chrystuso-
wego.

Nawiet: mado: bniec Chry: vkrzy:

zniŝzala / oto wŝyŝtká nauka ich wywierzala /
 y teraz nic inż wiecey nieumieia / iedno to co ieŝt
 wieczna boleŝć / co ieŝt vŝtáwiczná meká / co ieŝt
 nieŝtónżone potepienie. Ale my ieŝli chcemy do
 czytáć ŝie o niebie / y niewyŝtawionych poćie-
 chách wiecznego blogoŝtáwienŝtwá / trzebá nam
 vŝtáwicznie oczy mieć wlepione / w Jezuŝa Ch-
 ryŝtuŝa Vkrzyżowanego / ktory krzyżem ŝwoim /
 otworzył niebo / do ktorego ktoby chciał w niŝć /
 trzebá mu náŝladowáć tego / ktory mowi: Tá-
 k bylo potrzebá Chryŝtuŝowi ćierpieć, y ták w niŝć
 dochwaly ŝwoiey. Co ieŝli Chryŝtuŝus bedac przy-
 rodzonym dziedziecem / przez krzyż wŝedl do
 chwaly wlaŝney ŝwoiey / á coż ma oŝobie trzy-
 máć pielgrzym / y wygnániec tego ŝwiátá / ná-
 zloŝciách polożonego. Záprawde trzebá nam
 wŝyŝtkim pilno czytáć / ná tych zbáwiennych
 kŝiegiách / ktore ŝa ná Káthedrze krzyżá ŝwiete-
 go wyŝtáwione / ná ktorych wŝyŝtkie cnoty / do
 zbáwienia potrzebne / ták ŝa doŝtátecznie wyrá-
 żone / że ŝwiátloŝć ich wciemnoŝciách ŝwieći /
 á ćiemnoŝći iej ogárnać nie moga. A coż pro-
 ŝe moglo bydż ćiemnieyŝego / nád one náŝtrá-
 ŝnieyŝa / y náokropnieyŝa noc / ktora on ŝam
 názwá wlađza ćiemnoŝci: á przedŝie y w tey
 ták ŝie ŝwieći Chryŝtuŝus Pan náŝ / iáko náŝlicz-

Lucz: 24.

Wŝyŝtkie
 cnoty ŝa w
 tych zbáw-
 iennych kŝ-
 siegách ná-
 piŝáne.

Lucas 22.

nieyŝy

nieyſzy Kərbunkul / ktory tym ogniſtke pro-
 mienie z ſiebie wypuſzcza / im w nagrubſzych
 ciemnoſciach bywa położony / ktorego ieſlichce-
 cie widzieć / zaydźcieſz myſłami ſwoimi do o-
 grodą Oliwnego / do ktorego ſiedl Pan Jezus
 ſwolennikami ſwoimi / do ktorego wſzedſzy /
 odſiedl troche od ſwolennikow ſwoich / y v-
 padl ná oblicze ſwoie / modlac ſie do Boga Oyc-
 cá niebieſkiego. A coſz proſke moſze bydź ſwiet-
 nieyſzego / nád te cnote ták wielkiey vſciwoſci /
 y ták goracey modlitwy ſbáwiciela náſzego :
 Oto vpadl ná ziemię / ten ktory ſtworzył niebo
 y ziemię / oto vpadl ná ziemię / ten ktory wſy-
 ſtek okrag niebieſki obchodzi ſam / oto vpadl ná
 ziemię ktory po nawálnoſciach Morſkich cho-
 dzi / oto vpadl ná ziemię / ktory ſiedzi ná Che-
 rubinách / y chodzi po ſkrzydłách wiatru / oto
 vpadl ná oblicze ſwoie / ten ktory ieſt obrazem
 y kſtałtem iſtnoſci Boſzey / oto vpadl ná oblicze
 ſwoie ten / ktory obliczem ſwoim vweſela / ná-
 chwalebnieyſke miáſto Boſze. Oto vpadl ná o-
 blicze ſwoie / ktoremu ſie dziwnie Słońce y Miec-
 ſiac / y ktorego niemoga ſie nápatrzyć / wſyſcy
 Anyołowie ſwieci. A czemuſz my proſke te ſobie
 nieczytamy : czemu ſie teg nieuczymy : czemu ſo-
 bie tego w pámiſc niebierzemy : czemuſz ieſte-

ſmy ták

Modlitwa
 w Ogroycu

Lucas: 22.

Vpadl ná
 ziemię.

Pan Chry:
 vkrzyżowa-
 ny veſy náſ
 pokory.
 Vpadl ná
 oblicze ſwo-
 ie.

Apoc: 4.

smy tak przepiecznemi / albo rączey tak pyżnemi / iż przed Máięstatem Bożym / ledwo ná jedno kolánko przyklekniemy / y ieszcze ná wez-glowku albo podłożymy rekawiczke : Dwá-dziesięcia y cztery stárcow / przed Máięstatem Bożym siedzacy / wstawáiac z stolcow swoich / zrzucáia koronj z glow swoich / y vpadáia ná obli-za swoje / y toż czynia wszyscy Anyołowie nie-biescy / á czemuż tego nieczynia wygnáncy ziem-scy : Syn namilşy vpada przed Oycem / raz y drugi / y trzeci / á grzesny głowiek / niechce sie schylić / niechce sie vklonić / przed Stworzycielem swoim. O bezeczna pycho / ktorá sobie tak lekce poważaş / nieprzystępny Máięstat Bogá wszechmocnego : á ty zaś samá osobie / iestes rozumienia tak nádatęgo / y wysokiego / iż ziem-skiego robaká / wznosiş aż pod niebo / pobudzáiac sie gniewem / gdy sie kto przed toba nie vklo-ni / gdy kto przed toba czapki niezdymie / gdy kto pierwszego mieysca nieustapi. O iáko są roz-żne obyczáie náşe / od obyczáiw Chrystusow-ych ; Oto on dzisieyşey nocy / leży ná ziemi ná modlitwie świętey / poczac sie krawáwym potem / aż do nudności śmiertelney / á miedzy Chrzesćcianmi są niektorzy tácy / co sie y dzis wysypiaią w miękich pościelách / y poca sie w
 nich /

P. Chry: wkrzyjo: wczu nas polory.

73

ni. a / potem smierdzacym / od goracosci y zby-
tkow cielesnych. Zaprawda nie znac na nas na-
sladowania Chrystusowego: barzo zapraw-
da znaczne nasladowanie / onych ospalych Apo-
stolow / ktorych niemogl sie dobudzic Pan Ch-
rystus / aby z nim iedne godziny czuli / na mo-
dlitwie swiatey. Abowiem skoro odszedl / zaraz
oni znouu posneli. O gnusnosc / olenistwo.
Trasilo sie bylo czasu iednego / zasnac Paniu Ch-
rystusowi w oney lodce / na ktora nawatnosc
Morstie tak barzo ssturmowaly / ze ia prawie
zalewaly / y nie dali sie mu przespac / Zwolenni-
cyiego / ale przystapiwszy obudzili go / wola-
jac: Panie / izali to nie do ciebie nalezy ze gi-
niemy: ale teraz kiedy bja na Chrystusa / na-
watalnosc strachu / y boiazni / ktore go pogroza-
ja / az do potu krwawego na ziemie zplywaja-
cego / w te czasy oni nalepiey spia / y nabarziey-
chrapia / y dobudzic sie nie dadza. A coz sie to
dzieie ze sa tak ospalemi? Nic innego iedno to /
iz ta gnusnoscia swodia / rysowali gnusnosc na-
sze / y tym twardym ospalstwem swoim / malo-
wali ospalstwo nasze; abowiem y my / kiedy
na nas iakie nieprzespieczienstwo przydzie / to
na wszystkie gebe wolamy do Pana Boga: Po-
wstań Panie / a czemuś zasypiaś / a czemuś za-

Ospalstwo
Zwolenni-
cow panna
stich.
Mart 14.

Matth: 8.

Gnusnosc
Apostolsta
iest wize-
runkiem
gnusnosc
naszey.

Psalme 43.

P. Chry: Wstanie. bczp nas potory.

Ephes. 5.

Trzeba sie
bać aby strachem
nieodegnat
ospalstwa
naszego P.
Chrystus.

Marc 14.

Ospalstwo
niepodobna
sie P. bogu

pominaj wstanie y wtrapienia naszego: Powstań
że Panie y wybaw nas / dla swietego imienia
twego. Ale kiedy nas Pan budzi / wolaiac:
Wstań ktory spisz / a powstań od umarłych / a
ożywi cie Chrystus: to my tak śpiemy / że nie-
máš ani glosu ani zmyslu. A coż zte° bedzie: Nie-
co innego / iedno musi od nas to ospalstwo ode-
gnat Pan / iakim wielkim strachem / iako wczy-
nil Zwolennikom / ktorzy iz sie niechcieli dat o-
budzić / iakawym vpominaniem / aby wstali do
modlitwy / przepuscil na nie strach / że sie zaraz
ockneli / y zaraz zginat sen od oczu ich / gdy im
rzekl: **WSTANCIE**: abowiem oto przy-
bliza sie ktory mie wyda. A takimci strachem inż
poczal nas budzić Pan / abowiem oto przepu-
scil na nas takie nieprzyiatoty / ktorzy nie iedne-
go zabili / w nocy na poscieli / nie iednego zdy-
bali a on sie przesypia w poludnie / po swoim
obzarstwie / y pjanstwie / nie iednego zastali
spiacego / w swoiey powinności Chrzescian-
stey / y budzili ie / nie ktorzych kieszieniami / nie
ktorzych sabelami / niektorzych ciezsza nad smierc
niewola; wiecy nas podobno nie beda budzić:
Beda / iesli sie nie ockniemy / beda / iesli sie zle-
nistwa naszego nieporwiemy: abowiem wszel-
kie ospalstwo niepodobna sie Panu temu / ktory
nigdy

3. Regi 19.

nigdy nie śpi / y nigdy nie drzymie / strzegac Izraela. Spal niekiedy Heliass Prorok Panski / naziemi spal z wielkiej potrzeby / iz byl barzo z strasowany / y nazbit spracowany / spal pod drzewem Jalowcowym / ktore znaczylo / ten kolacy Krzyz Chrystusa Pana naszego / a przed sie Pan poslal Anyola / aby go obudzil / a gdy drugi raz zasnal / znou poslal aby go obudzil / powiadajac ze mu ieszcze zbywa sila wielkiej drogi. A my spiemy snem gnusnosci / y własnego lenistwa tu sluzbie Bozey / y nie bedzie nas budzil Pan Bog : bedzie / ale po dobro nie przez Anyoly swoje swiete / ale przez te straszyladla Poganski: a Boze vchoway / zeby potym nie przez Anyoly Piekielne. A coż iuz ma z nami wiecey czynic : a maloż wola : a maloż vpomina : a maloż karze : iuz też podobno musi sie ozwac / z onym strasnym glosem swoim : **WOLALEM A NIE BYLO KTOBY SLY-**shal / a ia też odwroca oblicze swoje od was / y bede sie nasmiwal z was / gdy na was to przy padnie / czegoscie sie bali. Kadzilbs tედynaprzod Symonowi albo naszemu Panu Sigmuntowi / aby nie spal / ale aby sie ocknal / y aby sie modlil / aby nie w padl w Pokusy. Kadze y inšym A postolom albo raczey Panom Senatorom / aby

Próut 2.

P. Chry: vkrzyžo: vczyn nas bolážni.

sie obudzili / y przetarzy sobie oczy / iwoie / pá-
 trzyli ná te oczywiste nieprzespíezenstwa rze-
 czypospolitey. Oto ábowiem przybliža sie / kto-
 ry ma wydać Chrystusa / oto iuž ná gránicách
 iest / nieprzyiaciel Krzyža swíetego / oto iuž o-
 tworzył sobie forte / do tego ogrodá Chrystuso-
 wego / oto iuž wšedł do niego / z látárníami / y
 z pochodniámi / oto iuž przespíegował go ták / že
 y w nocy tráfi wšyſtkie gošcince / y przebieży
 wšyſtkie sláti / oto iuž ma mieczy háble / oto iuž
 náwíazol okolo siebie powrozow / y surowych
 rzemieni / ktoremi iuž powíazol y pokrepował y
 w niewola záprowádzil członki Chrystusowe /
 y z tymže znouu gotuie sie ná nas. Ábowiem
 czymžesmy lepšemi od támtých? Przystopili nie-
 ktorzy do Pána Chrystusa / opowíádájac mu
 wielkie okrucieństwo Pilatowe / ktory krew
 niektorych Gálileyczykow / zmiešal z ošárámi
 ich / ktorym Pan Chrystus ták odpowíedzial :
 Což álbo mniemácie žeby ci Gálileyczykowie /
 ktorzy terzezy tierpieli / byli goršemi nád inše
 Gálileyczyki? powíádam wam iž nie / ále y wy
 iesli pokutowáć niebedzicie / wšyſcy tákže po-
 giniecie: Wiec y o onych ošmináscie mežow /
 ná ktorych vpádlá wieža Syloe / y zábilá ie /
 mniemácie podobno / žeby byli nagoršemi nád
 wšyſt-

Luc: 13.

Ibidem:

wšytkie ktorzy byli w Jeruzalem : Powiadam
 wam iż nie / ale y wy iesli pokutować niebedzie-
 cie / wšyscy tákże poginiecie. Co iesli wy też
 mniemacie / że tamci byli nágorškemi / ktorzy sa
 badz spustošeni / badz pozabijáni / badz w nie-
 wola pobráni / mylicie sie ná tym / ale iesli poku-
 tować niebedziecie / y wy tákże poginiecie. A
 wiec sie iešze nie ockniecie : Bá ockniemyc / ale
 po včiekamy / zostáwimy im Chrystusa. Obe-
 zbožnosť. A iálož was nie wštyd včiekác :
 Wšakéšcie obiecowáli przynim bydz / až do
 więzienia / y až do gárlá / gdyscie z nim siedzie-
 li przy wieczerzy / wšakéšcie przysiegáli bro-
 nič Rzeczypospolitey Chrześciánstiey / gdyscie
 bráli od Chrystusa Krolestwá / gdyscie bráli
 przeloženstwá / gdyscie bráli Woiewoctwá /
 gdyscie bráli Kástelanie / gdyscie bráli Strá-
 rostwá / gdyscie bráli Hetmánstwá. A gdješ
 wáše obietnice : á gdješ wáše przysiegi :
 O przyiaciele stolowi. O przyiaciele kuslo-
 wi : kiedy sie dla was poca práwie krawá-
 wym potem / v bogie czlonki Chrystusowe /
 robiac ná was nieznošne pánszczy / to wy
 ná ten čas śpićie / kiedy wam poddáni wášy
 słužo / w nudności / y stráunku / y boiážni /
 až do mdłości śmiertelney / to wy smáczno

P. Chry: Dkry: bcz nas boiaźni.

chrapicte / á kiedy ná nich nástepnie nieprzyia-
 ciel / to wysámi vciekacie / á ich w rešách Po-
 gánstich zostáwiate. A wiec sie to godzi? A ná
 což te šáble nosicie vpása / ná což macie ták wie-
 le pułhakow y muskietow? A ná což macie ták
 wiele slug y háydukow? Bo mi tego trzebá ná
 granice z sasiádem / bo mi tego trzebá ná Kofiz
 Adwersarzem / bo mi tego potrzebá ná Trybu-
 nal / przeciwko temu co mi dopina práwem / bo
 mi tego trzebá ná Seym / ábym przewiodł to/
 ná com sie vsádzil / bo mi tego trzebá ná Kofsz/
 przeciwko Krolowi. O przewrotność przeči-
 wna Bogu / y zbáwieniu wášemu. Ná sto ko-
 ni zdoqedzieš sie / gdy maš ná iáchác sasiáda /
 á gdy cie náiezdza Pogánin / áli ty niemožeš sie
 zdobydž y ná iedne štápe / y o iednego páchol-
 ká. Kádze tedy ábyscie sie w čas ockneli / y w
 čas radzili nie o Szańcách mieysckich / ále o
 Obozách polnych / nie o vciezce / ále o obronie/
 do ktorey žádnym sposobem nieprzydžiecie / ie-
 šli z Pánem zastepow / ná ziemié pádać nie be-
 dziecie / y iesli sie do niego pilno modlić nie be-
 dziecie. Przetoz przestańcie zbytkow y rosko-
 šy wášych / á iuž poczniyćie nudzić y testnić / y
 bydž smetnymi boiaźnia wielka / przykládem
 Chrystusa Pána nášego / ktory to w šyšto cier-

pi / dla

2. Reg: 24.

Iſaiat 53.

Bog Oćiec
vderzył sy
ná swęg ies
dnorodzo-
nego zá cu-
dze grzechy

požárta / y ná wieczne potępienie poſtála. Vy-
zrzal grzech w Dawidzie / záraz poſtal do niego
ztrzemá powſechnemi plagami / áby ſobie obie-
tal iedno z nich. A náoſtátek vyzrzal cudze grze-
chy / ná ſynu ſwoim namilſzym / y nátocháňſzym /
y temu nieprzepuſcił / áley tego vderzył / dla zlo-
ſci ludu ſwoiego. A iákož go vderzył? Oto
táť iáko widzicie / w nudnoſci y teſtliwoſci po-
ložonego / ytáť mldoſtia nápełnionego / že ſie
oſtal ná kſtalt czlowieká konájącego. A iákož go
vderzył? Oto táť bárzo / že ſie z niego leie pot-
krawy táť wielki / že áž ná zemie zplywa. A
iákož go vderzył? Táť iž dopuſcił náň / okrutne
rece zápámietalych Zydow / y bezecznych Pogá-
now / ktorzy przypadſy ná niego / vderzyli nim
o zemie y kopájac go nogami ſwoimi / wiazáli/
krepowáli / z zemia y zblotem mieſzáli. A iákož
go vderzył? Oto táť / že go przywiodſy przed
nawyzſze Káplany / y w piſmie náuczony / zwiaz-
zanego názwano go bluźnierca godnym ſmier-
ci / ná ktorego pluiac záwiazáli mu oczy / y wy-
tinajac mu policzki / mowali : Prorokuy nam
Chryſte / kto cie vderzył. A iákož go vderzył?
Táť / iž go nágiego do ſtupá przywiazano / y táť
okrutnie ſieczono / že od ſtopy nožney áž do wie-
rzchu glowy / niebyło w nim nic zdrowego. A

iákož

P. Chry: bkrzyzo: bczp nas bolazni.

81

iałoż go vderzył: Tak iż cierniowa Korone
mu włożywszy ná głowe / przybúdli ia trzćino
morsto / tak iż nietylko bodźce iey przez skore do
kości / áley przez kóści do mozgu przechodziły.
A iałoż go vderzył: Tak / iż go ná krzyż skázá
no / y ciężki krzyż ná plecy iego włożono / y ná
gora Kálwarya wywiedziono / y ze wšyſtkiez
go odzienia do ostatniey nágości zwleczoného /
ná ziemię gwałtownie pchniono / y ná krzyż we
wleczoné / okrutnemi gwoździámi przybito / y
miedzy lotry poczytano / y wprágnieniu iego o
ctem y żólcia poiono / y wniesłychánym vtrapie
niu iego pośmiewano. **O vderzenie. O strogie**
vderzenie / dla grzechow cudzych. A což známi
bedzie / zá grzechy náše własne / ktorychesmy
tak wiele ná czynili / y ieszcze ich ná każdy dzien
y ná kázda godzine przyczyniamy: Wiec nas
podobno y rázu nie vderza: A ná což one bicze /
ktore nam vkázuie Krol y Prorok / mowiac:
WIELE IEST BICZOW NA GRZESZNEGO:
A ná což on luł Páński / z ognistemi strzałámi /
ktory nam vkázuie Krol y Prorok / mowiac:
IESLI SIE NIENAWROCICIE, LVK SWOY
iuż nápiol / y strzaly ogniste náložyl: Wiec
Jopá swietego / człowieká prostego y bogoboy
nego / y niewinnošć chowácego / tak okrutnie

Psalmt 31.

Psalmt 7.

Iop: 1.

2

bito /

V. Chry: vkrzyžo: včy nas boiáži.

S. Jan Ch
rzciciel.

S. Jan E,
wángelista

Romt 8.

bito / ze mu wszystkie materność wniwecz obro-
cono / y wszystkie slugi y dziatki pozabijano / y
zdrowie wrzodem nagorszym tak zepsowac do-
zwolono / ze skorupa skrobal rope / siedzac na
gnoiu / á nas wszystkichmi zlościami napelnio-
nych / y rázu nie vderza? Jan swiety przestá-
niec y Chrzciiciel Pánsti / ieszcze w żywocie
mácterynskim poswiecony / y przez wszystkie
dni żywota swego / we wszelákiey swiatobli-
wosci žyiacy / vderzony jest: ábowiem / y w
wiezieniu dlugo byl trzymány / y potym okrut-
nie miezem vderzony y ściety. Anas iáwnich
zlošnikow podobno nie vderza? Drugiego Ja-
ná swietego / nakočanšego milošnika Chry-
stusowego / w czystosci Pánienstiey y wszelákiey
swiatobliwosci žijacego / tak strodze vderzono /
iž ná restliwym wygnaniu musiał mieškač / y
w oleiu wrzacym byl smážony / á nas nie vderza /
ktorzy iáko wode pijemy niepráwoš? Niechay
ná was býe nudnoš / niechay ná was idzie re-
stliwoš / niechay ná was przychodzi mdloš /
zboiáži Pána pomsty / ktorý własnemu syno-
wi swemu nieprzepušcił / ále zá grzechy ludu
swego vderzył go / tak wielkimi bolešciami / á
náostátku smiercia krzyžowa nastromotniejša /
y naokrutniejša. Czytaymy to sobie pilnie / w
Jezusie Chrystusie vkrzyžowanym / včmy sie
tego

tego pilno / z rycy Dsiąg otworzonych / piśmy
to sobie pilno / ná tablicách serca nášego / áby.
smy to czuli w sobie dziś / co widzimy w Chry-
stusie / ábysmy sie wczyli od niego tey wczéwo-
ści / ktorą mamy mieć ná modlitwie świętey /
przed oblicznoćcia Boża / ábysmy sie wczyli od
niego y tey boiażni Bożey / żebysmy w niey sprá-
wowáli zbáwienie náše. Abowiem blogoślá-
wiony to człowiek / ktorzy záwsze iest boiażliwy /
ále kto iest ocetály w pádnie we zle rzeczy / y zá-
żywotá ; ábowiem zly człowiek y ze złości swo-
ia / iest w nienawiści v Bogá : Wpádnie we
zle rzeczy y przy śmierci / ábowiem śmierć grze-
šnych nagorška : Wpádnie we zle rzeczy y po
śmierci / bo kto w grzechu ymrze / ten sie dostá-
nie w okrutne rece kátow piekielnych / ktorzy sa
pierwszemi wynalezćcami grzechu. Wczmyš sie
boiażni ktorey w nas niemáš : ábowiem ták
przespiecznymi iestesmy / iákobysmy byli Bogu
przyjemnymi / y włásce tego plywáiacemi ; á
spráwy náše iáwnie tego ná nas dowodza / że
rozmáitemi grzechámi ták iestesmy nápełnione-
mi / że złości náše woláia ná nas pomsty do nie-
bá. Agdy iuż poczaték madrości Chrześciáńskiey
zalożymy / to boiażń Božo záložona ná samym
celcu pokory Jezusa Chry: wkrzyżowaneg / záraz
czterech cnot glównych pocznymyš sie wczyc /

Phil 2.

P. Chryst-
us wkrzyżo-
wany wczp
nas czte-
rech cnot
glównych.

Naprzob
poteżności.

Co jest po-
teżność.

Aktot 1.

Isaia: 53.

odniegoż czterech Cnot głównych / poteżności /
sprawiedliwości / mądrości / y wstrzemięzli-
wości : abowiem te wszystkie w tych zbawien-
nych Księgach / są na pisane wielkimi literami /
y wydátnemi Charakterami. A naprzod iesli
chcecie vczyc sie poteżności / powinniście to so-
bie pierwey przeczytać / iż poteżność nie inzego
nie jest / iedno rzeczy trudnych y przykrych / dla
miłości Bożey / dobrowolne y bez narzekania
wytrwanie. A iest że to w Jezusie Chrystusie
Dkryżowanym ? A owšem tak znacznie / iż
iáko byś pátrzył ná debu Bazánstiego / ná ktore-
go zewšad wiátry sturmuia / á on przed sie
trwa nieporušenje w swoiey poteżności. Jáko-
byś pátrzył ná skále w pośrodku morza stoiać /
ná ktora bújac wszystkie wáły Morstie / niemo-
ga iey áni porušyc / áni zmiękczyć / ále same spie-
niwšy sie / náząd precz odpadá. Oto ábo-
wiem gdy mu zlorzeczyli / nie zlorzeczyl / y gdy
go przesládowali nie groził / ále y owšem trza-
rzy swoiey nieodwrocil bújacemu / y ná nie pluia-
cemu / y iáko owieczka gdy ia niósá ná zabicie
milczal / y iáko báránek gdy go strzyga / nieo-
tworzył vst swoich. Anád te poteżność proše /
což może bydz poteżniejszyego : bedac wšech-
mocnym / niemście sie nád przeciwnikami swo-
iemi /

iem/ przeciwko ktorym mogli miec nietyko dwa-
 nastie zastepow Anyelskich / od Boga Oycá
 niebieskiego / ále mogli ich tchem vst swoich po-
 gromit y pozabijac / ieszcze w on czas / gdy ie w
 Ogroycu odparl od siebie ná wstecz / nie czym
 inšym iedno samym slowem swoim / gdy rzekl
 do nich : IA IESTEM. Zaprawde nieprzetona-
 na poteznosc / do ktorey iz ieszcze przydaie one
 modlitwe goraco / do Boga Oycá / za krzyzow-
 niki swoje / mowiac : OYCZE ODPVSC IM
 ábowiem niewiedza co czynia. To iuz tu gore
 odniosla / nád wšystkimi poteznosciami ziem-
 skimi / y wzbila sie ná tenapoteznieysza twier-
 dza niebieska / áz przed oblicznosc Boga Oycá
 niebieskiego. A tu iuz wystawcie poteznosc
 wasza / wy wšyscy ktorzy za ledá slowkiem przy-
 krym / za ledá iaka przyczynka / karteluse piše-
 cie / odpowiedzi posylacie nápoiedynki wyzy-
 wacie / Woyska ná sie zwodzicie. Wiec to po-
 teznosc Chrzesćianška : A owšem slabosc wie-
 kša niz Pogánška : poniewaz y miedzy Pogá-
 ny bylo wiele takich / ktorzy nieprzyacielom
 swoim krzywdy swoje odpuszczali / á my bedac
 Chrzesćianmi / zapomnielismy slow nadostko-
 nálšego Mistrza swojego / tak do Zwolenni-
 kow y do nas wšystkich mowiacego : ISLI NIE

Ioant 23.

Sprawie-
dlivosć.

Iob: 6.

Grzech nie
ma żadney
istności.

Genesis: 3.

Philips: 2.

bedzie obpitować sprawiedliwosć waszą / wie-
cey nad Pharyzeusze y w pisimie nauczone / nie
wmidzicie do Krolestwa niebieskiego. Co iesli
chcecie sie napatrzyc sprawiedliwosci / niemożesz-
cie iey nigdzie wydawniey obaczyt / iako w Je-
zusie Chrystusie vkrzyżowanym / ktory ludz-
kie grzechy wziawszy nasie / tak za nie dostatecz-
nie placi Bogu Oycu niebieskiemu / iz gdyby
na wage polozone byly / wszystkie grzechy wszy-
stkiego swiata / z tym vtrapieniem ktore Chry-
stus cierpi / tedy vtrapienie iego vkladalo by sie
tak daleko ciezsze y wazniejszye / iako piasek mor-
ski / przeciwko iakiey rzeczy nalezszy. Abowiem
coz lezsze nad grzech / ktory nic nie jest / y nie
ma żadney istności / tylko iakis skutek predko prze-
mijajacy. Ale gdy zas pozrzymy na vtrapienie
Jezusa Chrystusa / na krzyzu przez trzy godziny
wisacego / tak wielkie vtrapienie cierpiacego /
znaydziemy to iz jest ciezsze nad wszystkie piasek
wszystkiego morza. A coz jest mniejszego y lez-
szego nad ono iablusko / ktore ziedli pierwszy
rodzice naszy w Kain: A przedsie to odwaza
Pan Chrystus / winem mirra przyprawiona /
y octem z zolcia pomieszano. A coz jest lezsze
nad one nadatosc / ktora ich natchnal nachytrszy
Woz / mowiac: Będziecie iako Bogowie? A

przedsie

przedsie to odwaza Pan Chrystus / taka po-
kora / iz gdy byl w postaci Bozey / wyniszczył
samego siebie aż do postaci słuzebnicey / w kto-
rey vnížyl samego siebie / aż do śmierci a śmier-
ci krzyzowey. O wielka sprawiedliwosc / kto
inšy zgrzeszył / a on pokutnie / kto inšy wydarł /
a on oddaie / kto inšy byl niewiernym y towa-
rzysem zlodzieiow piekielnych / a on dal sie przy-
bic na krzyż nastomotniejšy y naokrutniejšy.
My zaś sami grzesznemi / sami Máiestat Boży
obrażamy sami niezliczone złości plodzimy / a
przedsie teg Pánu Bogu namniejša pokuta od-
wazac niehcemy. Za prawde niesprawiedliwa
waga jest / w rekách našych. A co sie tknie ma-
drości / y ta jest tak znaczna w Jezusie Chry-
stusie vkrzyzowanym / że kto Chrystusa umie /
ten wšyſtko umie / a kto Chrystusa nieumie / nic
mu potym chocia y wšyſtko umie ; kto umie Ch-
rystusa / ten umie wšyſtkie tajemnice Boze / bo
on jest kluczem Dawidowym / y wšyſtkich Pro-
rokow. A wstrzemiesliwosc Pána Chrystusa /
na krzyżu przybitego / izali mála jest przed oczy-
ma twemi ? Oto zeschlá iáko skorupa / síla iego
y iezyl przyschl do vst iego. Oto woła prá-
gne / a przedsie gdy mu podáia octu z žolcia
zmiešánego / niehcce go pic / nie dla gorſkosti /
ale dla

Madrości
vczy Jezus
Chrystus
vkrzyzowa-
ny.

Jezus Ch-
rystus vkrzy-
zowany wa-
czy nas wst-
rzemiesli-
wosti.
Psalmot 21.

P. Chry: wkrzyżo: wczy nas Wiary.

ale dla przykładu wstrzemięzliwości / gdyż w
 ták wielkim wtrapieniu / by nagorsze trunki zdá-
 dzą się bydź słodkimi / y ná odwilżenie y poży-
 tek sposobnemi. Niemáš takiey skromności / y
 wstrzemięzliwości w ludziách Chrześcian-
 skich / ktorzy nietylko sami pija / choć iay się im
 niechce / ale ieszcze y drugich przymuszają / cho-
 ć iay się im wypraszają y gwałtem wydzierają.
 Co iesli chcesz widzieć / w Jezusie Chrystusie
 ná krzyżu przybitym / onetrzy nazacnieysze cno-
 ty Bostie / Wiare / Nádzieie / y Miłość: **W-**
owo naprzód wczy nas wiary: Abowiem iesli
 wiara zbawiony iest Noe / z fámilią swoia pły-
 wając w Korabiu / po wodách niezmiernych /
 á iákoż niewierzyć temu / że beda zbawieni ti /
 ktorzy się dali przyćiągnąć do krzyża Chrystu-
 sowego / po ták wielkich wodách wtrapienia
 pływającego? Jesli Abraám wwierzył / że syn
 iego Izáák cudownie z nieplodney y stárey má-
 tki národzony / mogli bydź wstrzeszony z popio-
 lu choć iayby był ná ofiáre Bogu zábity / y z pa-
 lony / á iákoż my niemamy wierzyć / że Zbawi-
 ciel náš Jezus Chrystus / cudownie nád wšy-
 stko przyrodzenie z Panny národzony / powsta-
 nie od śmierci / przez ktora ofiarowany iest Bo-
 gu / bedac studnica żywota? Jesli Zydowie w
 Egipcie

P. Chrystus
 wkrzyżowa-
 ny wczy trz-
 cnot Bo-
 skich.
 Wczy wiary
 Genesis: 4.

Genesis: 22.

Leuit: 1.

Egiptcie wierzyli / że krew baranka mogli być
ochronieni od Anyola / pierwiastki Egiptskie
zabijającego : A czemuś my niemamy wierzyć /
że krew baranka niewinnego wyzwoleni be-
dziemy / od wszelkich plag Bożych : Jesli wie-
rzyli Sydowie na puszcy / że mogli być wlece-
ni od śmiertelnego iadu ognistych węzow / przez
onego Weżá / zapálu powieszzonego : á czemuś
my niemamy temu wierzyć / że od nastroszych
węzow Piekielnych / możemy być wolnemi /
przez Jezusa Chrystusa na krzyżu podniesione-
go : Jesli tradowáci wierzyli w starym Żakonie /
że krew wrobla zabitego / mogli być oczy-
ścieni : á czemuś my niemamy wierzyć / że mo-
żemy być wszystkich tradow grzechowych / przez
Krew Jezusa Chrystusa Zbawiciela naszego /
ktory sam siebie przyrównywa do wrobla osie-
rociatego / ktory teraz przywiązany jest / miło-
ścia Boża y bliźniego / iako nitka karmázy-
nu dwakroć farbowanego / do drzewá Krzyża
świetego / nád wszystkie Cedry Libáńskie wyz-
szego / y trwałością swoią / trwałość wszyst-
kich Cedrow Libáńskich przechodzącego : Ale y
o Nadziei dosyć znaczna mamy náuka / w śmier-
ci Chrystusowej. Abowiem okrom inšych ro-
zmaitych podpor / ktore mamy w niśmie stáre-

Namt. 21.

Leuit 14

Psalms: 101.

Nádzieie v
czy Chry-
stus ukrzy-
żowany.

Marcii 14.
 Matth 26.
 Krew Pá-
 ná Chrystu
 sowa iestno
 wego y wie
 cznego Tes-
 támentu.

Hebt II.

go Zakonu / dosyc wielka podpora mamy / z o-
 nych prawdziwych slow / Zbawiciela naszego /
 ktory mowi o krwi / swojej nadrozżey / ná odkup
 grzechow naszych wylany: To iest Krew moia ;
 nowego y wiecznego Testamentu / á czemuż ja
 nazywa nowego Testamentu : ábowiem iest
 nowey mocy / y nowey potezności / ktorey nie
 bylo we wszystkich Krwiach starego Zakonu /
 ktore byly wylewane ná ofiary Boze / iako to
 pięknie wywodzi / zacny Apostol Pawel swie-
 ty / mowiac : Iessi krew Kozlow , y Bykow , y
 popiol Jalowicy / gdy niemi kropiono spluga-
 wione / oczyszczał ku ochodostwu ciała / daleko
 wiecey to spráwi Krew Chrystusowa / ktory
 przez Duchá swietego / ofiarował samego sie-
 bie / niepokalanego Bogu / iz oczysci sumnie-
 sia naše / od wczynkow martwych / ná službe
 Bogu żywiacemu. Ale ieszcze nietyko iest nowe-
 go / ále y wiecznego Testamentu / ktore slowo /
 dla tego iest od Pana wiecznego przyložone / á-
 bysmy pewno nádzieie mieli / iz nadrozżka krew
 Chrystusowa / nigdy nie wietrzeie / nigdy sie
 nie z siedzie / nigdy sie niezepnie / ále záwsze
 iest swieža / záwsze iest ciepła / y skuteczna / ná
 omycie wszelákich grzechow / y dzis / y wczorá /
 y ná

B. Chrystus wkrzyżo: wczy Nádziej.

91

y na wieli wiekom. Co iesubys sie chcial lepiej
náuczyc miłości / ktora jest cnota nazácnieyšo/
y wšyškich cnot doštonalošcia / nie mozeš sie
iey niškad inad lepiej náuczyc / iáko z nadrozšey
meki / Jezusa Chrystusa ná krzyžu przybitego.
Abowiem Krzyž Chrystusow / iuž jest onym cu-
downym krzakiem / w ogniu paláiacym / á ni-
gdy šwiežošci ſwoiey nie tráacym. Krzyž Ch-
rystusow jest S. Oltarzem Heliašowŷ / ná kto-
rey / Bog z niebá ſpušcił ták gwaltowny ogień/
iž nie tylko drwá z ošárá popali / ále Oltarz spa-
liwšy / wylizal wšyškú wodú z onego okopu /
okolo onego Oltarzá vžynionego. Krzyž Ch-
rystusow jest / onym šwietym Oltarzem / Ko-
šciola Šalámonowego / ná ktorým z roškázá-
nia Božego / ogień šwiatey / vštáwicznú byl
chowány. Abowiem tánte wšyškú ogień / nie
co inšego znáczyly / iedno nagorešša miłość
Chrystusa Pána nášego / ktora palal / ku Bo-
gu Oycu ſwemu niebieštemu / y ku nápráwie
šbáwienia ludžkiego. A ktoš proše može miec
wielšá miłość / nád tego / ktory položyl duše
ſwoie / zá nieprzyiačiolý ſwoie / bedac gotowŷ od-
pušciť im wšyškú přešládowná / y wšy-
škú vtrápenia / wšyškú okručienšá / wšy-
škú vragánia / y pošmiwišša / gdyby sie tylko

Chrystus
ná Krzyžu
przybity w
czy miłości

Exod: 3.
3. Reg: 18.

Leui 6.

Ogień ſwie-
te štárego
žakonužná
čyť miłość
p. Chrystu-
šowa.

Trén: 1.

Lucas: 24.

Ioant 20.

Cant: 8.

Psalmt 68.

obaczyć a potutować chcieli. Do którego ognia /
 gdybysmy chcieli przystąpić / záprawda to ozie-
 ble kóści náše / po których smiertelne zimno v-
 stáwicznie biega / mogliby sie tak rozegrzać / iá-
 ko sie rozegrzał y w ozieblým Jeremiašú / kto-
 ry mowi : Pušcił ogien z wylokóści swoich w
 kóści moie. Tyméi ogniem paláły sercá onych /
 którzy o mece Páńskie y z nim sámým rozmawia-
 iac / wyználi to / iż sercá ich byly palájące / gdy
 z nimi rozmawiał ná drodze. Tákí ogniem byl
 rozgrzany on Dydimus / który skoro sie dotknal
 bližn Páńskich / záraz záwolał: Pán moy y Bog
 moy. Tákí y my moglibysmy sie rozegrzać /
 gdybysmy do krzyža Páńskiego przystąpili / ná
 którym istotna miłość Chrystusa Pána nášego
 tak pala / že o niey mowi Medrzec Żydowski /
 w Duchu śwíetým : Wody wielkie nie mogly
 zágásić miłości / y rzeki / nie moga ieyzálać : A-
 bowiem kágáńce iey / y kágáńce ognia y plomie-
 niow. O iáko wielkie wody zálewáły Chry-
 stusa / w których tylko przez figure zánurzony
 Dawid wola : ZBAW MIĘ Boże / ábowiem
 ogárnely mie wody / áž do dušé moiey / vlna-
 lem w bloćie glibokim / á iuž mie niestáie; przy-
 sedlem ná glibokość moršťa / á iuž niemáš ná-
 czym stánać. A te wšyſtkie wody przesládo-

wána /

wania / te w bystrie blota złości Sydowskiej /
 to w bystko morze vtrapienia / na Chrystusa
 Pána našego / gwałtowno powodzia wylane-
 go nie mogly zalać / y zagašić miłości iego. A
 naša zaś miłość iaka? Właśnie taka / iako
 płomień zgrzebi zápalonych; ktory we mgnie-
 niu ošá zgašnie: ábowiem miłość naša / bá-
 wi sie okolo tych rzeczy słabych / miluiac Pána
 Boga dla zdrowia / dla máietności / dla do-
 brego mienia / dla dostátkow doczesnych / dla
 godności / y zacności świeckiej / ktore iz ták
 predko przemiáia / iako płomień zgrzebia / zá-
 palonego / dla tegož y my / predko w miłości
 Božey oploniemy / skoro tá słaba máterya / w
 niwecz sie obroći. Ale gdyby miłość naša / w
 spinála siená samym Pánu Bogu / ktory jest nie-
 odmiennym / y ná wieki trwájącym / tedy mu-
 śiałaby bydž trwála / y nigdy nieustawáigca /
 y ták poteźnie paláigca / žeby iey żadne wody v-
 trapienia y dolegliwosti zalać nie mogly. Ale
 iešcze ná te Zbáwienne kšiegi / mądrošci ná-
 šey Chrzešćiańškiej / podniesmy oczy naše / á-
 bysmy w nich wyczytáli / ono ošmioro Blogo-
 sławieństwá / ktore ná niektorey gorze / słowy
 opowádáigc Zwolenniškom swoim / teraz ie ná
 tey gorze Kálwáryey / oczywišcie pokazúie w

Naša mi-
 lość iaka.

Chrystus
 vtrápiený
 na krzy-
 žu
 w Kálwá-
 ryi

Matth: 5.

Błogosła-
wienie
wbostwa
dobrowol-
nego.

Ioan: 19.

samym sobie / wszystkim wiernym swoim. U-
 czył naprzód na tamtej gorze / mówiac: BLO-
 GOSŁAWIENI VBODZY W DVCHV,
 ábowiem ich jest Królestwo niebieskie. Ale iż
 wiecey przykłady waza ániżli słowa / bo slo-
 wá / czesto mimo vszy ludzkie / z wiatrem prze-
 myáia / ále przykłady / zá rękę y zá serce czlo-
 wieka lápáia / y do násládownáia swego / prá-
 wie przymuszaia: Przetoz ieslis sie nie náuczyl
 dobrowolnego wbostwa / slucháiac onych Źba-
 wiennych słow. Błogosławieni vbodzy w
 Duchu / náuczze sie ich teraz / z tego widome-
 go przykłádu / nádostónálšego Mistrzá / kto-
 ry wsiádaiać ná ten ognisty woz / Krzyżá swie-
 tego / zrzucił z siebie plasz / wšytkiego odzie-
 nia swoięgo / y sstał sie tak w bogim ná čiele / że
 wiśi ná krzyżu w ostátney nágości / y sstał sie
 tak w bogim w Duchu / że widzac Źolnierze há-
 ty swie kárpáiaće / y sukienkę swie / losy či-
 skáiaće / áni rchnal / y namnieyše° słowá nie wy-
 puścił z ust swoich / przeciwo nim: Ale to w-
 bostwo ięgo / iáko iesť nágródzone / dosyc to
 znáć potym šezodroblwym háfunku / Króle-
 stwá niebieskiego / do ktorego nie tylko sam w-
 šedł / zá práwem przyrodzonym y dziedzičnym /
 ále y zá tym práwem záslužonym / y nábyčym /

zaráz ná krzyzu / poczał nim tak znacznie y hoy-
nie hářowác / iż lotrowi prořacemu: Pánie
pámietay ná mnie gdy przydzieř do Kroleřtwá
řwego / zaráz odpowiedział: ZAPRAWDE
powiádam tobie / iż dziś zemna bedzieř w Ka-
iu. Tegoř Kroleřtwá niebieřkiego / wczynil
wczářnikámi / one Oycze řwiete z odchłani
Piekielnych / przez krew Teřtámentu řwe-
go wyzwolone. Wiec iż wczyl řlowy ná támtay
gorze / mowiac: Błogostáwieni cichy / ábowiem
ci ořigná zemie / dla tegoř ná tey gorze po-
twierdza tego / widomym przykládem řwóim:
Ábowiem choćay niežnořne pořmiewiřká czy-
nili z niego / y lotrowie / y náđ w řyřłłkie lotry
gorře Kriřetá Kápláńřkie / przedřie on tak řie
cichym řtáwil / iż námnieyřkiego znáku rozdra-
źnienia / nie pokazál po řobie. Czytamy w pier-
wořych Křiegiách Krolewřkich / w pierwořym
rozdziale / iż przyředi do Heliřá / Kotmiřtrz
Krolá Ochozyářá / z piáćiu dzieřiat páchoł-
kow / mowiac do niego: Człowiecze Boży / rořka-
zał Krol ábyř řředi ná dol / křoremu on zaráz
odpowiedzial ognieřmi řlowy mowiac: Jeřli ja
ieřtem człowiek Boży / niechayře řřkapi ogień z
nieba / á niechay pozře y pieđdzieřiat páchołkow
twoich / y řtáło řie tak. Agdy y drugi Kotmiřtrz /
y z drugá piáćiodzieřiat páchołkow przyředi /

Luca: 23

Math: 5.

Błogostá
wiceřřtwo
cichocie

Śrogořć
Heliřá
prořeká.
1. Reg: 1.

Matth: 27.

Srogosc
Helizeusza
Proroka.
1. Reg: 2.

Lucas: 23:

Exod: 32.

z tymże poselstwem Krolewskim / y tego tymże odprawił Prorok Boży / z wabiwszy na niego ogień z nieba / ktory pozart / y jego / y pacholki iego. Ale Pan wszystkich Prorokow / nie tak takiego nie czyni / choctay nadetemi gebami wolaię na niego **Kiozetá Káplánstie** / wowiąc: Iesliś iest Synem Bozym, stąp z Krzyżá : przedśie on milczy / y żadney pomsty z nich nie bierze. Daleko byl srozszy **Helizeusz Prorok** / z ktorego gdy sie posmiewaly dziecká / woliaię : Wstę-puy lysku, Wstę-puy lysku, zaraz ie przeklól / w imie Pánstie / tak iż wystoczywszy dwa niedźwiedzie z lasá / rozšárpáli czterdzieści y dwoie dzieci. Šbá wićielá zaś nágiego / y ze wszystkich šat oblyšionego posmiewaię / nie dziecká / ale **Kiozetá Káplánstie** / y w piśmie náuczeni ktorzy ználi wielkie cuda / y niewystlowione dobrodzieystwa iego / á przedśie tak sie cichym stáwi / że nie tylko pomsty żadney z nich nie bierze ale ieszcze odwraca od nich / pomsta Bogá **Dycá niebiestie^o** / mowiac: O YCZE odpusć im / ábowiem niewiedza co czyniá. Šáprawde cichy / y nád wszystkie ludzie / ktorzy byli ná świećcie nacizšy; tizšy nád **Moyžeszá** / ktory iednego dnia / zábil z Lewitámi / trzydzieści y trzy tysiące **Bálwochwálcow**. **Cizšy nád Jo-**
pá / kto-

pra / ktory gromil surowemi slovy / przyacio-
 ly swoje mowiac : Cieszkimi pochiešyćielami /
 iestescie mi wy wszyscy. Przetoz / iesli sie kto nie
 mogli nauczyt cichości / gdy wolal : Uzdite sie
 ode mnie / iz ia iestem cichy / y pokornego serca /
 niechze sie uzdy teraz / z samego przykladu / wi-
 dzac tak wielka cichosc iego / w tak wielkiem v-
 trapieniu / y vraganiu / ktory gdy go zlorzecz-
 no / nie zlorzeczyl / gdy go bito nie grozil : ale ia-
 ko baranek / gdy go mofa na zabicie / milczal / y
 iak owieczka / gdy ia strzyga / nie otworzyl vst
 swoich. A coz odniosl za te cichosc swoje? To
 iz otrzymal ziemie / ktora mu Bog Ociec obie-
 cował / mowiac do niego : Zaday ode mnie / a
 dam ci narody w dziedzictwo twoie / a w dzier-
 zawe twoie kraie ziemie : ktora iz teraz drzy / y
 lupa skaly swoje / y otwiera groby swoje / vka-
 zuie to oczywistym dowodem / iz przychodzac w
 possessya iego / boi sie tego straszneho Pana / kto-
 ry sam poruska fundamenta gor / y trzesie wssyst-
 ka zemia. Ale y trzeće blagosławienstwo / do-
 syt znacznie iest wyrażone / w tych zbawiennych
 riegách. A bowiem to co niekiedy slovy powie-
 dzial : Blagosławieni ktorzy placza / a bowiem
 beda pocieszeni. Otoz teraz tego potwierdza /
 własnym przykładem swoim / ktory nam vka-
 zu-

Matth: 11.

1. Petri 2.
Esaia 53.

Psalms: 24

Trzeće B-
 logosławie-
 nstwo plá-
 czących.

Hebr: 5.

iac Páwel s. mowi: ktory za dni ciála swoje-
go / ofiáruiac próšby / y modlitwy z wielkiem
glosem / y pláczem / onemu ktory go mogl zbá-
wić od śmierci / wysluchány iest / dla swoiey wcz-
ciwości. Co iesli lzy wdowy / wstepuia áž
przed oblicznošć Boža / y odnoša poćieche / A
což mniemaš / o tych našwietšyich lžách / iedno-
rodzonego syná Boga naywyżšego: ktory tak
iŝt owdowiáтым / od wšelákich poćiech / iž mo-
wi czekałem / ktoby sie ze mna frásował / á nie by-

Psalmt 66.

ło go / szukałem tego / ktoryby mie poćiešzył / á nie
ználaštem go / y o wšem w prágnieniu moim /
nápoili mie octem / á miásto pokármu dali mi
žolći. Ale iáko lžami swoiemi / nie zápomnial
zálećie / lez ludžiom pokutuiacym / tak tež poćie-
cha swoia / nie zániechal vřázác poćiechy / po
lžách nástepuiacy. Abowiem wedlug wielko-
šći bolesći sercá iego / poćiechy Boškie / tak ná-
pelnily serce iego / iž dziekuiac Bogu Oycu mo-
wi: Rozdártes wor moy / á przyobloštes mie
weselem. Nie lekayćieš sie pláczu / w ktorym
iŝt nágotowane wesele. Abowiem / gotuie Pan

Psalmt 93.

Borone zá popiol / oćiec miłosierdzia / oleiek
rádošći zá kłanie / gotuie Bog wšelákich po-
ćiech / plašez chwaly / zá Duchá frásunkow A iž
Zbáwićiel náš / ozwał se ná krzyžu z onym slo-

Psalmt 29.

Isaiet 61.

wkiem

P. Chrystus wkrzyżo: przy 8. blogoſt:

99

wtim: PRAGNE : doſyc iasnie wyraził nim
prągnienie y łaknienie ſprawiedliwości / ktore
niekiedy zalecał / własnemi wſty ſwoiemi / mo-
wiac: BLOGOSLAWIENIKTORZY LAKNz,
y prągną ſprawiedliwości / ábowiê beda náſy-
ceni. Bo iſz nie czego inſzego prągnie / iedno ſprá-
wiedliwości / doſyc to iásnie znác / z onych ſłow
iego / ktore mowił gotuiac ſie ná krzyż. Teraz
Sad ieſt ſwiátá / teraz Kiazetá tego ſwiátá /
beda przez wyrzuzone / á ia ieſli beda od ziemié
podnieſiony / wſzytko do ſiebie poćiagne. Te-
go tedy prągnie / áby ſie ten ſad corychley ſkoń-
czył / tego prągnie / áby przeciwnik Boży byl
pohánbiony / tego prągnie / áby Szátánowi
przekletemu / Cyrograph Dekretu corychley byl
wydarty / y do krzyża przybity. A iſz nie czego
inſzego prągnął / znác to że niechćiał pić gdy mu
podawano / pámietaiac ná one ſłowá ſwoie /
ktore mowił / przy oſtátney wieczery: O D T E
G O C Z A S V N I E B ę D ę P I L z R O D Z A I V.
máćice winney / áż ono wino nowe zwámi w
kroleſtwie Oycá mego. Sámeý tedy ſpráwie-
dliwości łaknie y prągnie / áby ſie doſyc ſtáło
ſprawiedliwości Bożey dla ktorey wykonywá-
nia / ſtál ſie ſam ofiára ſprawiedliwości: Já
co ieſt tak doſtátecznie náſycony / iſz wſzytek

Ioan: 19.

Blogoſta-
wienieſtwo
prągnięcia
ſprawiedli-
wości.

Ioan: 12.

Coloſt 2.

Marth: 26.

Ioan: 5.

Marci: 13.

Piate Błog
gostawieni
stwo miłos
siernych.

Sad dal Bog Ociec w rece iego / y za to że sta-
nal przed niesprawiedliwemi Sedziami / y dal
sie im sadzić / tedy beda prze den zgromádzemi /
wšyscy naródownie świata / y beda ich wšy-
stkie sprawiedliwosti sadzone od niego / iáko
sam o tym / własnemi słowy mowi / do nawyz-
szego Káplana / y wšyckiego zgromádzienia
iego: Od tego času ; wyżrzycie syná głowie-
czego przychodzącego w obłokach niebieskich.
A co sie tknie Miłosierdzia / ktore zálecajac mo-
wil: BŁOGOSŁAWIENI MIŁOSIERNI, ábo
wiem ci miłosierdzia dostapio: To iuż tu wstáć
musi wšelki ieżył / nie tylko ludzki / ále y Anyel-
ski. Abowiem tak wielkie miłosierdzie y tak
obfite odkupienie tego iest / y ziemiá / y niebo /
ogárnac go nie moga / bo gdyby bylo tak wiele
świátow / iáko iest ludzi na świecie / tedyby do-
státeczna byla iedná kropka krwi / Boga w cie-
lonego / ná dosyć wczynienie / zá wšyckie grze-
chy iego: ktorey iż tak wiele wylal / y przy o-
brzezaniu starozakonnym / y przez krawáwy pot-
ná modlitwie swietey / y przez okrutne bicz-
wánie / y przez Korony cierniowey ná głowe
swą wciśnienie / y przez gwozdzi y wlocznie
przebitie. Coż rozumiecie / kto tak wielkie mi-
łosierdzie / y tak obfite odkupienie będzie mogli

wysłowić

P. C. D. uczy nas 8. błogosławien:

wystawic: Nie mogli sie takiego miłosierdzia
 doczekać / on chudziną ranny / wedla drogi Hie-
 rychowey / od terrorow porzucony / ani kapłana /
 ani Lewity / sam tylko ten nalaskałszy Samari-
 tian / miłosierdziem ruszony / rzucił sie do nie-
 go / y oto dzis widać rany jego / płocząc ie wi-
 nem sprawiedliwości / y odwilżając oleiem mi-
 łosierdzia: za co mu dziękować **PROROK**
 imię wszystkiey natury ludzkiej / mowi: Wiel-
 kie litości Pańskie, ze nie jesteśmy strawieni. **Te-**
go c miłosierdzia jest oczywistym świadkiem / on
 łotr na prawicy wiśacy / ktory siedmiał słowem
 małuchnych / vprosił sobie odpuszczenie / w wszyst-
 kich siedmi grzechow śmiertelnych / ktoremi był
 od stopy nożney / aż do wierzchu głowy zranio-
 ny. Wielki to świadek Miłosierdzia Pańskiego
 / ktory z progu śmierci przeprowadzony jest
 na prog wiecznego żywota / ktory z brzegu
 przepaści Piekielney / wyprowadzony jest / na
 przestrzeństwo y swoboda wiecznego Błogosła-
 wienstwa. Co ieslibys sie chciał przypatrzyc
 czystości serca / w Jezusie na krzyżu przybitym /
 poyrzyże w te przestrone rany / boku jego na-
 świętego / z ktorego wypłynęła Krew y wo-
 da / na omycie wszystkich grzechow / w wszystkie-
 go światá. Zaprawde czysta to krynica / z

pan Chry-
 stus na krzy-
 żu wypel-
 nia figure
 miłosierne
 Samaritan-
 na.
 Lucz 10.

Łotr prawy
 jest świad-
 kiem miło-
 sierdzia
 Chrystusow-
 wego.

Szoste bło-
 gosławie-
 nstwo czyste-
 go serca.

B. C. skrzyżowany bczp 8. blogo:

Lucz 23.

Apoca: 21.

Sap: 14.

Gdzie sie
mamy zdoby-
wać na
czystosc ser-
ca.

Stobme
bloge stas
wierstwo.
Eph 2.

ktorey plyną tak czyste rzeki. Zaprawde czyste
to Morze / z ktorego wyplywają tak czyste od-
nogi. Zaprawde czyste to serca / y wszelako
stworzona czystosc przechodzace / z ktorego wy-
plywają / wszystkich grzechow dostateczne oczys-
szenie. A iż w nim była czystosc serca / dla tego
też śmiłym sercem przywlaszcza sobie zaplate
tego blogostawienstwa / ktore jest widzenie Bo-
ga / do ktorego on mowi: Oycze wręce twoie
polecam Duchą mego / ktorych slow nie moga
wzywac ci / ktorzy sa plugawego serca. Abo
wiem nie tylko rece Boga Oycy niebieskiego /
nie przyima nic plugawego / ale y oczy jego ias-
niejszye nad słońce / nie moga patrzyc na żadną
zlosc / y na żadnego zlosliwego. Co iesliby kto
chcial sie zdobydz na czystosc serca / potrzeba
aby przystal do tego baranka bez zması / ktory
gladzi grzechy swiata / ktory w wodzie y w Du-
chu swietym / omywa wszystkie zlosci y niepra-
wosci ludzkie; a potrzeba aby sie wystrzegal o-
nego sprosnika piekielnego / ktory wszystkie rze-
czy przezrzozyste moei / y wszystkie spokojne
kloci / czyniac niepokocie w sercu / czyniac rozet-
wanie w sumnieniu / na zlosc temu / ktory przy-
szedl pokoy czynic / y sam stal sie pokoiem nas-
zym / uczyniwszy z obudwu jedno / y obalivszy

ściane

sciáne szjednia ktora dzielila nas / y pojednal
 nas z Bogiem / opowiadaisc pokoj / y tym kto-
 rzy byli dáleko / y tym ktorzy byli blisko. Abo-
 wiem prze zen mamy w wszyscy przystep w iednym
 Duchu do Oycá / bo sie tak podobálo Bogu / aby
 w nim przebywála wšyšká zupelnosć / y żeby
 przezeń pojednal wšyškic rzeczy / w nim vspo-
 koivšy / przez Krew krzyža iego / tak te rzeczy
 ktore sa ná ziemi / iáko y te ktore sa ná niebie.
 Slušna tedy ábyšmy temu pošrednikowi ná-
 šemu podziękowali / nie nášemi ále iego własne-
 mi slowy / ktore zwałsnych vst iego vyšly / gdy
 mowil Blogostáwieni pokoj czyniacy / ábe-
 wiem synámi Božymi beda nazváni. A ponie-
 waž žaden wiekšego pokuu nie vczynil ná-
 dzie / przetož niemáš ná-
 dzie blogostáwienšego /
 y nie máš žácnieyšego ná-
 dzie syná Božego / mie-
 dzy wšyškími synámi Božemi. Abo wiem w-
 šyscy inšy sa przysposobieni / ále ty sam iestes
 przyrodzonym / do ktorego Bog Ociec mowi :
 STOB₂POCZATEK, w DZIEN NOCY two-
 iey / w swiátlosćiach swietych / z żywotá przed
 Lucyferem vrodzilem cie. A iž tych wšyškich
 blogostáwienštw / probá y došwiadczenie iest
 vtrápienie y cierpienie przykrych rzeczy dla sprá-
 wiedliwosći / dla tegož y tey przypátrzyć sie
 nam

Colof: 1.

Matth: 5.

Ošme Blos-
 tawienie-
 stwo przes-
 ładowanie
 cierpienich

Thren: 1.

Ioan: 18.

Ierem: 12.

nam potrzeba w Chrystusie Panie naszym/ kro-
 ra tak zacna jest / iż sam Zbawiciel nasz głosem
 Prorockim wola mówiac: O WY WSZY-
 SCY KTORZY PRZECHODZICIE DROGA
 przypátruycie sie / y wważaycie iesli jest boleść/
 iako jest boleść moia. A te tak wielkie boleści
 dla czegoś cierpi: podobno dla takich grzechow
 y złości: Lga beżecni żydowie/ktorzy mówia do
 Pilatá. By ten nie byl zloczyncą / nigdybysmy
 go tobie nie wydali. O beżecni. O bezbożni:
 iakoż to śmiecie mówić? Gdyby ten nie byl zlo-
 czynca nie wydalibysmy go tobie. A coż może
 bydź przydano / do tych słow zdrádlivych / y
 iádem nápełnionych? Nie miał wśystek świat
 nigdy wietřego dobroczyńce / á oni go zowia
 zloczynca / A wiec to zloczynca / ktory z miłości
 náturey ludzkiey / opuścił dom swoy / odbieżał
 dziedzictwá swego / y estapiołszy ná te niskości/
 mieřkał miedzy ludźmi / w takiey cichości y stro-
 mności / iż zdźblá pomierzwionego nie dołamał/
 y głowienki kuszacey sie nie dogásił? wiec to
 zloczynca / ktory ślepe oświecał / tredowáte o-
 czyřcał / powietrzem zaráżone vzdrawiał / v-
 márle wřtrzeřał / opetáne wyzwalał / grzeřne
 vspráwiedliwiał / y wśystkie mieyscá gđzie sie
 obrocił / cudámi wielkiemi / y dobrodziejstw y

nie wy-

niewystowionemi napelniał? Wyszcie to zloczyn-
cy/ nād wshyskie zloczynce nawiesty / ktorzy-
ście dobrodzicia wshyskiego swiata zamordo-
wali; iako to znac potey strogiey pladze nieprzy-
iacielstey / ktora iestescie od Boga vderzeni :
Bo gdybyście byli zloczynce zabili / pewna ze-
byście byli zaplata od Boga odniesli / iako oni
wasi Lewitowie / ktorzy z roskazania Moy-
zesowego / po balwochwalswie onego cielca/
zabili w obozie okolo trzydziestu y trzech tysie-
cy ludzi/ a nie tylko od Boga za to nie byli kara-
ni/ ale ieszcze od Moyzesa/ wielkie podziekowa-
nie za to odniesli / temi slowy : Poświęciliście
dzis rece wasze Panu/ kazdy na synie y na brá-
cie swoim / zebyście otrzymali blogosláwien-
stwo. Vyrzal Phinees / wnut Aarona kapla-
na / dwoie ludzi na nierzadzic / y przebil mie-
zem oboie / na onych hatanstich pokladzinách :
a iz zabil zloczynce / ziednal sobie / y potomstwu
swemu blogosláwienstwo / y potwierdzenie ka-
plánstwa / y vblaganie gniewu Bozego. Eli-
asz Prorok zabil Baalowych y lesnych kapla-
now oám set y piecdziesiat / ali oto za one o-
gnisto zapalczywość iego / ktora pozabijal zlo-
czynce / poslal po niego Pan zastepow woz ogni-
sty / na ktorym iest na rostokhy Káystie / iako za-

Exod: 32.

3. Reg: 13

Mach:

Psalm:

Deut 32.

zny zwyciężony: Matariaś
 wodz ludu Bożego / iż zabil żydowina / bawo-
 nom ofiarującego / pospolu z dworzáninem kro-
 lewstiem / który go do tego przymusił / y ten
 ma za to pochwała w piśmie świętym. Co iez-
 słicie y wy panowie żydowie zabili zloczyncę /
 włazcież blogoślawieństwo Boże / włazcie od-
 placie ięż za ten czynek y posługe wáše. Co iesli
 to chcecie włazć za blogoślawieństwo / że was
 rozsił między narody / bez kapłana / bez kościo-
 ls / bez ofiary // bez Brolá / bázso sie słabo popi-
 śecie. Nowšem / po tey náciezke pladze Bo-
 żey która ná sobie nosicie / wiecey niż pultora
 tysiocá lat / iáwnie to znac / że to była naywiesz-
 śa złość wáśá / któraście sobie / to nawierże ka-
 ranie zasłużyli: Nigdy was tak Bog nie ka-
 rał / tak wielka plaga / za hemranie y wielkienie-
 wdzięczności wáše. Nigdy was takim plá-
 gami nie karał / za to żeście syny swoje w ogień
 mioráli / y diabłom ofiarowali: Ale kiedyście
 Syná iego / w ogień zápalczywości wášey
 wrzucili / otoż też on wypuścił ná was / nieu-
 gášony ogień / zápalczywości swoiey / którym
 wam groził przez Moyzesa / mowiac: Ogień
 zapalił sie w zápalczywości moiey / á będzie go-
 rzał aż do dna piekielne: Nie dla swoiey tedy

złości

złości cierpiał Pan Chrystus: Abowiem grzechu nie uczynił / y nieznalesiona jest zdrada w wstach tego / iako mu to przyznali / własni nieprzyjaciele tego. Sluchay co mowi zlosliwy Judaś / własny zdrajca ię / przyśedşy do kościoła / w poszrodek Kiożat Kapłanśkich. Zgrzeszyłem / wydaiac krew sprawiedliwa. Sluchay co mowi Pilat / wmywając ręce swoje : Nie winny ja iestem / ode krwi tego sprawiedliwego. Sluchay co mowi bezbożna Poganśka / żona Pilatowa / posylając do meża swego / y tak przez posły swoje / mowiac do niego : Nic tobie z tym sprawiedliwym : Abowiem siłam cierpiała w nocy dla niego. Ale y Sernik / ktorey pilnowal Chrystusa na Krzyżu wysłacego / głosem wyznawal sprawiedliwość tego / mowiac : Zaprawdę sprawiedliwy ten człowiek byl. A ponieważ tak wiele cierpiał dla sprawiedliwości / tedyc żaden / sprawiedliwszym sposobem / nie osiągnal Krolestwa niebieskiego / iako ten ktory powiedział : Błogosławieni, ktorezy przesławowanie cierpia dla sprawiedliwości abowiem tych iest Krolestwo niebieskie : Ktorego wszyscy moga bydż uczestnikami / ktorezy umartwiłia iego / sa naśladowczami : Bo iestli z nim cierpiemy tedy też z nim krolowac

Siedm
uczynkow
miłości-
nych wy-
pełnił Pan
Chrystus/
ktory nakar-
mił łakno-
cze y nápoit
pragnacze.

1. Cor 2:

bedziemy: Co jest iezcze/ ná tych Księgach cwi-
czenia Chrześcijańskiego / chceš sie doczytać /
siedmi uczynkow miłosiernych / owoš maš
pierwszy y wtory uczynek miłosierny / nakar-
mić łaknacych / y nápoit pragnacych. Abo-
wiem / oro nágotował wieczersa / wšystkiemu
šwiátu / wieczersa wielka / wieczersa košto-
wna / ná ktorey / dal samego siebie w osobie
chlebá y winá / ná wieczny potarm / y napoy
nieśmiertelności / czemu sie dziwuiać Páwel
šwiety mowi: PAN IEZVS tey nocy gdy byl
wydawány, wziął chleb, y błogosławił, lamal, y
podawał zwolennikom swoim / mowiac :
Bierzcie á iedzcie / To jest Ciało moje / ktorežá
was będzie wydane / tymže sposobem wziawšy
Kielich / podawał im / mowiac : Ten jest Kielich
Krwie moiey / nowego testamentu. Acož
nád táko wieczersa zacniejšego / ná ktorey Bog
wcielony / daie ná potarm y ná napoy samego
siebie ? A kiedyš to czyni ? Tey nocy kiedy
byl wydawány / kiedy własny zwolennik iegž targ
uczynil o niego / kiedy wšyscy zwolennicy mieli
sie rozpierzchnąć od niego / kiedy sie go miał zá-
przeć / naprzedniejšy Apostol iego / kiedy miał
cierpieć nawietše vragánia / y vtrapienia / w
te czásy on myšly o pożywieniu duš nášych.

Co jest

Co iesli Chrytus dałci wlasne ciato swoje / a-
 by tobie bylo prawdziwym pokarmem / y dal
 ci naydrossza krew swoje / abyć byla prawdzi-
 wym napoiem / á czemuż ty żaluies / stuli cze-
 ładnego chlebá / y kuflá roschodnego piva / v-
 bogiemu? Niespráwiedliwy ieszes / przeciwko
 Chrytusowi / że przepyskuies sobie / w wla-
 snych dobrách iego / odymasz gebe / nád przy-
 sinákami / od niego tobie dánemi / á ná niego y
 pátrzyć niechces / y dom swoy przed vbogiemu
 zlonkami iego zamýkasz. A przyimowanie go-
 ści / iesli chces ogladac / poyzrzyze ná tego Pá-
 ná ná krzyżu wiszacego / á przypatrz sie też zá-
 raz / temu gościowi vbogiemu / y z dáleká do
 Chrytusa przychodzacemu / lotrowi práwe-
 mu / O iáko byl dáleko zájedl / w kráine cudza
 lotr práwy / ktory też z drugiem lotrem lewym /
 iednáko bluznil Pána / y posmiwál sie z niego.
 Aza niewiecie / że dáleko od grzesnych zbawie-
 nie? Wiedzíteż też y to / że dáleko byl ten prá-
 wy lotr od zbawiciela / póki byl w grzechách / y
 złościách swoich. Ale skoro sie obaczył / że
 dáleko zbladził / poczał sie przyblizac do Pána /
 strojujac towarzysza swego / y proszoc pokornie
 Pána / aby go raczył przyiac / do gospody Kro-
 lestwa niebieskiego / tak kolaczac do wrot nie-
 ogárnionego miłosiedzia iego : Pámietay ná

Gościá
 przyiac.

Psal: 118.

Luce 23.

mie Panie / gdy przydziesz do Królestwa two-
 go. O szczęśliwe / choć iay dosyć tnałe kolátanie:
 abowiem oto zaraz / ná te kilka słow / bez wszel-
 kiego omieślania / stworzył mu Pan nád Pá-
 ny / do páłacow swoich / y zaraz ten Krol nád
 Krolmi / przyisł go do Królestwa swoiego /
 mówiąc: Záprawdę powiádam tobie / iż dzis
 będziesz zemna w ráiu. O niewystawione mi-
 losierdzie Boże / O nieużyta záwardziálosć
 nášá / oto Pan Chrystus wierutnego lotrá / ná
 smierć lotrowstá práwnie skázanego / zá kilka
 słow / przyisł do páłacow niebieskich / á my
 Chrystusa w w bogich ludziách / barzo dlugo
 stwierzającego / przyisł nie chcemy / zowiac ne-
 dzne żebraki lotrámi / wlozczegámi / y inšemi
 nieprzystoynemi przezwiškami. Nie takéi wie-
 le dáteš / żeby miał zá troy biedny šielag zostáć
 pijánica / y lotrostwo plodzie / wiece tego lo-
 trem zowieš / że wypije zá šelag gorzałki abo
 zá groš pivá / á ty iesteš dobrym / ktory sie ná
 každy dzien obezrzeš iáko šwiniá / y tak sie v-
 piješ že od pámieci odeydziesz: Poimano nie-
 kiedy Dorydašá rozboyniká morškiego / y przy-
 wiedziono go do Alexándra wielkiego / prošac
 z niego spráwiedliwošć / ná ktorego on przy-
 kreml słowy powstawiš / mowil do niego A

czemuś to wierz niechotliwy rozdygas / y ze-
 mus sie pustil na te lotrowiska robote / ktore-
 mu odpowiadaac / rzekl : Dziwnie sie temu
 bázro / iż mnie zowia wszyscy lotrem / y rozboj-
 nikiem / ktory malym okroćkiem / gdzie nie
 gdzie wypadł / dostaje sobie pożywienia / do
 czego mie poruśa vbośtwo / á ciebie zaś zo-
 wia wszyscy Hermaem / y Krole / y Mornar-
 cha / ktory po wszystkiey ziemi / y po wszystkim
 morzu / czyniś wielkie lupy / y wielkie morder-
 stwa. Zaprawde mogliby slusnie / tych slow v-
 żywac / do was vboży ludzie / gdy ie lotrami
 zowiecie / y mogliby wam na oczy wyrzucac /
 wielkie piaski / wá y lotrosta wá / wždyż v-
 boży moga miec taka tolwieć wymowke / á-
 boniem gdy sie mu okazyta poda / radby chu-
 dzina powetowal przeszlego głodu / y radby sie
 przygotowal / na przyšla nadzie swoje / y dla
 tego / gdy z głodu przypadnie do iedzenia / ál-
 bo picia / trudno ma w tym miare zachowac /
 poñi nie náćla głodnego žolodla / y poñi nie ná-
 leie prožnych ielit Ale ty ktory pelen sadla / y
 záwśe rzygasz sytošcia / dla czego miary nie
 chowasz / ale czyniś gwałt swemu przyrodze-
 niu. Nie broni y pismo swiete / vbo gim vžyc
 časem rekreácye / á boniem tak duch swiety

mowl /

mowi / przez Krola Salamona : Daycie sy-
 ty zálosnym, y winá tym / ktorzy sa smutnego
 serca: niechay piá / y niechay zápomniá včistú
 swego. Ale wam ktorzy w dostátku žywieie / ták
 mowi / sam dawca wšelákich dobr: Pátrzcie
 tego, áby serca wáże / nie byly obćiożone ob-
 żárstwem / y pýjánstwem / y frásunkámi tego
 swiátá. Nie zowże vbogich osiepanćami / bo
 iesli čie mierzi osiepanstwo ich / dayže im spo-
 lowica tych šat / ktore mole gryžo w šrzy-
 niách twoich. Nie zowże vbogich lotrámi / á-
 bys im nic nie dal / abowiem Krol náđ Krolmi /
 przyial iáwnego lotrá / y dal mu krolestwo nie-
 bieškie / y tenže powiedzial vbogim / že ich iest
 Krolestwo niebieškie / začym bogáci ludžie /
 iesliby čieieli byđž w kroleštwie niebieškiem /
 máia go sobie kupowác / v ludži vbogich / do
 ktorých sam Chryštus wlažal im / mowiac :
 Czynćie sobie przyiaćioly, z Námony niepra-
 wošći / áby gdy vstániecie ná drodze / przyieli
 was do wiecznych przybytkow. Przyimuy-
 čieš tedy vbogie / iesli chcećie / áby was przy-
 ial ten nági vbogi / ktory ma nogi przybite /
 dla počekánia / y ruce rošćiagnione / dla przy-
 icćia / y oblápienia / ktory ma glowe náklonio-
 na dla počázowánia / y wrotá w boku otwo-

P. E. D. bczp bczynkow milosier:

113.

rzona/ dla wpuśczenia nas do wnetrzności mi-
łosierdzia swiego. A przyodzianie nągich
chcesz widzieć / w tym nągim na krzyżu wiśa-
cym; pozrzyćcie na te wielka ścāta / wielkiego
Olbrymā z niebā przychodzącego / ktora dla
tego na cztery części jest rozdarta/ aby nia w śy-
stkie części swiātā dostatecznie okryte były.
Z sukienkā iego nieśytā / dla tego jest całkiem
zostāwiona/ aby iedynna oblubienicā iego Ko-
ściol swiety Chrześcīāński/ nia był przyodzia-
ny/ y w oney iedności zachowany / o ktora on
sam prosił Bogā Oycā / mowiac : PROSZE
OYCZE aby oni iedno byli/ tāk iako ia z to-
bā iedno iestem. Ten ci to iest nāgi / ktory w-
szylt swiāt ze w śyśtkiem i częściami iego okrył/
zasługami nadrozśhey matki swioiey. Ten ci to iest
nāgi / ktory tāk pieknie okrył / one v bogie rybi-
twy / że sie estali Ksiożetami swiātā / y mie-
szāninami niebieśtkiem / y domownikami Bo-
żemi. Ten ci to iest nāgi / ktory przykrył nāgość
Meczennikow swietych / ktorych nie tylko z
ścāt odzierano / ale y z śtory lupiono/ iż sie estali
śliczniey odzianemi przed Māiestatem iego/ niż
to widome Słońce / gdy świeci we w śyśtkiey
mocy swioiey. Ten ci to iest nāgi / ktory przyo-
dział one śliczne Panny / w czystości swioiey

przyodzian
nie nągich.

przykład o
Agniesce
świoiey.

P

dla nie-

Nawiedził
chorych.

Psal: 6.

Psal: 37.

Psal: 11.

dla niego żyjące / iż sie sstali godnemi postubie-
nia iego / yłożnice niebieskiey. Tego nągiego
y namby potrzebá prosić / aby sromotna nągość
náše on sam odkryć raczył nieogárnionemi zaslu-
gámi swoiemi / ábysiny przyodzianymi á nieśná-
gimi ználezieni byli / ná on ostatni dzień Sa-
dny / kt orym grożilym ludziom mowiac : OD
KRYŁĘ W STYDLYWOSC TWOJĘ WSZY-
stkim narodom / y właze nągość twoja wszy-
stkim Krolestwom. A nąwiedzenie chorych^o,
chcesz widziéć w tym nadostónalszym lekárzu /
Zbáwienia nášzego. Poyrzyże ná wszystkie
narod ludzki / iáko ná powszechnego chorego /
po wszystkim świecie rozwałonego / y bez rá-
tunku y pomocy leżacego / sluchay głosu stá-
nia / y srogiego ieczenia iego / przez vsta Proro-
ká mowiacego : Zmiluy sie náde mna Boże, á-
bowiem chory iestem, vztrow mię, ábowiem
podruzgotály sie we mnie kości moie : Niemá-
sz zdrowia w ciele moim, niemá-
sz pokoiu kościom
moim, pracowalem, w moim wzdychániu, vdrę-
czony y vnizony iestem az nązbyt, ryczalem od
wzdychánia sercá mego. Co gdy vstýszal Pan
miłosierdziem wzruszony / odpowiedział slo-
wá poťiechy / y mowé miłosierdzia woviac :
Dla nędze vbogich y dla wzdychánia nędznych,

teraz

teraz powstane mowi Pan. A kiedyś siero sstało:
 Oto naznaczniey/ gdy wyszedl na te wysoko go
 re/gdzie lotry tracono za ich wystepki/y gdy sta-
 nal na wysokim krzyżu/ aby do siebie przycia-
 gnoł wszystkie grzesniki/ y aby ich grzechy/ kro-
 re sa chorobami dusznemi vleczył/ y aby ie za-
 niost na krzyż/ iako iasnemi slowy o tym Izaiasz
 Prorok mowi/ Prawdziwie mdłości nasze on
 nošil/ y boleści naše on dźwigal/ y iego si-
 nialością vzdrowieni iestemy/ **O** czym y **X**ia-
 że Apostolskie iawnie mowi: On grzechy na-
 sze sam nošil na swym ciele na krzyżu/ żebyśmy
 grzechom pomáršy żyli sprawiedliwošci/ kro-
 rego sinialością iestemy vzdrowieni. A coż
 tu iuś za wymowkę znajdziemy z grzechow na-
 śnych/ albo to ná to rzecemy/ ktorzy sie w tych
 chorobách dusznych znajdujemy? Izali nie máš
 mášci w Galaád/ albo czy niemáš tam lekár-
 zą? A lekárzá mamy nadostkonálšego/ y lekár-
 stwo mamy nástutecznieyše: tylko tego same-
 go nie dostáie po nas sámých/ iž lekárz nie ma
 od nas pošánowania/ y lekárstwo iego nie ma
 slušnego vžywánia. Gdy co mowi lekárz/ v-
 šyžatulamy/y gdy nam podáie iákie lekárstwo/
 gebe odwrácamy/ začym teź smierci wieczney
 oczwisty przystep do siebie tak wielkim med-

16a: 53.

Wykupie
nie więz
now.

Esaja.

balstwem naszym czyniemy.

Co iesli nawiedzenie y wykupienie więz
niow / chciałbys widzieć w tym naszym wkrzy
żowanym / y na krzyżu wiszącym / wspomniże
sobie na słowa iego / przez Proroka powiedziane
ne / y przez własne usta iego powtorzone: Duch
Pánski nádemna, przeto iż mie pomázal / y po
stał mie ábym zwiástował cichym / ábym leczyl
skruszonego sercá / żebym kázal iencom wyzwo
lenie / á zámknionym o oswobodzeniu. A kto
reż może bydź wietsze nawiedzenie nád to / że
własny Pan y dziedzie przyshedł ná swiat / áby
wyzwolil z Tyránstwa Szatánstkiego naród
ludzki. Wielkie nawiedzenie iż przyshedł do
więzniow we wnetrznościach miłosierdzia
swego / y wykupil ie / niezłotem ani srebrem /
ktore moga bydź zepsowane / ale nie osácowá
nym okupem Krwie swoiey nadrozkney / żadne
mi kleynotami nieprzepláconey. Y potym ná
wiedzil y one więznie / ktorzy w odchlániách
Piekielnych byli zámknieni / ábowiem sstápi
wszy do pieklow / wybil wrota Miedziáne / y
polamał zawory zelázne.

Grzebień
umártych.

Co iesliby sie ieszcze kto nápieral / ábym
mu wklazal / w Jezusie Chrystusie wkrzyżo
wanym / chowanie álbo pogrzebienie umár
tych / y

tych / y

tych y tym mie bynamtney nie zastrašy: a bo-
 wtem mam mu co wietšzego pokazać / w wy-
 konaniu milosierdzia skuteczniejšego. Jest-
 či w prawdzie wielkie milosierdzie / pogrześć
 ubogiego omywšy go zgnoiu / w ktorym le-
 żał / y przyodziawšy nagość iego / ktorzy
 nie miał czym odkryć za żywota swego / wiel-
 kie to milosierdzie zapłacić grubarżom / aby doł
 wykopáli / y przyprowadzić Káplany / aby go
 z processya do grobu doprowadzili / y modli-
 twy za niego czynili: ale to milosierdzie naše
 nie moze bydź zrownáne z niewystowionym
 milosierdziem Pana Chrystusowym / ktorzy
 mocą miereci swoiey / pootwieral grobow bárzo
 wiele / y powštrzešal ludzi swietych wiele kro-
 tzy przyšedšy do Jeruzalé / wkazáli sie wielo.

Co iesli iešsze prágniješ wietšey umie-
 ietnošci / y wietšego w cnotách swietych
 pomnažania / przystopže sie iako nablížey do-
 tych Ksiąg Šbawiennych / á ia tobie przeczy-
 tam one siedm powažnych Artykulow / Testá-
 mentu Šbawiciela našego / ktore sa z potrzeby
 pożyteczne do otrzymanía dziedzictwa wiecz-
 nego / z ktorych ten pierwszy jest: Oycze od-
 puść im, á bo wiem niewiedzo co czynia? Aro-
 zumiećješ Chrzešci: Nili ten pierwszy Arty-

Pierwszy
 Artykul
 Testámen-
 tu Páńskiego
 go.

1. Oycze
odpuść im

kuł? Day Boże byśmy go wszyscy rozumeli / y
wszyscy nosładowali / ták wielkiej miłości na-
doskonálszego Mistrzá Zbáwienia nášzego /
ktory będąc w ták wielkich mekách y bolesciách /
nágo ná krzyżu przybity / modli sie z obfitościá
tez / y zrzewliwym pláčem zá własne krzyżow-
niki y posmiwce swoje / mowiac: O YCZE
ODPVSC IM BO NIEWIEDZA CO CZY-
nia. O miłość / o goraca miłość / ktora iestes
bárzo podobna do ognistey kule / ktora gdy be-
dzie w wodę wrzucona / nie tylko nie zágásnie /
ále y woda one iáko wrzaca czyni / z ktorey po
tym z wielkim szumem wystoczywszy / y wzbi-
wszy sie ku gorze / rozpuszcá wielkie plomienie
swoie. Atákač byla miłość nagoretszego mi-
łośnika Zbáwienia nášzego Jezusá Chrystusá /
ktorego choćia y w bloćie mieszano przypoimá-
niu / przedsie miłość iego gorzála / choćia y ná
oblíce iego plwano / y oczy szmáta záwieszowa-
no / przedsie miłość iego gorzála / choćia y przy
biczowaniu y Koronowaniu / krew z niego ply-
nelá / przedsie miłość iego gorzála / choćia y
przy krzyżowaniu / rzeki Krwie nadrozszyey
plynely / z rák y nog iego náswietszych / przedsie
miłość iego gorzála / choćia y lzy obfite plynely
z oczu iego ná krzyżu / przedsie miłość iego w

tych wielá

tych wielkich wodach vtrapienia gorzala / aż
 oto teraz iako kula ognista wystoczyła / y tak sie
 zplomieniami swoimi wysoko wzbiła / iż prze-
 niżnela w wszystkie niebiosy y przyszła do vsu Bo-
 ga Oycy nawyzszego / ktorego gdy wyzrzal zá-
 gniewanego / y pomste ostatniey zguby nákrzy-
 zowniki y pošmiewce swoje gotuiacego / záraz
 záwołał : OYCE ODPVSC IM BO NIE-
 wiedza co czynia. Bo ieslic wylal gniew / swoy
 ná ten zlosliwy narod / gdy šemrali owode ná
 pušczy : A což mniemaš iak wielki gniew iego
 byl gdy wylali ná zemie nadrozško krew Syná
 iego namilšego / y gdy is deptáli przekletemi no-
 gami swoimi. Sprzečiwiáli sie Moyšeszowi
 Chore / Datán / y Abiron / y záraz Bog pom-
 sty šazal zemi rozdziewiř pášczeké swoje / y
 pozrzec ie ná wiecznå zgube. Pošmiewály sie
 dzieczka z Helizeuša z gory zštepuiaceg / y w net
 wyrwawšy sie dwa niedzwiadzie wšytkie po-
 dušili / y podrapáli. A což mniemaš iaka zgube
 gotował Bog Ociec / ná ták wielkie okrutniki :
 Ale niechcial tego nálaškwšy Odkupiciel / aby
 dzien obšitego odkupienia / miał sie obrociř w
 ták wielki zysř Šzátánowi przekletemu / przez
 ták wielkå zgube ludzkå. Nie žyczyl ták wielkie-
 go oblowy Šmóťowi Morškiemu / w te časly
 gdy on

Nums 16.

4. Reg: 2.

Ioant

Gniewnicy
niemáta vs
čestnic
wá Testá
mentu Pán
skiego do
dziedzice
wá niebie
skiego.

gdy on sam niewod miłosierdzia nieogarnio-
nego zápuštil ná polow wšyškíego swiata /
iáko sam mowil: IA IESLI BEDE PO-
dniesiony od zemie / przyčiągne wšyškíe rze-
czy do siebie. Což tu teraz ná to rzezećie Pá-
nowie gniewnicy / Panowie furiači / ktorým
sie ná pomste swieca oczy iáko wagle rospalo-
ne ktorých serce pala iáko piec Bábilonští? O-
to Chrystusa wydáie własny Swolennik iego
zdrádlíwym pocałowáním / á przedsie on go
zowie przyiáctíem. Oto Máłchusz náciera ná
wiethým pedem ná Chrystusa / ná koreg Piotr
wysádziwšy sie vciál murcho: á przedsie go
Chrystus vždrawia / oto Swolennicy vcielač sie
gotuia. A on im wypráwia Saluum conductum,
mowiac: IESLI MNIE SZVKACIE DOPV-
šćieš tym odeyš. Žydowie wiáza / plúia /
bija / bluznia / obnažáio / pošmiewáio / y glowá-
mi potražáio nágrawáio / á on przedsie wo-
la. OYCZE ODPVSCIM BO NIEWIEDZA
co czynia. A ludzie co czynia? To iž zálada slo-
wkiem pišá nášie iádowite kárcelúše y zácho-
dza w niewšmierzone nienawšći / czynia zápal-
czywe pojedynki / swodza nášie wielkie kupy
ludzi. A o cožž ižmi (powiáda) rzełl przykre
słowo. A wieceš ty Chrzešćianin? wieceš ty

nášlá-

nasładowca Szawiciela twego ?

Alle mi tu trzeba ieszcze tknąć y owych / co
mowia; że ia nic lewem niepoczynam / ale tyl-
ko samym prawem dopinam nieprzyiacielowi
swemu. Już mam na nim przewod prawa / mam
na nim zyski y przysyski. A slubuis że mu y pie-
niażka nie odpuszczę chyba bymi ktory przez dłoń
przepadł. O grzeszny nasładowco Chrystu-
sow / tożes godzien pochwały. Wystap prośe
że cie zalecać bede / pytam cie iżali nie miał na cie
Pan Chrystus onego Cyrographu / ktory wy-
dął Szatanowi / a za nie miał na cie zyskow y
przysyskow / w ktoreś w padł przestepniac tak
czesto przykazanie iego; A za nie miał na cie waz-
dya / nie tylko tryplikata / ale contryplikata /
iżes sto razy sie spowiadaiac / y odpuszczenie
grzechow swoich biorac y polepszenie obiecuiac /
znowu wracales sie do nich / iako swinia do
blota / y iako pies do mierzionego wymiotu swe-
go. A wiec ci uczynil gwałciaki? A wiec ci sie
stał takim iako owi / co na zysk y pieniarstwo
dostaiac / cudzych membranow? Oto twoy mem-
bran wydawšy przeciwnikowi twemu / przy-
bil go zaraz do krzyża / a tobie odpuscił w-
szyskie dług twoy / y wypuscił cie ze wszystkich
zyskow y przysyskow / ktorych ani ty / ani twoi

Z prawa
ciebiektory y
przysyskow
wiłkich
wyzwolil
nas Pan
Chrystus.

Wie godzi
sie dosta-
wać cud-
zych mem-
branow na
pieniarstwo
bl żnich
swoich.

Straszny
przykład
wszystkim
gniewni-
kom.

Kto nie od-
puszcza nie
będzie mu
odpuszczono.

przodkowie / ani twoje potomstwo wypłacić
nie mogło : A czemuś też ty dla Jezusa wkrzy-
żowanego nie masz dawać krzywdy twemu
nieprzyjacielowi : czemu iey nie masz wstąpić
dla krwi Chrystusowej : czemu sie tey Modli-
twy nie nauczysz. OYCZE OD PVSC IM
Sluchay strasznego przykładu o iednym gnie-
wniku nieublaganym / ktory gdy sie Modlił
przed Crucyfikem / prosiac o odpuśczenie grze-
chow swoich. Zdiala figurá wkrzyżowanego re-
ce z gwoździ / y zátulitá vszy swoje mówiac :
Tak cie wyslucham / iákos ty wysluchal pros-
by nieprzyjaciela twego. Tym ci glossem áz po-
dzis dzień wola Pan Chrystus mówiac do w-
szystkich gniewników. TAK OCIEC MOY
NIEBIESKI VCZYNI WAM, iesli nie
odpuszczicie káždy brátu swemu z sczyrego serca.
Niczayze te slowá przenikna twarde serce two-
ie / y niechay struska kámienniste sumnienie two-
ie / ábys sie nauczyl odpuszczáć winowáycom
swoim / iesli chcesz ábyc Bog odpuszcil winy
twoie / ktore sa tak wielkie iáko byly onych zlo-
śliwych Krzyżowników iego / gdyż y my go
czesto policzkujemy y krzyżujemy / grzechami ná-
szemi / y depczemy niewdziecznością naszą / na-
drozka krew Testamentu iego / zá co iesliby-

smiy te-

Iny teraz odpuszczenia nie otrzymali / musiła
 by czasitka nasza bydz z potępienemi krzyż w ni-
 kami Chrystusowemi. Pezeróż teraz odpuszczaj-
 my / jeśli chcemy / áby nam też odpuszczo-
 gdyż to jest ostatnia wola Chrystusowa nam w
 Testamentie iego zostawiona / ábysmy nieprzy-
 iaciolom naszym odpuszczali / y za nie Pána Bo-
 gá prosili / y nád to ieszcze ábysmy im dobrze
 czynili / według tego w torego Artykulu Testa-
 mentu Pańskiego / w którym namilosierniey-
 szy Pán czyni dobrze lotrowi prawemu / Ktory
 go nie dawno posmiewał y bluźnił / pospolu z
 towarzyszem swoim. Abowiem skoro sie oba-
 czył y pozal gromić towarzyszá swego / zaraz
 znalazł wielki przystep do láski Odkupiciela ná-
 szego / onemi krotkimi slowy. Pánie pamiętaj
 námię gdy przydziesz do Krolestwa twoiego. A
 což mu ná to odpowiedział : one słowa wdzie-
 czne y wšelakiey przyiemności godne. ZAPRA-
 WDE POWIADAMCI IZ DZIS BędZIESZ
 w Káiu : O dziwna rozmowa / o rozmowa
 wdzieczna y nául zbáwiennych pełna / Ma-
 dry to lotr Chrze: M. Ktory sie ná krzyżu zdo-
 był ná tak mądra Modlitwa / krotka w pra-
 wdzie w slowiech / ale wielka w doskonałości
 wyrozumienia wnetrznego / słuchay co mowi :

Drugi
 Artykuł Te-
 stamentu
 Pańskiego/
 Dżis ze
 mna be-
 dzieś w
 Káiu.

Pánie pámiétay námie, gdy przydziesz do Kro-
lestwá twego. A skądże wiesz ty zboycy o Pán-
stwie Chrystusowym / skądże sie ty totrze domy-
ślasz, że ma iákie Krolestwá Krol náš. Coż
álbo. mniemasz, że to páłac Krolewski / gorá
zloczyncom náznáczona / y posoká ich oblana /
y łosciámi ich nápełniona / coż álbo to Máie-
stat ten krzyż sromotny? Wiesz to berlo Krole-
wskie / te okrutne gwoździe? Coż czy go po-
znawasz po Koronie. Ale to cierniowa? czygo
poznawasz po trunkách / y potráwách? Ale oto
dáli ná pokarm iego zoic á w prágnieniu iego ná-
poili go octem? Czy go poznawasz po śáciach?
ále oto nági y śáty iego rozerwane. Coż či sie
tedy sstálo / że sie nápierasz od nágiego Kro-
lestwá / od wzgárdzonego vwielbienia / od v-
mieráiącego żywotá / od vkrzyżowánego Pán-
stwá? Záprawde foremny to iákiś lotr / Y
ZNAC ZE BYL PRAWEM LOTREM, Bo
nie dármó go ná práwicy, powiesiono / znáć
že byl dobrze wytwiczony w lotrowskim rze-
mieśle / znáć že byl wodzem owych lotrow /
ktorzy y włáchmánách mácáią pieniedzy / že y
w łocách grubych sukáia skárbow / y Kleyno-
tow drogich. Byl ieden Báśá Turecki / ktory
czuic niemále pieniádze włáchmánách vbo-
stwá /

Psalmo:

M
Lecrowie y
w łáchmán-
ách zwykli
chowác pi-
niądze. e

stwa / w gziertzawie tego bedacego (gdyż Turcy wielkie ialmuzny v bogim daia) myslil o tym iakoby ich lachmany mogli wytrzasć / y na pożytek swoy obrocic / y dokazal tego fortylem takim. Kazal obwolać po wshystkiey wlosci swoiey / ze Basza nowotny myslil Meczet na chwale Bogu wystawic / na ktory aby mu Bog pomoc raczył / chce pierwey wshystkim v bogim dac nowe suknie / na dzien zakladania Meczetu. A gdy sie na ten dzien zbiegala niezliczona gromada v bogich / kazal ich ze wshystkich lachmanow starych pozwolozyc do samey nagosci / y dawszy kazdemu nowa odziez / wypchnac z Samku swoiego. A gdy one lachmany z rozkazania tego popalono / tak wielka rzecz zplynela sie zlotá y srebrá / iz nie tylko Meczet kosztowny zmurowal / ale y temu barzo wiele do starbu przybylo. Coz rozumiecie Chrze: M. o nabozenstwie tego Basze podobno mowicie ze wielkim byl lotrem / ktory tak wiele rozboiu uczynil / iednym lotrowstkim wymyslem swoiem / nad ludzmi v bogimi. Ale ia wam powiadam ze tamten lotr prawy byl sztucznieyszym lotrem / nad wshystkie nalakomse y nawymyslunieysze lotry: Abowiem ten rzucil sie iakomstwem nieslychanym /

Turcy dacia ialmuzny wielkie swoim v bogiem.

W peregrynaciey Kabiswitlowey

na tego nauoboznego y w ostatney nagosci na krzyżu wiszącego / spodziewając sie pod tym tań osiepanym płaszczem człowieczeństwa zranionego / y pod temi latami krwie z siądley miał znaleźć taki starb kosztowny / y Kleynoty nieoszacowane : y nie omylił sie na tym. Abowiem oto wymacał pod wielką cierpliwością wielką niewinność / wymacał pod wielką miłością krora pokazował nad swoiemi nieprzyjaciółmi / że on jest Odkupicielę świata / wymacał z tego Korony cierniowej / że on jest Krolem Niebieskim / y dla tegoż wszystkim sercem wola. Panie Pamiętay namię gdy przydziesz do Krolestwa twego. O szczęśliwy robotniku / o błogosławiony lotrze / ktoremu sie los trostwo obrocilo w korzyść swietych wyznawcow / y ktoremu śmierć lotrowska obrocila sie w Korone meczeńska. A ktoż nam wkaże nad cie szczęśliwszego / ktory w dzień okrutney śmierci znalazł żywot wieczny : W dzień potępienia sobie za lotrostwo nagotowanego / dostapiles zbawienia wiecznego / nigdy nie spodziewanego. Dzis Judaś zdraycą wypadł z szczęścia y błogosławienstwa gotowego / wydając Mistrza swojego / a ty z progu śmierci y pąszczki Piekielney wystoczyles do Krolestwa

niebies

Szczęśliwa
dola
terrowania
Judaszowa

niebieskiego / w pewnony obietnica Jezusa Chry-
stusa mowiącego. DZIS ZEMNA. BEDZIESZ
W RAJU, za ktorymi slowy już wstąpiła onemu
lotrowy / wшыtka gorzkość śmierci / y już o-
chotnie podeymował ono strogie lamanie ko-
ści w goleniach swoich. Bo już byl w pewnio-
ny że dziś miał bydż w Raju / to jest w naro-
stkośniejnym używaniu. Bostwa istotnego /
w Chrystusie cielesnie przemieściwającego /
ktorego używanie zacnieysze y rostkośniej-
sze jest / nád wшыtkie rostkośny Rajske / gdyż za-
cnieysza jest przyczyna niż skutek / y rostkośniej-
szy jest, ten, ktory reka swoia nie tylko szepil
Raj / ale stworzył niebo y ziemię. A tu trze-
ba mi przestzedz owych lotrow nieulärnych /
ktorzy iako wode pija nieprawość / ktorzy
wшыtkie dni żywota swego / trawia ná pijań-
stwach kosterstwach / zdradach / nieczystościach /
zwadach / meżoboystwach / áby sobie tym
szczęściem lotra prawego nie śmieli słodzić nie-
prawości swoich / iż temu bez zasługi dāro-
wane ist niebo. Ktorem ia nic ná to nie od-
powiadać tylko oto prośbe / áby też nie leni-
li sie poyrzec ná onego lotra lewego / ktory
w tenże dzień nawiatšego odkupu / będąc przy-
bołu tegoż odkupiciela / nie estal sie uczestni-

kiem

Przeestroga
lotrom nie-
ulärnym

Lewego lo-
tra strasny
przyklad.

2. Artykuł Testamentu Pańskiego.

kiem odkupienia. Ale został wiecznym niewolnikiem wiecznego potępienia. Przetoż ieslić miło patrzyć na prawego / ia tobie tego nieganie / ale y tego by namniey ci nie chwale ieslibys niechtiał patrzeć na tego lewego / pod ktorego Krzyżem / został widomy znał wiecznego potępienia iego. Abowiem tak wielka rozpadlina uczyniła sie pod krzyżem iego / iż postać człowieka w niey sie zmieszcic może. Atak głęboka / iż żadnemi sznurami zolowem albo kamieniem w puszczoneym / żadnym sposobem dno iey nie może bydź doścignione. Patrzye prawym okiem / na lotrą prawego y na droge ktora zaśedł do Królestwa niebieskiego. Ale rozdzieray też lewe oko swoje na lotrą lewego / y na tak straszna rozpadline potępienia wiecznego: Chwale że nie rozpaczasz / ale masz wśność / bo wždy między dwiema / obral sie ieden / ale przed sie nie wykrzykay / ponieważ między dwiema / iednego widzisz na wieczne potępienie skazanego. Oto obadwa na iednym lożu / na iednakim krzyżu / przed sie ieden tylko wzięty do Raiu / a drugi zostawiony w potępieniu. Jednemu sie meka obróciła w wieczne błogosławienstwo / a drugiemu meka doczesna / stała sie początkiem / mał piekielnych nieścónzonych.

Jednego
łoża między
dwiema ied-
nego w-
zięto.

2. Artykuł Testamentu: Pańskiego.

Stała też wedla krzyża Pana Jezusowá
 matka iego Marya. A gdy wyrzał Pan Jezus
 matkę swoię / y zwoleńniká ktorego milował /
 rzekł matce swey. NIEWIASTO OTO
 SYN TWOY, potom rzekł zwoleńnikowi O
 TO MATKA. A ten Artykuł trzeci tego nas v-
 czy Chrz: M. abyśmy sie nigdy nie odgadzáli od
 krzyża Chrystusowego / ale y niewiasty aby
 przy nim stały przykładem Náswiętszey Pán-
 ny / y Nieszczyzny przykładem Janá swietego.
 Oto stała Náswierża Pánna wedla krzyża.
 A komuś ćie mam przyrownać: o Náswierża
 niewiasto. O iáko przystoynne sa tobie one
 wszystkie podobieństwa / ktoreć przypisał Duch
 swiety dawno w personie twoiey przez Nadr-
 cá żydowskiego ták mowiac. IAKO CEDR
 PODWYSSZONA IESTEM W LIBA-
 NIE / y iáko Cyprys ná gorze Syońskiey / y
 iáko pálmá w Cades iestem wywyższona Kto-
 re podobieństwa bázro pięknie wkazują wielkie
 cnoty Náswiętszey Pánny pod krzyżem stoja-
 cym. Anaprzód Pálmá Cadeska wkazuje /
 iż stała w wierze doskonałey. Abowiem iáko
 Pálmá iest nieporuszona y niewiednieiąca / y
 trwałością swoia wszystkie insze drzewá prze-
 chodziąca: Ták też była nadoskonałsza Wiá-

R

ra Na-

129.

Trzeci Ar-
 tykuł Testa-
 mentu Pań-
 skiego Nies-
 wiasto oto
 syn twoy.

Trzebaż za-
 wsze stać
 przy krzyżu
 Chrystusow-
 wym.

Podobień-
 stwo Nás-
 świętszey
 Pánny.

Náswieta
 sa Pánna
 stała pod
 krzyżem w
 wierze.

ra Naswietzhey Panny / ktora sama odmoczała
 Palme / ktora jest znakiem zwyciestwa. A kto-
 rez jest zwyciestwo nasze? A za nie Wiara
 naszą? Wierzyła Naswietza Panna / iż krzyż
 syna iey jest powszechnym Oltarzem wszystkie-
 go świata. Wierzyła doskonałe / iż krew syna
 iey jest odkupem grzechow wszystkiego narodu
 ludzkiego / wierzyła że syn jest Osiarą na vbla-
 ganie gniewu Bozego. A w tey wierze stoiac
 mocnie / wytrwała wszystkie posmiwiska /
 wszystkie potwarzy / wszystkie grozby / y wszy-
 stkie vrogania / y swoje y swą namilsego
 syna swojego.

Stala w
 nadziei.

Nierozsta-
 oco syn-
 troy.

Stala w
 milosci.

Stala ieszcze ta namocnieysza niewiasta /
 w nadziei podobna Cyprysowemu drzewu /
 ktoremu prostosc naprostza przypisuią. A ta-
 ka jest nadzieia / ktora myśli ludzkie prostnie
 do Pana Boga / y do otrzymania Krolestwa
 iego. Taka nadzieia miała Naswietza Panna /
 że te wszystkie boleści miały sie obrocić w po-
 ciechy / zelzywości w vwielbienie / śmierć w
 Smartwychrośanie / okrutne zamordowanie /
 wieknieste Krolowanie / nie tylko synowi iey /
 ale y wszystkim wybranym iego.

Stala ieszcze ta namocnieysza Niewia-
 sta / y w milosci iako Cedar naduzszy / ktoremu

iz przy-

iż przypisnia nieśmiertelność / słusnie znaczy
 miłość ktora nigdy nie wypada / y choć iay Pro-
 roctwá wyniszezone beda / choć iay iezyki wsta-
 na / choć iay vmiejetność będzie skázona / przed-
 sie miłość zostanie / y trwát będzie ná wielki
 wielom. X choć iay Wiará wstanie / gdy to o-
 gladamy cośmy wierzyli / choć iay y nádzieia
 wstanie / gdy to osiągniemy czegośmy sie spo-
 dziewali / przed sie tá w wietksza gore wzbiját
 sie będzie / widząc studnice nie przebrána / wie-
 kuiszey miłości. Przetoz iesli sie zeszlo mowić
 Páwlowi swietemu / ktróž nas oddzieli od mi-
 łosci Chrystusowey. Což masz trzymać o Na-
 swietzey Mátcie / ktora wszystkie Apóstoly mi-
 łoscia celowála. X iesli miłość przyrodzona
 przymusiła Dawidá / iž milował zlego syná
 swego / á což masz trzymać o miłości od Boga
 wolaney / tu ták dobremu y naylepszemu syno-
 wi. X oná byla láski pełná / y on byl pelen lá-
 ski y prawdy. Wiec tám nie miała bydž zupeł-
 ność miłości ? Stalá tedy w miłości / bedac
 gotowa y śmierć naokrutniejšo przyiať we-
 Krzyżá namiljšego Syná. X gdy stoi Pán-
 ná Naswietšá wedla Krzyżá. á ty tedy ?
 Wierc śnákuis dobrodziejstwa Bože / á
 vćiekáš od Chrystusa ? Zydowskie serce

iesť w

Sybowście
serce. v tego
ktory wcieś
sa od Krzyżá

Czemu
Pan Chry-
stus. zowie
mátkę swo-
ją niewiá-
stá.

jest w tobie / ktorzy widzac cuda Pańskie /
śpiewáli z radością Pánu / y wielbili imie ie-
go święte / ále gdy im Chlebá y wody nie
stało / áli oni o Egipcćie myślić / szemrzac prze-
ciwko Pánu Bogu y studze iego Moyżeszowi /
táki y nam smákuie Baránek między Liliá-
mi / ále gdy go obaczymy między cierniem / dá-
leko stonimy od niego. Trzebá tedy stać pod
Krzyżem wiedzac to pewnie / iż sie nigdzie nie
dożefamy počiechy y opieki / iedno pod Krzy-
żem Dbawiciela nášego Jezusa Chrystusa /
ktory wyżrzawszy namilżá mátkę swoię pod
krzyżem / rzekł do niey. NIEWIASTO OTO
SYN TWOY. Czemuż ja zowie niewiásta /
nie beda wam tego wywodzil / gdyż wiećie /
iż y Pánni / y Wdowy / y Meżátki / wszy-
stko to iedney pléi niewieśćiey. A to podobno
wiećie / że niechćiał przydáć boleśći do bole-
śći / y vtrápienia mátkę swoięy / ktorey serce
kázdy stos / kázdy policzek / kázda ráne ná so-
bie nośilo / ktora iedno bylá ná cieie syná iey
namilżego. Wsystko morze gorzkośći sply-
nelo sie bylo iáko do Morzá do sercá Naswiet-
szey mátki. Wiec ja miał nazwáć Pánná y
podáć ja nápośmiewisko ? Wiec ja miał ná-
zwáć mátkę y dáć iey przyczynę do młóśći ?

Názy-

Nazywa ia tedy Niewiasta / ktore slowo nie-
 ma żadnego áni rostkwienia / áni obelżenia.
 Rżaraz ia cieşy niewystowioną poćiecha / dá-
 iac iey Janá swietego zá syná / ktora áczkol-
 wiek sie zda podobno iáks mála y daleko nie-
 rowna odmiana / wziac vcznia zá Mistrzá /
 wziac syná rybitwá vbogiego zá syná Bożego.
 Ale gdy sie obezřezymy ná tajemnice tych słow/
 znaydziemy iż wielka rzecz odkázal Syn Boży/
 ná Testamentie namilşey máce swoiey. Abo-
 wiem w tych słowách Testamentu swego NIE
 WIASTO OTO SYN TWOY, odkázanie iey
 máćierzynstwo wşyřtkich synow przyspobio-
 nych zá syny Boże / ktorych znáčyl Jan S.
 namilşy Kochánek Pánşti. Tey ci to mátki sy-
 nem nápterał sie bydż Dawid gdy mowil :
 O Pánie oto ia slugá twoy. y Syn sluzebnice
 twoiey. A ktoreyżeto sluzebnice : Tey ktora mo-
 wilá do Anyolá Pánřkiego : Owo ia sluzebnicá
 Pánřka , niechaymi sie stáne wedlug słowa
 twego. Nie mář tedy iuż czego záyrzeć Moy-
 řeszowi / iż sie stál synem przyspobionym
 Corki Pháráonowey. Poniewař wiarřa iest
 godnoř ljudi Chřeřćianřkich / z ktorych ka-
 żdy moře bydż synem nazácnieyřey Krolowey
 niebieskiey y brátem Chřystusá Pána nářego/

Wşyřtkie
 syny przy-
 spobione
 odkáznie
 Syn Boży
 namilşey
 máce
 swoiey.

Żaczym piusze jest ono spiewanie ludzi Chrze-
ściáńskich / ták do naswietsey Panny krzyzo-
cych. Jhes matka niech to znamy / gdy sie mo-
dliß wiec za námi.

Niechay cie twoy syn wyslucha / ku nam
grzesnym skloni vchá.

Czwarty
Artykuł
Boże moy
Boże moy/
czemuś mié
opuscił.

Owoß ieszcze mamy czwarty Artykuł Te-
stamentu / Pána y zbáwiciela nášego / ták mo-
wiacego. HELI HELI LAMAZABATHANI,
to jest Boże moy / Boże moy / czemuś mié opu-
ścił? O słowa dziwne / o słowa wielkiego v-
ważenia y podziwienia godne / á nam ták wiel-
ka potieche przynoszące / iż mamy tego sobie
koniecznie życzyć / áby te słowa ná niegodnych
sercach naszych / Krwia nadrozka Baránka nie
pokalánego byly nápisáne. HELI HELI LA-
MAZABATHANI, Nie żadam y tego Chrze-
st. áby tych słow słucháło Niebo y ziemiá /
ktore przemina / ále áby ich dusze naše niesmier-
telne iáko nápilniey słuchály / y iáko nápilniey
pámietály / nie prágne tego áby želázem by-
ly ná Olowie wyrysowane / albo dlótem ná
Krzemieniu byly wyřowane. Tego ráczey prá-
gniemy áby gwoździámi Chrystusowymi y na-
ostrzeysza wlocznia tego byly wyrzete ná ser-
cach naszych? HELI HELI LAMAZABA-

TANI,

4. Artykuł Testamentu: Pánstkiego.

135

THANI, A z ktorey ze to miary: Moglbymci
 M. W. powiadać / iż to mowi w postaci słuze-
 bnicey / álbo w postaci náтуры ludzkiey / y ko-
 ściolá swego á z wlaszcza / iż mam tegoż Chry-
 stusa Pána nášego podobna mowe / ktora z
 niebá wylal na przesladowniká swego. SA W-
 LE, SAWLE, CZEMV MIE PRZESLADV-
 iesz: moglbymci wywodzić / iż glowá z czlon-
 kami iedno iest ciálo. / y choćiay glowá zdro-
 wa iest / przedsie zá ruka álbo noga ráanna /
 zwyklá wolać glowá do lekarzá mowiac. Pro-
 sze cie ráatuy mie: Ale ia z tym wszystkim nie
 sie nie rozwodzac / tylko sám nieogárniona mi-
 losć Bogá Oycá Niebieskiego / z tych slow
 Chrystusowych. M. W. wázowác bede. A-
 bowiem te slowá iego / sa naglownieyszým do-
 wodem / miłosierdzia Bogá Oycá niebieskie-
 go ku náturze ludzkiey. A to z tey miary / iż te
 slowá pochodza z wlasnych vs̄ istotnego slo-
 wá / ktore sstalo sie ciálem / pochodza z vs̄ przed-
 wiecznego syná Bożego / ktory sstal sie czlo-
 wiekiem / pochodza z vs̄ tego ktoremu Bog O-
 dziec dal swiadectwo / że to iest syn iego namil-
 sy / w ktory sie nalepiey wlochał. Ten ci to wola
 Boze moy chemus mie opuścić: to iest. A chemus
 ty ktorys Oycze stárego zakonu ráutowal / ktorys
 ráutowal y Jozephá y Dánielá Jonaszá / y w vs̄st

Te slowá
 Zeli / Zeli
 Lamazabá
 tani / sa na
 glownieysz-
 ym dowo-
 dem mi-
 losci Bożey
 ku nátu-ze
 ludzkiey.

Wyklad
 slow tych.
 Boze moy
 Boze moy
 chemus mie
 opuścić.

kie w to

Wyklad
slow tych
Boże moy
Boże moy
czemuż mie
opuscił.

przyklad
gospodarza
dobrego do
wyrozumie
nia tych
trudnych
slow potrze
bny.

Natura
ludzka byla
pedebna
stuzce koná
taez wu.

w tobie vsaiace / czemuż mie opuscił ktory i z
stem synem twoim / od ciebie ná swiat postá-
nym od ciebie narodowi ludzkiemu dárowá-
nym? Z ktorych slow dowodnie dochodzimy te-
go / iż tak sobie postapil Bog Ociec niebieski
w tey sprawie syná swojego y natury ludzkiej /
iáko postapuit mądry y opátrzny gospodarz w
domu swoim / ktoremu gdyby syn zachorzał /
y leżał w iednym pokoju / y zachorzałby też
slugá / y leżał w drugim gmáchu / pewna to że
by sie Ociec wiecey bawil przy chorym synu /
aniżeli przy chorym stuzce. Jednákże / gdyby
dano znác gospodarzowi / że slugá inż kona /
y prosi áby gospodarz do niego przyšedł / nie
pewnieyszego / iż powinnośc dobrego Wycá
czeládnego / oderwálaby go ná ten czas od sy-
ná / ktory nie iest w rákley nieprzespiecznošci /
á popedziláby go do slugi / ktory inż iest koná-
iáczym / y chociaayby go syn wolal mowiac. Pá-
nie oycze moy / czemuż mie odchodziš / niedbal-
by dobry gospodarz ná to / áleby iáko nary-
chley pospieszał do slugi / ostátniego Duchá wy-
puszczájacego. Tego slugi konájacego / condy-
cya nošila ná sobie naturá ludzka / ktora do
oney choroby pierwszych rodzicow / przyczy-
nilá sobie byla tak cieškich bolešci śmiertel-
nych /

nych iż iuż konała / y ostatniego Duchá ná śmierć nie tylko doczesną / ále y wieczną wypuścić miała. Syn zaś Boga nawyższego / áczkolwiek był też położony w wielkich boleściach / jednákże nie był w żadney nieprzespieczności / takiey śmierci iáko slugá konał. Albowiem Syn Boży grzechu nie uczynił / y nie jest znaleziona zdráda w ystách iego : tak iż y samo Kráże swiátá / ktory jest wynaleścza grzechu / nie w nim niemogl znaleść. Ponieważ tedy nie był w takiey nieprzespieczności / Syn iáko slugá śmierciá wieczną konáiacy / dla tegoż Bog Ociec niebieski / odbiega y opuścza Syná swego włásnego / w boleściach śmierci doczesney / á bieży do człowieka ktory iuż poczynal ostatniego Duchá wypuśczać ná śmierć wieczną nieśkończzonego zátroczenia. A nád to coż może byđz wietszym dowodem miłości Boga Oycá niebieskiego ku nam. Dostyć wielki dowód miłości ie^o / że tak umilował swiát / iż Syná swego jednorodzonego dał. Ale to dáleko wietszy / że tegoż Syná swego opuścił w meśách / opuścił w vtrapieniu doczesnym / áby nas z meś y vtrapienia wiecznego wyrwał y wybáwil. Czyieś tedy serce bedzie tak stálisze / tak kámienisze / ktoreby nie

4. Artykuł Testamentu Pańskiego.

piąty Artykuł
prągne

miało miłowac Boga Oycá niebieskiego / ktory gwoli naszemu wyzwoleniu od śmierci wieczney / y potepienia wiecznego / opuścił namilższego Syná swego w utrapieniu y śmierci do cześney. A což oddamy zá te miłość temu / tak przewaźnemu Odkupicielowi naszemu ? Dosyć by miał záprawde od nas / gdybysiny v gásiłi álbo przynamniey zątkropili to cieśkie prágnienie iego. Z ktorym sie ozywa mowiac: P R A G N Ę. A czegoż to próśe prágnie ten v ktorego iest studnica żywota ? on ci iest narostokśnieyşym źródlem Káyskim / z ktorego wyplywáia te nagłownieyşe Kzeti nadrozşey Krwie iego / ná odwilżenie y ochłodzenie wşyşkiego światá ? á czegoż to on prágnie. On ci iest ktory ludowi Izraelskiemu ná puşczy prágnacemu / dal wode Skály / á czegoż to teraz prágnie ? On ci iest / ktory od prágnienia vmieráiacemu Ismaelowi vkaźal studnice: á czegoż to teraz sam prágnie ? On Sámsonowi sprácowánemu z strzonowego zebá Ośley czeluści otworzył zdroy wody rośkoszney. A czemuż teraz sam prágnie ? Słyşelismy nie dawno z vst iego náświetszych glos potężnie brzmiaocy / Kto prágnie niechay przydzie do mnie y pije / á bedzie w nim zdroy wody żywey

Genesis: 21.

Iudicum
5.

Ioanę 7.

podská

podstawiający do żywota wiecznego. Słysze-
 liszmy gdy Samarytanie powie dał / że kto sko-
 pił tey wody ktora ia mu dam nie będzie pra-
 gnał na wieki / a gdzieś teraz ta woda / gdzieś
 sie podziela studnica wody żywey : Wiedzieli-
 o tym Chrze: M. żeśmy wiele powinni Od-
 łupicielowi naszemu / za nadrozsza meke iego /
 ale wiecey miłości iego / ktorey tak wielkie wo-
 dy vtrapienia vgaśić nie mogly. Już go wo-
 dy vtrapienia ogarnely aż do dusze. a przed
 sie wola PRAGNE, pokazyiac że iesze wie-
 cey gotow cierpieć dla zbawienia naszego.
 Wielkiec bylo pragnienie wstach / ale dale-
 ko wietrze w sercu iego Naswietzym y iako v-
 kostiola Salamonowego choćay dosyc wiel-
 kie okna byly zwierzchu / ale daleko wietrze y
 przestrzenisze wewnatrz / tak miłość Chrystu-
 sowa / choćay dosyc wielka byla zwierzchu /
 ale wietrza iey serokosc y przestronność wne-
 trzna / ktora go przywiodla do tego pragnienia /
 gdyż choćay zeschlá iako skorupa sila iego /
 niechce iey odwilżyc napoiem / ktory choćay
 gorsti jest / przedsie mogl bydz sposobnym na
 iakiekolwiek odwilżenie / w tak wielkim pra-
 gnieniu. Za miód by drugi wypil ocet w tak
 wielkim vtrapieniu. Aoto Pan tylko skosztował /

Ioan: 5.

Okna Kos-
 ściola Sa-
 lamonowe-
 go były
 były we w-
 natrz niż z
 wierzchu.

wał / aby iezyl ktory ieszcze byl wolnym v-
cierpiał / gorzkość żolci / y ostrość octu / za ono
słodkie łakomstwo rodzicow naszych. Ale tym
że iezyliem swoim prągnie naszey wdzięczności
y miłości. Abowiem iako miłość go z ciągnę-
łá z niebá / iako miłość przybiłá go do Krzy-
żá. Ták miłość naszą iemu iest namilsza y prą-
gnienie iego nabárzney chłodzaca. Przetoz niez-
stetyż ná tych / ktorzy go wprągnieniu iego po-
iá octem gniewu y żolcia nienawiści / náktorych
nárzekáiac mowi. DALINA POKARM MOY
ZOLC, á w prągnieniu moim nápoili mie o-
ctem. Ná tychci nárzeka powtarzáiac one slo-
wá. CZEKALEM A BY MI NARODZILA
WINNICA MOIA SŁODKICH IAGOD, á
oná im národziłá ostu. Alec teź bedzie takim wet-
zá wet. Abowiem beda ich czestowác winem
Sodomskiem / y z przedmieścia Gomorskies-
go / y bedzie im dána iągoda żolci y grono na-
gorsze żolc Smoca bedzie wino ich y iad
zmijowy nie vleczoney.

Agdy sie iusz z tym prągnieniem swoim o-
powiedziá y oświadczył / potym otworzył ná-
światłse vstá swoje y rzekl. DOKONCZO-
NO I V SZ ktorym Artykułem testamentu swe-
go vpewnil nas w tym iż iusz odegnány iest An-
yol /

yol / który strzeżł przystępu Krayskiego z mie-
 czem palajączym / y iuż jest otworzona drogá
 iásti Bożey do vsprawiedliwienia y do zbáwie-
 nia. Nam służy słowa Dawidá Królá w
 Duchu mowiącego. WSZYSTKIEgo dokoncze-
 nia widziałem koniec. My iestesmy ktorzy-
 smy widzieli ofiáre nád wszystkich ofiárámi.
 My iestesmy ktorzysmy widzieli Krew nie ko-
 zlowa / ani cielczowa / ani iálowice czerwoney /
 ále nadrozża Krwáwa Ofiáre wszystkiego
 Krwáwego Jezusá Chrystusá / ná Oltorzu Krzy-
 żá swietego Ofiarowánego / y od Bogá Oy-
 cá ná odpuśczenie grzechow wszystkiego swiá-
 tá przyietego. My iestesmy ktorzysmy ogladá-
 li koniec wszystkiego dokonczenia dobrodziestw
 Bożych. Abowiem czegoż iuż wiecey nápie-
 raś sie od Páná Bogá nád to żeć dal Syná
 swego / który zá twoie nieposłuszeństwo estal
 sie posłusznym áż do śmierci á śmierci Krzyżo-
 wey: Skóńczył iuż istotny Messyas Figury /
 wiscił obietnice / zámknal Proiectwá / mowiąc
 te słowa. IVZ DOKONCZONO IEST. Które
 też słowa y do Bogá Niebieskiego obrocone być
 moga. Abowiem Syn iego namilśy iáko do-
 bry śáfarz / dárow Oycowstich czyniac mu-
 liczbez nich / náostátku mowi: IVZ CI IEST

Psaln: 118.

7. Artykuł Testamentu Pánskiego.

7. Artykuł
Testamentu
Pánstwiego.

Oycze wres-
ce twoje po-
lecam Du-
chá mego.

Przeżyna
wołania
Chrystus-
wego.

m
Lew ry-
kiem swoim
ożywia
martwe sz-
czenie tá-
jwoie.

dołożono co mi było zrostazania twego po-
leczono. A przetoż iuż podniosę głos swoy do
Máiestatu twoiego mówiac: OYCZE WRĘ-
CE TWOIE POLECAM DVCHA MEGO,
ná který głos ábysście nástáwiali vsu wáshych /
y otworzyli sluch sercá wáshego / prosze was
przez zbáwienie duš wáshych / iesli go prá-
gniecie / iesli go miluiecie / iesli go wyglodacie /
boć záprawda nie bezwielkiey przyczyny wola /
y podnosi on głos swoy chráplivy / O którym
mowi: PRACOWALEM WOLA IAC
chrapliwe sie sstáły vstá moje. Nie bez przy-
czyny prácuie dobywáiac głosu wielkiego. Ale
chce tego naprzod ábysmy sie ná tak wielkie wo-
lánie iego ockneli / ktorzy w rozmyślaniu do-
brodzieystw iego bázro drzymiemy / chce áby-
smy sie obudzili / ktorzy okrutnie spiemy / á
ná tak wielke prace iego ktore podeymnie oko-
ło zbáwienia náshego pátrzyć niehcemy. Po-
wiadáia iż Lwica rodzi martwe Lwietá / nád
ktoremi gdy ryknie Lew głosem swoim / záraz
iáko ze snu porwawszy sie ożyia. Wiec ryk
Lwi może plod martwy ożywić / á ten ryk ná-
mocnieyshogo Lwá z pokolenia Judy nie be-
dzie mogl obudzić spiacych? Dżuli ten Krzyk
nieme rzeczy / á ty go niepocznieš? Oto vsly-

szalo

szło Słońce y Miesiąc y zaciemily sie / vslyszala zastona Kościelna / y rozdarła sie odwierzchu aż do spodu / vslyszaly opoki y pādaly sie / vslyszala ziemia y zadrzešla sie / tylko sam grzesnik odwraca y zatyka vszy / aby nieslyszal. A czemuś: Abowiem kocha sie w śmierci swojej / kocha sie w grobie swoim / kocha sie w smrodzie swoim / w którym nāpoły zgnil iāko bydle w gnoiu swoim / y dla tegoż niechce pilnować tego szczęśliwego czasu / o którym pod przysięga powiedział zbawiciel nāsz mowiac: ZAPRAWDE POWIADAM WAM IZ PRZYszła godzina y teraz jest / w ktora wszyscy ktorzy w grobách sa / vslysha glos Syna Bożego / y ktorzy vslysha / żyć beda. Co sie iāwnie wypelnilo pierwey w iednym Łazarzu / ktory z grobu wyszedł nā wołanie Chrystusowe / y teraz sie w wielu ich wypelnilo. Abowiem po otwierało sie bārzo wiele grobow / y bārzo wiele wmarłych powstawało. Powstauze y ty ktory śpiz , y powstan od wmarłych / nā to wielkie wołanie Chrystusa Pānā swojego.

Wola ieszcze glosem wielkim przedwieczne słowo wcielone / aby wołaniem iego zagnuszony byl glos Krwie Ablowey y wszystkich grzechow ludzkich pomsty od Bogā wola-
iacych.

Ioan: II.

Przewyższona
wołania
Chrystusowe-
wego.

iacych. Clamitat in Coelum vox Sanguinis, vox Sodomorum, Vox oppræssarum, merces retenta laborum.

Wola do niebá glos mordercow / glos Sodomczytkow. Glos okrutnikow / glos krzywdzacych swych robotnikow.

Przyczyná
wołania
Chrystusowego.

ioant

Wola ieszcze ná śmierć / ktora do żywota przystąpić nie mogła / póki iásnym y wielkim glosém dozwolenia nie wzięła. Bo iákożby miała śmierć przystąpić do tego / który tak o sobie mowi. IAKO OCIEC MA ZYWOT sam w sobie tak y synowi dal / áby miał żywot sam w sobie on sam jest który mógł to o sobie mowić. ZADEN DVSZE MOIEY NIE bierze / ále ia sam ja kláde. Ná śmierć tedy wola áby przystąpiła ná śmierć / krzyczy áby sie osmielila / y áby práwu powšechnemu / ktore ma nád wszystkim ludźmi dosyć czynila.

Przyczyná
wołania
Chrystusowego.
Iudicum:7.

Wola ieszcze ná trwożę Szatanom przestęptym / áby ie okrzykiem swoim stráchu napelnil / y áby sie wypelnila nád nimi Figurá Gedeonowá / który krzykiem y bláskiem pochodni potluczonych / nápadłszy ná Woysko Pogánstie / rozproszyl y pogromil ie / tak iż sie przed nim ostać nie mogli / Krzyczy tedy ná nich / áby obecność iego poczuli / krzyczy ná nich áby

znamiotow swoich wypierzchali / krzyczy ná nich / áby z Obozu swego vciekali / y áby sie w vcieczce iáko nadálšapuscili / iáko im tego żył dawno Krol y Prorok ktory wola : NIECHAY POWSTANIE BOG, A NIECHAY sie rozpierzchna nieprzyiaciele iego / y niechay po vciekaiu od oblica iego / či ktorzy go máia w nienawisći. Wola ieszcze y dla tego áby Oycowie świeci poculi / y áby sie náprzysćie iego ták dlugo oczekiwáne gotowáli / y przeciwko niemu z weselem wybieráli. Wola ná Jádázma y ná Jeme / áby sie gotowáli do Káiu vtráconego. Wola ná Ablá / áby sienágotowal po zapláte tierpliwosći. Wola ná Noego / áby sienágotowal po zapláte spráwiedliwosći. Wola ná Abrááma / áby sienágotowal po zapláte poslušénstvá / wola ná Izááká / áby sienágotowal po zapláte powolnosći / wola ná Jozephá / áby sienágotowal po zapláte wstrzemieszliwosći / wola ná Moyžesá / áby sienágotowal po zapláte tichošći / wola ná wšyřtkich w straży Szatánstiey bedacych / áby testliwosć porzucili / y áby sie ná mysl wesola y w dzieczne witánie Pána y Zbáwičielá swoięgo gotowáli.

Alle y ná nas żywych ten glos krzyczy / áby

C

smý

Psalm 67.

Piąta przyczyna wolańia Chrystusowego.

Szósta przyczyna wolańia Páńskiego.

smy na godzinie śmierci tego pamiętali / y od
 niego umierać się wzyli / z wielkim głosem nabo-
 żeństwa. Abowiem bärzo wielkiego głosu be-
 dzie potrzeba w one ostatnią godzinę / w któ-
 rą zgromadzą się wszyscy nieprzyjaciele / aby
 żarli ciała nasze / aby pochłanać mogli dusze
 nasze. Wielkiego záprawde głosu będzie potrze-
 ba wolać o wielki ratunek do Pána Boga na
 ten czas w który będzie albo Sąd / albo met /
 wszystkiey gry żywota naszego. Wielkiego na
 ten czas głosu potrzeba wolać do Pána mo-
 wiac : Niepodaway Pánie Boze Bestyiom duż
 ciebie wyznawáiacych / á duż vbostwa two-
 ie niezapominay na wieki. Takim głosem zá-
 wolał święty Marcin / który przystonaniu v-
 żrzawszy Szatána przekletego / krzyknął na
 niego. A czegoż tu stoisz posoczna bestyo: Wiel-
 kim głosem wolał święty Fránciszek / który
 przystonaniu swoim / on Psalm mowil do Pá-
 ná Boga. Glosem moim wolałem do Pána, glo-
 sem moim prosiłem Pána. Wylewam przed
 oblicznością tego Modlitwe moje / y vtrapie-
 nie moje przed nim opowiadam. Gdy vstáie
 Duch ty Pánie poznay ścieżki moje. Záw ola-
 lem do ciebie Pánie / rzekłem tys jest nądziecią
 moią / y czastká moią w ziemi żywíacých.

Psalmt

Psalmt 141.

peln

pełn że sobie teraz y gebe / y serce / tym woła-
 niem Chrystusowym / tak abyś te słowa tego
 miał pogorowiu / na one ostatnia godzinę / abyś
 mógł zawolac : W ręce twoje Panie oddawam
 Duchá mego. A żebyś mógł do tego przysc /
 posłuchay zdrowey y pożyteczney porady Pá-
 wla świętego ktory mowi : Kto trwa przy Pá-
 nu Bogu, stáie sie z nim jednym Duchem. Prze-
 toż y ty iesli pragniesz oddac Duchá swego
 w ręce Boże / zlozże teraz Duchá swego z
 Duchem Pána Chrystusowym ; bo iesli bedziesz
 żył onemi siedmía Duchow goršych nád Szá-
 tána / ktore on poduszczeniem swoim wpro-
 wadza w sercá ludzi nieostrożnych / wiadac
 ie do pychy / lákomstwa / gniewu / nieczystości /
 zazdrości / obzárstwa / y leniſtwa / to iuż za-
 dnym sposobem nie bedziesz mogli używac tych
 słow Śbawiennych / przyostatnim wypuszcze-
 niu Duchá swego. Abowiem te wszystkie Du-
 chy sa przeciwné Bogu / y brzydkie Máiesta-
 towi tego światemu / ktore on Duchem wſt
 swoich / wtraca miedzy Duchy złe y ná wieki
 przeklęte. Ale kto ma w sobie Duchá Chrystu-
 sowego / ten bedzie mógł przystoynie używac
 tych słow Chrystusowych mowiac : W RĘCE
 TWOIE PANIE POLECAM DVCHA MEGO.

Corynr: 6.

7. Artykuł Testamentu Pańskiego.

Czemu ną-
klonił gło-
we umart-
przyczyńa
pierwsza.

Drugą
przyczyńa.

Co ieslibys rad widzial ktory jest Duch Chry-
stusow / wieidze iż Duch potory / y tichości /
czego pewny znak potazuje sam Zbawiciel nasz
Jezus Chrystus. Ktory nakloniwszy głowę wy-
puscił Duchą. Azemuś nakłania głowe. Aby po-
kazal wszystkimu światu iż vmyła głowe swo-
ie od tych zaenych tytułow / ktore są nad nim
przybite / ktore ażkolwiek iemu z każdey miá-
ry / y nad każda miára są przyzwoite / iednak
on od nich odwraca głowe swoje / vczac wšy-
stkich ludzi / aby sie niekochali w tych doczesnych
Herbach / y tytułach / ktore zostac musz na zie-
mi / y nikogo nie wyzwola od śmierci / ktora
tak pieta wybija drzwi tak do Pałacow Kro-
lewstkich / iako y do chálupek chlopstkich / y na
iedne kupa wáli / tak Berlá Krolewstkie / iako
y motyki zagrodnice. Wiec iesze y dla tego
nakłania głowe swa Naswierza / aby iako
nanizsa czesć y chwale oddal Bogu Oycu
niebieskiemu / za otrzymane zwyciestwo / nad
wšytkiemi przeciwnikami swoimi / y głow-
nemi nieprzyiacielmi Zbawienia ludzkiego.
Już ábowiem zwycieszyl mocnego mocarza /
iuz palacz iego wywrocił / iuz oreze iego wy-
dárł / iuz lupy iego rozdal / y dla tegoż nakłania
głowe swoje przed Bogiem Oycem niebieskim /

na se

nas tego wczac iako mamy głowy nasze náchylác przed nieprzestępnym Náięstatem iego / nie tak iako owi nádeci ludzie czynia / ktorzy Pátierz mowiac / álbo cupryne ku gorze podnoſza álbo woſy zákracáia / álbo gebe wzgoze podnioſzſy poſzewáia / y dla tegoſ teſ w rozmaíte przypadki wpadáia. Nieumial schylác głowy Kaim / y dla tegoſ w pádl w oſtátnia deſperácya / w ktorey márnie zgingal. Nieumial schylác głowy Phárao / y dla tegoſ zátopiony ieſt iako Olow w gleboſciách Morſkich. Nieumial schylác głowy Nabuchodonor / y dla tegoſ między Beſtye poczytány ieſt. Nieumial schylác głowy Abſolon / y dla tegoſ wiaſz ná debowey gálezi. Nieumial z chylác głowy Pháryzeuſ / y dla tegoſ od Boga wzgárdzony ieſt. Przetoſ wczmy ſie tych wielkich przypadkow wyſtrzegác. Wczmy ſie náchylác głowy przed Naſwietſzym Náięstatem Pána ſtráſnego / y Duchá Kioſetom odeymuiacego / y ſtráſnego v wſyſtkich Krolow wſyſtkieſ ſwiátá. Wczmy ſie pokory / wczmy ſie tichoſci / wczmy ſie vniſzenia y poklonu / ieſli chcemy w ſobie miec Duchá Chryſtuſowego / ktory byl tichy y pokorne^o ſercá / áž do ſáme^o ſkonánia przy ktorym nákloniwſy głowe wypuſcił Duchá.

Gen: 4:

Exod: 14^rDant 4^r2 Reg: 18^r

Luc: 18.

Coż tedy prośe może bydź za-
 cnieyſzego y doſkonálſzego / nád te Księgi
 Jezusa Chryſtusa ná pulpucie Krzyża ſwiatego
 przed oczy náſze wyſtáwionego? Nic z żadney
 miáry / ábowiem inſze Księgi máia ſilá bledow/
 ále w tych nie może bydź znaleſziony żaden bład/
 bo Pan Chryſtus ieſt drogá nieomylna : w in-
 ſzych Księgách bárzo wiele ieſt fałſzu / ále w tych
 ſczera prawdá : w inſzych Księgách znáyduia
 ſie ſmiertelne trucizny / y wiecznego potepie-
 nia zárázy : ále w Księgách Chryſtuſowych
 ſame náuki zdrowia duſznego / y żywota wie-
 cznego : Abowiem Pan Chryſtus ieſt żywot
 nieſmiertelny. Już teraz nie trzeba nic wiecey/
 iedno ábyſmy do tych zbáwiennych Kſiag / z po-
 kora y wſciwóſcia iáko nawieſtſza przyſtąpili:
 ábowiem te Księgi ſa Księgámi ſwietemi / ſło-
 ná Bogá Dycá niebieſkiego ná ſwiat zeſtáne-
 mi Przewoż trzeba ná nich czytáć pilno / y bez prze-
 ſtánku / ábowiem te Księgi ſa Księgámi bárzo
 wielkimi / y piſmem ludzkim tak z wierzchu
 iáko y we wnoſz popiſanemi : gdyż ten ktory
 był pierwey Księgámi Anielskimi wſzocemi ich
 wſhelákiey mądroſci / przyſzedł ná ſwiat / y
 przyiáł náture ludzká / y nápełnił iá cnotámi /
 y wſyſtka zupełnoſcia Boſtwa / áby ludzkie má-

iac przed

7. Artykuł Testamentu Pańskiego.

151

rac przed oczyma swemi / wszystkie cnoty y doskonałości jego mogli sie z nich nauczyć / iako tu maia żyć / cnotliwie á pobożnie / przed oblicznością jego przez wszystkie dni żywota swojego / á potym iako sie maia dostać do oyczyny wieczney Królestwa niebieskiego / w ktorym wszelakich cnot / nágotowana jest zapláta / przez zasługę nadrozszey meki Syná Bożego / ktoremu z Bogiem Oycem / y z Duchem swietym / cześć y chwala / y dzieł czynienie ná wieki wieków / AMEN.

GROB

Grob Panski iest Szkołą cwi-
czenia Chrześcijańskiego.

NA WIELKA NOC

Marcie 16.

Trzy Márye poszły do Gro-
bu Panskiego.

Trzy Má-
rye podzia-
wienia y ná-
sládowná-
nia godne.

Alene y Swiete Pánie /
ná samym początku Ewángeliey
dzisiejszey položone / gđne sa z wie-
lu miar y pochwały / y podziwie-
nia / y podziękowánia. Pochwa-
ly godne / ábowiem niezálowały prace / y czuy-
ności y kóstu / dla ostatniey posługi náuczycie-
lá y Mistrzá swoiego ymárlego y pogrzebione-
go. Podziwiéna godne / ábowiem serdeczno-
ścia swóia / przeszly nie tylo smiálość niewie-
ścia / ále teź y smiálość Mezsta : ábowiem
ieszcze przededniem / gdy ieszcze ciemności byly /
puścily sie do grobu / znáturey swey strášnego /
w którym bylo obecne ciálo Chrystusa ymár-
lego / y

tego / y okrutna śmierć zámordowanego; ię
 sze puścili sie do grobu / bärzo wielkim kämie-
 niem zäwälonego / puścili sie do grobu / wiel-
 kiemi pieczęciami nawyższych Kápłanow zä-
 pieczętowanego; ä näd to wšyſtko / puścili sie
 do grobu / sträſna straża Solnierſka oſädzone-
 go. Wic y wielkiego podziękowania bärzo ſa
 godne / y z tę wczynnoſcia / y ſmiäloſcia ſwoia /
 przetorowały droge nieprzeſpieczna / nie tylko
 Apostołom Pänſkim / od wielkiey boiäzni roz-
 proſionym / äle y wšyſtkim wiernym Chrystu-
 ſowym / ktorzy äż po dziś dzień z wielkim ko-
 ſtem / y z wielkã przewagã zdrowia ſwego /
 dra sie do nachwalebnieyſzego grobu Pänſkie-
 go / y teraz straża Pogänſka oſädzonego: do kto-
 rego / gdybyſmy ſie y my dziś mogli przedrzeć /
 torem tych trzech Märiy / moglibyſmy ſie w
 nim zdobydź nã wielkie nãuki / y pöciechy zbä-
 wienia nãſzego. Abowiem nie tylko trzyż Pän-
 ſki / ktorzy miał nã ſobie żywego Chrystuſã /
 przez trzy godziny zä żywotã / y przez drugie
 trzy godziny po śmierci wiſzãcego / iest naza-
 cnieyſza Kätهدra ćwiczzenia Chrzeſcianiſkie-
 go / äle y ten nachwalebnieyſzy grob / ktorzy
 miał w ſobie umärtego Miſtrzã y nãuczyciela
 nãſzego / iest poważna skola / y ſlawnym le-

Grob P. jest szkoła ćwiczenia Chrze:

torium, wielkich tajemnic do zbawienia nasze-
go potrzebnych. Przetóż pokornie proszę /
abyście z temi trzema MARYAMI wyprawili do
niego / wszystkie trzy władze duszy waszey / y
Rozum / y Wola / y Pamięć / z wonności miło-
ści przeciwko Chrystusowi Pánu naszemu / do
ktorego o łaskę Duchá swietego / nabożnie
westchnimy.

Każda sprá-
wá Pána
Chrystusa
wá jest cwi-
czeniem ná-
szym.

Najdoskonalszy Mistrz Zbawienia nášego /
IEZVS CHRYS TVS, we wszystkich sprá-
wach swoich / pilno sie ná to ogladał Chrze-
st. aby każda z nich mogła bydz osobliwa ná-
uka y potrzebnym przykładem náśládowania
nášego. Bo poniewaz ták nas ymilował / że
bedac Synem Bożym / stał sie Synem czlo-
wieczym / aby dal synom ludzkim moc stać
sie Synami Bożymi: dla tegoż też trzebá tego
było / aby im w sámych sobie dal sposob / iáko-
by mieli dostawác tego synostwá Bożego. A
dla tegoż przyiał Chrzezt pokuty / choctay ni-
gdy nie grzeszył / aby grzesznym zálecił Pokute
swietá / ktora grzesznemu czlowiekowi / przy-
wraca one niewinność dziecinstwá swietego
Chrztem swietym dostapionego / do ktorey
iesli sie kto nie wroci / nie dostapi Królestwá

P. Chry-
stus przyiał
Chrzezt po-
kuty dla
przykładu
nášego.

niebie-

niebieskiego / iako sam dziedzie niebieski o tym
mowi do Mistrza Izraelskiego Nikodema. IESLI
SIE KTO NIE NARODZI ZNOW
nie bedzie mogl ogladać Krolestwa Bozego.
Tegoz powtarza y do Swolennikow swoich /
miedzy ktoremi postawivszy maluchne dziecia-
tko / tak mowi do nich. IESLI SIE NIE NA-
wrocicie / y niestaniecie iako maluchne dziatki /
nie wnidziecie do Krolestwa Niebieskiego.
Dla tego Pan Chrystus poscil / y pokusy zno-
sil na samym sobie / aby nam pokazal okrucien-
stwa Szatanskie / ktory grozac nie tylko
na obzerce y pjanice / ale y na tych kto-
rzy postami dreczo ciało swoje. Wiec iz
smierc podyal / dla tego to uczynil / aby smierc
nasze zwyciezyl / po ktorey iz chcial bydz y do
grobu wlozony / nie dla czego to innego uczy-
nil / iedno aby pokazawszy to po sobie / ze pra-
wdziwie byl umarłym / zaraz tez to pokazal
ze prawdziwie powstal od umarłych / dajac
nam na przyklad / aby my ktorzy czesto umiera-
my grzechami smiertelne / mogliśmy sie od
niego nauczyć / iako sie mamy z grobow na-
szych dobywac / y do wiecznego żywota pow-
stawac. Co iesliby kto chcial to o sobie trzy-

p. Chry-
stus poscil
y byl kuszo-
ny dla nas.

p. Chry-
stus umarl
dla przykla-
du umara-
twienia na-
szego.

p. Chry-
stus pogrze-
biony pow-
stal z grobu
dla przykla-
du naszego.

I. Ioan. 1.

Ezech. 18.

Eccles. 21.

Grob dusze
grzeszney vs
podobanie
grzechowe.

mąc że nigdy nievmiera / tedy musiałby to o
sobie trzymać / y mówić że nigdy nie grzeszy /
zaczem musiałby na sie przyiac / on sromo-
tny tytuł Igarzá / ktory takim wszystkim za-
dacie Jan swiety / mowiac : Ieslibysmy rzekli ze
grzechu nie mamy, Iżemy / y prawdy nie mo-
wiemy. A ktoby tak osobie rozumial / ten same-
go siebie zwodzi / y niemasz w nim prawdy.
Ponieważ tedy wszyscy grzeszymy / tedyc też
wszystcy vmieramy : A bowiem dusza ktora zgrze-
szy vmrze : Od ktorey śmierci odwodzac nas
Madrzec Żydowski / mowi : Iako od oblica
Węza, tak vciekay od grzechu / zeby Lwie
zeby iego / zabijaiace dusze ludzkie. Iako miecz
oboietny wśelaki grzech / a iego ranie niemasz
vzdrowienia. Wiedz tedy każdy pewnie / iż
każdy grzech śmiertelny : jest okrutnym Ty-
ranem / zabijaiacym dusze ludzkie. A tego strá-
śnego y okrutnie zamordowanego trupa / kto-
ry by był grob / Iacno go znajdzieś gdy poy-
żrzyś w własną wola swoje / y w vpodobanie
grzechowe / w ktorym dusza co daley to bá-
rziej gnie iako bydle w gnoiu y sinrodzie swo-
im y iako sinrodliwy trup w iamie swoiey : Cze-
go mamy bázro wiele strážnych przykladow /
w tych / ktorzy sie z iednego grzechu w drugi
wala /

wala / a z drugiego w trzeci / y czwarty y dzie-
 siąty / przykładem Krola Dawida / ktory pu-
 ściwszy sie za požadliwością oczu / wziął cu-
 dza żonę / y nie mając na tym dosyć że popelnil
 cudzolostwo / ieszcze co daley to barzciey gnil /
 w onym w podobaniu grzechowym / zażywając
 rozmaitych fortelow / z Dryaszem mężem iey;
 ktore iż mu nie poszły według fantazyey iego /
 napisał list smrodliwy / do Joába Hetmána
 swojego / aby Dryasza wystawił na plac nie-
 przespieczestwa nawietżego / na którym kazal
 go odbieżeć aby był zabity. A kto w takim gro-
 bie leży y kto duszę swoię poloży w w podobá-
 niu y rozkoszowaniu grzechowym / taki nie do-
 czeka sie żadney inżey poćiechy / iedno iż będzie
 wielkim kámieniem zawálony. Albowiem z
 częstego powtarzania grzechow / rodzi sie ona
 zátwardziałość serca / o ktorey Job swięty po-
 wiáda. Serce iego zátwardnieie iáko kámiem , y
 zbýje sie iáko nákowálnia Kowálka. Takim
 kámieniem zawálona byla duszá Kaimowá /
 ktora niechciała z w podobania grzechowego
 ná w pominanie sameg Pána wżyskie rzeczy o-
 żywiáiacego. Takim kámieniem zawálona by-
 lá duszá w pornego Pháraóná / ktora z w podo-
 bania grzechowego / nie dáła sie wywlec Moy-

2o Reg: 11:

Kámiem
 Grobowy
 znaćy zát-
 wardział-
 ość serca.
 Job: 41:
 Genesis: 4+

Exod: 7+

Iosue: 10.

Wszystkie
zmysły grze-
sne / kámie-
niem są zám-
walone.

Ktore są
pieczęci
Dyabelskie.

żeszowi y Aaronowi / którzy ta dziesiąta
plag dźwigali do upamiętania / y grzechowe-
go obrzydzenia. Tego wielkiego kamienia by-
ły dosyć znaczna Figura / ono wielkie kámie-
nie / ktorem Jozue kazał pozawalać pięć Kro-
low Pogańskich / w iastini Maceda: Abowiem
toż właśnie dzieje się z sercem zatwardziałym /
ktorego pięć zmysłów w członkach jego Krolu-
jących / tak bywają zawalone / iż oczy jego
nie mogą patrzeć na wielkie nieprzespieczności
Zbawienia naszego / y vszy jego tak są zawalo-
ne / że niechcą słuchać słowa Bożego / y Zbá-
wienney porady / y vszta jego tak są zawalone /
że wszelki pokárm obracaia sobie w obrzydze-
nie / y nos jego tak jest zawalony / że nie-
czuje smrodu grzechowego / y swedu Piekielne-
go / y dotknięcie jego tak jest zawalone / że przy-
szedłszy w oczywiste nieprzespieczństwo gárdzi.
Niáko złośliwi przeciwnicy Chrystusowi /
przyszędłszy do grobu Chrystusowego / przyci-
sneli pieczęci swoje do niego / tak nieprzyiacie-
le dušni przychodzą do człowieka / w upodo-
baniu grzechowym położonego / y zatwardzia-
łości serca zawalonego / y pieczętnia go / prze-
kletymi pieczęciami swoimi. A ktoreż są pie-
częci Książat Piekielnych? Żadne inſze jedno
czary /

czary / wroźci / gusia / zabobony / y czarno-
 riestie obludy. Abowiem te wszystkie nic inſe-
 go nie ſa / iedno one naſprośnieyſze Chárakte-
 ry / beżecney Beſtwey Piekielney / ktora poma-
 mila ludźie mieſzkájące ná ziemi / dla znałow
 ktore iey dopuſzczono czynić. A roſkazála wſy-
 ſtkim máłym / y wielkim / bogátym y wboгим /
 wolnym y niewolnikom / áby każdy miał Chá-
 rákter álbo piatno / ná prawey rece / álbo ná
 czele ſwoim. A te przeklęte Cháraktery / bárzo
 podobne ſa pieczęci / ktore chociaſy nie ſa zamká-
 mi / przecie czynia te rzeczy zamknione / do ktorych
 bywáia przyłożone / á te dla powagi tych czyie ſo
 ceści. Tak teſz y czary nie ſa ſámy z ſiebie wa-
 żne bo ſa właſne bálámuctwá / ále zdádzá ſie
 bydź cóś dla wmdowy z Szátánem wczynioney /
 ktory poſyla zwodniki y zwodnice ſwoie / áby
 glupie ludźie w grzechách zawałone pieczęto-
 wáli / álbo opalonemi ożogámi / álbo zárdze-
 wiálemi roſznámi / álbo ſiećączámi kápuſtnemi.
 A żeby ſie to mogło przylepić do zátwardziálo-
 ſci ſercá ludźi omamionych / dla tegoż ma ná
 to owe przeklęte widmy / ktore ſpuſzczáia wo-
 ſti / ktore leia olowy / y wpatruia co ſie teſz wy-
 leie y wyrázi ná nich / zá ſpráwa Szátána prze-
 kłętego ; ktory dopuſzcza ſługom y ſłużeńnikom
 ſwoim

Apoc: 13:

Czary má-
 ia moc nic
 ſáme z ſie-
 bie ále z ro-
 znowoy z
 Szátánem
 wczyniony.

Szatan bo
brych rze
czy ná zle v
żywa.

Silá iest
falszywych
krzyżow.

W history
ey znalezie
nia krzyża
swietego.

przeštroga
potrzebna.

swoim/ vzywác do tego y krzyżytkow / aby wie-
tška powage vczynil pieczęciom swoim/ y aby
tym mocniej zápieczetowal ludži w zlošciách
swoich pogrzebionych. Dmie ten zdraycá pře-
mieniác sie y w Anjola šwiatlošci / y vzywác
rzezy šwiatych / názwodzenie duš nieostro-
žnych: Ták dálece že sie iednemu Pustelnikowi
vřkazal byl w postáci Chrystusa ná Krzyžu przy-
bitego. Przetoz wára / bo iest silá falszywych
Krzyžow / do ktorych sie pan Chrystus nie zna/
gdyž y lotrowie ná krzyžách tež podle Pána
Chrystusa przybici byli / ále przedšie ich
krzyže ná nic sie nie przydádzá / iedno aby byly
spalone / y wniwecz obrocone : Czego mamy
iáwny dowod przy znalezieniu Krzyža Pánškie
go / przy ktorym dwa krzyže rázem znalezione /
žaden z nich niemogl wštrzesíc trupá šwiežo
przyniešionego / y krzyžami obudwu lotrow
dotknionego / áž gdy byl własny Krzyž Chry-
stusow przyložony / tož šmierc vřtápić musíá-
lá / nie mogac zniešć mocy drzewá žywotá /
šropionego nadrozška Krwia Pelikána niebies-
škiego / zmarle džiatki swe krwia svoia ožy-
wiáiacego. Przetoz přeštrzegam onych co sie
dáta zwodzić czeštym krzyžytkom miedzy džiz-
wnemi imionámi / y miedzy obludnym oreza
žátkli-

zaklinaniem popisanych / bo te wszystkie krzy-
żyki są Lotrą lewego / który dostał się y z Krzy-
żem swoim Lotrowi Piekielnemu. A czemuż
Bo umarł na krzyżu lotrostwa swego / pośmie-
wając się z Krzyża Chrystusowego. Coż albo
nie wiesz że klada y noszą na sobie krzyżyki y
płynice / y wsteczniczy / y lichwiarze / y ko-
strowie / a przed się im te krzyżyki nic nie po-
magają. Abowiem nieumie sprawiedliwość Bo-
za pomagać niecznotom. A coż prośbę może
być kostrowniejszego niż owe krzyżyki złote
Dyamentami / y Szmaragdami / y Rubinami /
y Szafirami nasadzone / które na piersiach
swoich noszą Pannie y Panny światowe / ale
przed się nie zna się do takich krzyżyków Chry-
stus który był cichy y pokornego serca / bo pod
tak pieknym krzyżykiem / także nieprzyjaciel
Krzyża świętego Szatan przeklęty / który py-
cha y nadościami napełnia serca tych rostkownic
nieostrożnych. Bodayże poginęli tacy przekleci
pieczętarze / pospolu z temi pieczędiami piekielne-
mi: Abowiem ci są którzy przywołują gniew Boży
na ludzi / iako Jan święty opowiada / w os-
biawieniu swoim mowiac : Ktoby się klął
Bestyey albo obrazowi iey, y wzięłby piatno iey
na czoło albo na rękę swoją, ten będzie pić wino

Marcit 13.

Apoc: 14.

gniewu Bożego: które zmieścane jest z przytym
winem zapalczywości tego / y będzie mezon
ogniem / y siarko / przed światem Anioły
y przed Baránkiem / á dym mał ich poydzie w
zgore ná wiel wiekom / á nie beda mieć odpo-
czyniena / áni w dzien / áni w nocy / ktorzy sie
klániali Bestyey / y obrazowi iey / y ktokol-
wiek przyiał piatno imienia iey. Przestrzegam
tedy y vpominaam imieniem Bożym / ábyście
sie strzegli tych przeklasych pieczęci / które so-
Chárakterami wiecznego potepienia / ále rá-
czyy vpominaam y prosze / imieniem Odkupi-
ciela y Zbáwiciela nášego Jezusa Chrystusa /
ábyście ná sobie wypieczetowali własne pia-
tná / y pieczęci tego / w owiac z Páwlem świę-
tym: luzesz niechay mi sie nikt więcej nieuprzy-
rzya / ábowiem ia blizny Chrystusowe nosze
ná ciełe moim. O šťastliwe blizny / które y
teraz sie lśnia iásniey nád Slonce / w Dwiel-
bionym ciełe Chrystusowym / ná práwicy Bo-
gá Dycá niebieskie / które vřázuje zá nieošáco-
wany odkup zbáwienia nášego / do ktorego za-
den nie przyydzie / iesli nie będzie vczestnikiem
blizn Chrystusowych / przez násladowanie v-
martwienia iego. Bo iesli pospolu z nim cier-
pieć / tedy teź y spolě z niem Krolowác bedziemy.

Pieczęci
Chrystusowe
we suza lu-
dziom Ch-
rześcían.
Klm.

Grob B. iest szkola twiczenia Chrze:

163

A iż te pieczęci Szatanſkie ſo tak bārzo ſłabe /
że mogą bydź łatwo oderwane / dla tegoż im
nie yſtaic przydaie ſtraż ſwoie : iako to iāśnie
wyrażili w przykādzie ſwoim niewierni Żydo-
wie / mowiac do Pilatā : Rozkaz ſtrzedz gro-
bu, by ſnadź nie przyšli Zwoleńnicy iego, y nie
wkrādli go / y nie mowili że powſtał od umār-
łych / y byłby gorſzy bład oſtātni niź pierwſzy.
tāci ſie boi Szatan przeklety / o duſze w grze-
chāch umārła / bo choćia y iuż iā wewloł do
grobu y podobānia grzechowego / y choćia y
iā zāwāłil bārzo wielkim kāmieniem zlych na-
logow / y zātwardziāłości ſerdeczney / y cho-
ćia y iā zapieczetowāł przekletemi Charakte-
rāmi ſwoiemi / przedſie ieſzcze nie ma doſyć nā
tym / āle przydaie ſtraż ſwoie Piekielno / w
tākiey geſtwinie / iź iako wiele bywa much oko-
ło gārca miodem nāpełnionego / tāk wiele ieſt
dyabelſtwā / okolo człowiekā obludno ſłodko-
ſcia grzechowā zwiędzionego : y iako wiele
bywa pſow głodnych okolo ſcierwā zdechle-
go / tāk wiele bywa Szatanow okolo czło-
wiekā / w powinności ſwoiey Chrzeſcīanſkiey
umārłego. Abowiem iako weſele ieſt w niebie
wſyſtkim Anyołom Bożym / ziednego czło-
wiekā grzechnego Pokute czyniacego / tāk zās

Straż Szā-
tanſka oko-
ło grzechne-
go.

Psal: 3.

Psal: 21:

Trent 1.

Trent 2.

wielkie weśele jest / wſzystkim Szatanom prze-
 klotym / z iednego grzeſznika Poluta gardzace-
 go. Czul to dobrze on ſwiety grzeſznik / ktory
 wołał do Pana Boga: O Panie iakoć ſie ich
 wiele zebráło, ktorzy mię trapią, bárzo wiele
 powſtáieich przeciwko mnie: Wiele ich mo-
 wi duſzy moiey / nie ma ten zbáwienia w Bo-
 gu ſwoim. X znova. Boże moy weyrzy ná
 mię, czemuś mię opuścił? Oto vtrapienie nie
 dáleko jest / á nie máſz ktoby ráwował: Obto-
 czyło mie zewſząd cielcow ſilá / tluści byko-
 wie obſiedli mie / rozdarli ná mie páſzaki
 ſwoie / iáko Lew łápiący y ryczacy / ogárne-
 ło mie bárzo wiele pſow / zgromádenie okru-
 tnikow obległo mie. Też przeklata ſtraż Piez-
 kielna / vpátruiać zacny Prorok Jeremiaſh /
 plácze ná dufá grzeſzną / z onym rzewliwym
 nárzekániem / mowiac: Wſzyscy nieprzyia-
 cíelé iey ogárneli iá w véilkách. Otworzyli ná
 cie vſtá / wſzyscy nieprzyiaciele twoi / Pſyła-
 li y zgrzytáli zębami / y mowili: Oto iuż dziś
 ten jest dzień ktoregoſmy czekáli / náleziſmy
 widzieliſmy. Coż proſze rozumiećie Chrześ:
 N. o tych wielkich nieprzeſpiecznoſciách? Záp-
 rawde wielkie / záprawde ſtráſne / y bárzo
 nieprzeſpieczne / ále przedſis nietál ſo od wſze-

lákiego

latiego ratunku proznie / żeby my już mieli war-
 pic / o zbawieniu naszym : Abowiem mocen
 jest Pan Bog / zatrasnac ziemię / tak potez-
 nie / iż sie musi y grob otworzyć / musi sie y
 kamień odwalić / pospolu z pieczęciami / zaczy-
 n wsytká straż nabierze sie takiego strachu / że
 sie sstanie iáko umarla / iáko sie sstalo / przy
 chwalebny m Smartwychwstaniu Páńskim /
 o ktorym powieda Ewángelista swiety : Oto
 trzesienie ziemi sstalo się wielkie. A to trzesie-
 nie ziemi / nie co innego nam znaczy / iedno
 prawdziwa struże / za grzechy nasze / od kto-
 rey powinno sie trzasć to ciało z ziemi vlepio-
 ne / czyniac pokute y dosyć vczynienie. Tá-
 kim trzesieniem ziemi / trzasł sie Krol Má-
 nasses przed Pánem Bogiem / y otrzasł z sie-
 bie w sytkie niezliczone grzechy / y otrzasł z sie-
 bie w sytkie láneczuchy y Káydany / ktoremi
 byl skrepowany / y wylast nie tylko z ciasney
 turmy / w ktorey byl zatárasowany iáko w tru-
 mie / ale wylast y z grobu grzechowego / w kto-
 rym byl zlym nalogiem zawálony / y zápiecze-
 rowany wielkimi pieczęciami Szatáńskimi /
 iáko nawielky czarownik / ktory teź y strazo
 Szatáńsko byl osádzony / iáko nawielky nie-
 wolnik grzechowy. Tákim trzesieniem ziemi /
 trzesła sie ziemia Dawida Krolá / ktory ieczal

Trzesienie
 ziemi zna-
 kiem jest zo-
 martwych
 wstania du-
 chownego.

Trzesienie
 ziemi zna-
 czy struże
 za grzechy.

Psalmt 37.

Grob B. jest szkoła ćwiczenia Chrze-
 od wzdychania serca / który wpożarzał postem
 dusze swoje / który chleb swój popiołem posy-
 pował / y trunki swoje ze łzami mieszał / który
 na każdą noc / łzami wmywał łóże swoje. Ta-
 kim trzesieniem ziemi / trzęsła się ziemia Kro-
 lą Łzechiaśką przed Panem płaczącego / y w
 gorzkości dusze swojej / wszystkie dni żywota
 swego rozmyślającego. Takim trzesieniem zie-
 mie / trzęsła się ziemia Piotra świętego / po za-
 przeniu Mistrza swego rzewliwie płaczącego.
 Takim trzesieniem ziemi / trzęsła się ziemia
 Maryey Magdaleny / v nog Pána Chrystu-
 sowych leżacey / łzami swemi nogi iego pole-
 waiacey y pokornie całuiacey / y drogiemi ma-
 ściami pomazywaiacey. Aż ta ziemia naszą
 jest bårzo oćieżała / y do tego trzesienia sama z
 siebie nie sposobna / przetoż potrzeba abyśmy
 iey oćieżałość porusáli / tak iáko ja poruszał
 Jáwnogrzesnik / który pieścią bil pierśi swoje
 mowiac : Boże bądź miłościw mnie grzesz-
 nu. Tak paruszał ziemię swoją Hieronim S. /
 który twárdym kámieniem tak długo tlukł pier-
 śi swoje / aż z nich wykolátał wszystkie myśli
 swoje złe / y wszystkie pobudki cielesne. Tak
 poruszał ziemię swoją Benedykt święty / który
 nágo w polrzywoy y ciernie w bieżawšy / tak
 dlugo

Izaia: 38.

Lucas: 22.

Lucas: 7.

Trzeba źie-
 mie poru-
 śać do trzes-
 sienia.

Lucas: 18.

S. Hiero-
 nim.S. Bened-
 dykt.

dlugo parzył y drapał ciało swoje / aż ie porużył do wstrzemięzliwości / y zachowania czystości. Tak porużał ziemię swoje święty Dominik / który do wielkiego Krwie wylania / trzykroć przez noc dyscyplinował ciało swoje. Tak porużał ziemię swoje Franciszek święty / który nago w puszczał sie w przerabl Lodowa / albo w kupa śniegu. Tak ia rużali oni święci Pustelnicy y Zakonnicy / którzy ia trzęśli czynnościami Postami / Modlitwami / Dyscyplinami / y rozmaitemi pracami. A na coż sie przyda to trzęsienie ziemi? Na to / że oćie żalostí swoia nie będzie obciążać dusze która sie pnie ku gorze / która wzdycha do nieba / która pragnie do Pana Boga / na którego podobienstwo y wyobrażenie iest stworzona. O czym daie znać ten sam / który ciało ludzkie własnymi rękami swoimi vlepil / y sam natchnal wnie dech żywota / gdy tak mowi do Swolenników swoich : Duch wprawdzie iest rzeczy ale ciało słabe. A do czegoż słabe? do Modlitwy / do czuyności / do Postow / do vdręczenia / które sa potrzebne do wieczne zbawienia. A wiec mu podobno solgować dla tego iż słabe? y owšem przynagląc mu aby bylo mocne; bo ponieważ mocne iest do zlego / a dla czegoż nie ma bydź

Święty
Dominik.

Święty
Franciszek.

Ciało trzęs
ba przymu
ścić do do
brego.

Grob W. iest škola ćwiczenia Chrze:

ma bydź mocne do dobrego? O iako wiele iest
 mocnych mocarzow do obżarstwa / y pijan-
 stwa. O iako wiele iest mocnych mocarzow /
 do nierządu y wścietczeństwa? O iako wiele
 iest ich do pomsty / y krzywdy czynienia? A że
 musz tey mocy nieobracacia na czynienie Cnot
 swietych / y na dostapienie Krolestwa niebie-
 st ego? O iako sie mocno ruszamy / y potężnie
 dzwigamy w wykonaniu zlych rzeczy? O ias-
 ko wyciągamy y zakłásuiemy rece nasze / gby co-
 komu wydrzet / gdy kogo vkrzywdzić / gdy ko-
 go pobić; ale gdy co dobrego vczynić tu czi-
 y chwale Bozey / y na poratowanie bliźniego
 swego / ali nam zaraz rece słabieia / y obwisna-
 ták / iż niemi władać nie możemy. O iako po-
 teżne y racze sa nogi nasze / bieżeć droga hero-
 ta choćiay wiemy że wiedzie na wieczne po-
 teptenie / ale gdy isć do Kościola albo nawie-
 dzić vbogich w spitalu / albo vtrapiionych w wie-
 zieniu / ták nas nogi zábola iż sie z mieysca ru-
 szyć nie możemy. Poslismy bázro na owego
 Mátysá / na ktore° sasiad ieg Grzegorz wolal:
 Mátys / bá wyleźze z izby inż to dzwoniło
 do Kościola; ali on ozwawšy sie odpowie-
 dzial. A w Dyableš mam isć / nie mam či bo-
 tow; a gdy zaś Grzegorz idac z Kościola / za-
 wolal

Retšymi
 iestšemy do
 zlego niš do
 dobrego.

VS

m

wolał na niego: Mąrys / proście cie na pulz
 kwarty gorzałki / ale on zaraz rzekl. Bårzo rad /
 tylko proście abyś mie poczełal aż mi samá znaj-
 dzie stare bociská. A takich Mąryśow jest bår-
 zzo wiele / nie tylko po wsiách / miedzy wie-
 śniakami / ale y w Miesćiech miedzy Mieszczá-
 ny / y w Dworách miedzy Mościwemi Pány.
 Abowiem do stołu Pánstkiego / y Błogosławio-
 nego Kielichá iego bårzo sa leniwemi / ale do
 zaráźliwego stołu Szatánstkiego y przekletego
 Kielichá iego / bårzo ochotnemi. Kaczeni sa
 trzasć sie od śmiechu / y zbytniego chychotania /
 ale sa nie poruszonemy do płaczu y żalu serdecz-
 nego. Kaczymi sa trzasć sie w tańcách / y w
 plesách aż do zmordowania / ale do Pielgrzy-
 mowania na swiete mieyscá / tak sa leniwemi /
 y nieporuszonemi / że drugi uczynionego slu-
 bu swego nie wypelni / zá ledwie w dziesiatym
 Roku / y to z wielkim narzekaniem y wciázá-
 niem. A iż nie máś tego dobrowolnego trze-
 sienia ziemie / dla tegoś sam Pan przepuszcza
 na náśze ziemie plagi swoje stogie / przepuszcza
 mory / przepuszcza glody / przepuszcza woyny /
 od ktorých musz sa poniewoli trzasć / nie tyl-
 ko domy y Dwory / ale y wshyská Rzeczpo-
 spolita. Adla czegoż to czyni? Dla tego iż Prá-

pan Bog
 trzeście sie
 mie przepu-
 szć iac ná-
 nie plagi.

Skutki po-
kuty są wy-
rażone w A-
ngiele w gro-
bie siedzą-
cym.

Postać
młodzien-
stwa znaczy
odnowie-
nie.

Colos 3.

Marth 16.

Białosc
światlosc
cnot swie-
tych.

Pfalm: 50.

gnie / aby sie odwálily te wielkie kámiennie zá-
twárdzálósci ludzkiej: tego chce aby otwo-
rzyly sie groby náše / y abyśmy z nich wylezli /
powstawšy od umártych przez Pokutę swie-
ta: ktorey zbáwienne skutki dostátecznie wy-
rażone są / w tym Aniele Pánstkim / w grobie
Chrystusowym będącym. Abowiem iż sie wka-
zał w postaci Młodzienstkiej / dáie nam oczę-
wisty dowód / iż Pokutá swieta czyni z zósta-
rzálego grzesníká czlowiekiem odnowionym
y odmłodzonym / do zego nas wšystkích w-
pomina Páwel swiety / abyśmy zwlekli z sie-
bie stárego czlowieká / ktory uczyniony jest we-
dlug stárego Adámá / á żebyśmy przyoblekli
nowego / ktory jest stworzony / wedlug no-
wego Adámá Jezusá Chrystusá: ktory chce tegó
po nas / abyśmy sie znouu odrodzili / y sstá-
li sie iáko mátemi dziateczkami. Ale iż sie wka-
zał nie tylko w postaci Młodzienstkiej / ále y w sá-
tách białych / to iuž tu ná oko wkażnie / iż nie
tylko wzdychaniem wnetrznym / y skrucha ser-
deczna / trzeba dusze z zástárzálosci grzechowey
odnawiać / ále y te zwierzchowne czlonki náše /
trzeba przyodziewać oná białoscia / ktorey sie
nápierał on swiety grzesník / woláiac do Pá-
ná Boga: Pokrop mię Pánie Hisopem á będę

oczy

oczyszczony, omiy mię a będą nad śnieg wybielonj.
 A gdzieś sie na to swiete pokropienie / y na to
 zbawienne omycie zdobedziemy? nie gdzie in-
 dzie iedno w nadrozżey Krwi zbawiciela na-
 szego Jezusa Chrystusa / ktory w postaci Bo-
 zkiej bedac wyzszym nad wszystkie Cedry Li-
 bańskie / przyciągnal do siebie drobniuchny y ni-
 zniuchny Isop natury ludzkiej / przytawszy na sie
 postać słuźebnica / y stawszy sie wżgardą ludz-
 ką / y brakiem pospolstwa. A te obiedwie natu-
 rze / y one wielka Boska / y te małuchna ludzka /
 związal iedwabiem karmazynowym dwakroc
 farbowanym. Abowiem ona bärzo dluga y
 mocna nię / woli przedwiecznego Syna Bo-
 żego / ku przyięciu natury ludzkiej / ktora sie
 dosyć dlugo wlokła przez rozmaite obietnice y
 figury / pierwszy raz była wfarbowana w go-
 racey miłości Boga Oycá Niebieskiego / kto-
 rego przedwieczne przeyrzenie prägnal wyko-
 nac / w naprawie zbawienia ludzkiego: A dru-
 gi raz tąż nitką karmazynowa była wfarbo-
 wana / w vprzymey miłości ludzkiej / wedlug
 własnego oświadczenia iego ták mowiacego /
 ROSKOSZ MOIA BYDZ Z SYNMI LVDZ-
 KIEMI. Już tedy mając to drzewo Cedrowe Bos-
 twa / y mając do nie° przywiązana te wiozke Hizo

Hizo do
 Cedru przy-
 wiazany ni-
 tka karm-
 azynowa
 znaczy wcie-
 lenie páná
 Chrystusa
 we.

Próu: s.

Psalms: 101

Apocal: 7.

Hebrt 9.

pu drobnego człowieczeństwa / mamy już zbawienne kropidło / pokropienie y omycie grzechow naszych / ktore gdy vmocymy / w nadrozskej krwi onego wrobla / ktory sam o sobie mowi : IA IAKO WROBEL OPVSZCZONY wstrzeże : możemy bydz dostatecznie omytemi / y nád śnieg wybielonemi / pospolu z onemi / ktorych widzac Jan święty / wkaże nam mowiąc : Ci są ktorzy wyprali szaty swoje , y białymi ie poczynili , we Krwi Barankowey. A ta zbawienna krew / iż jest w Sakramencie Pokuty świętey / niemáš w tym żadney wazpliwości / poniewasz sam Zbawiciel náš Jezus Chrystus / idac ná śmierc powiedział : Iż krew iego jest krew nowego y wiecznego Testámentu , ná odpuszczenie grzechow. Za czym słusnie Argumentuie Doktor Pogánski / mowiąc : Iesli krew Kozlow y popioł lálowicy , gdy niemi pokropiono splugáwione poświęcał / ku oczyszczeniu ciała / dáleko wiecey krew Chrystusowa / ktory przez Duchá świętego / ofiarował samego siebie niepokalánego Bogu / oczysci sumnienie wáše / od uczynkow martwych / ná službe Bogu żywiáczemu.

Co ieslibys już obaczył po sobie to cudowne odmłodzenie / y białych śat dostąpienie / nie

Trzeba się
báć choć
ay kto dost
al białey śa
ty.

zaraz że już wystąpił / y nie podnoś się w pyche
y náderość / ále przykładem Anyolá przy grobie
Pánškim widzianego / siedź w oney pokorze y
boiaźni / do ktorey cie vpomina medrzec Sy-
dowski / mówiąc: Po odpuszczonym grzechu
nie bądź bez boiaźni. A czemuż? bo iáko po
zaleczoney ranie / zostáie blizná / y po zrośnie-
niu zlamáney kości zostáie guz / ták po odpus-
czeniu grzechu / zostáie przymianek grzechowy
ná každym czlowieku grzesznym / iáko został ná
Dawidzie / ktoremu chociaý jest odpuszczony
grzech / przedśie y do tego času zowia go grze-
śnikiem / y Mária Magdalene zowia grzesz-
nica / chociaý iey odpuszczone są grzechy. Ták teź
y każdy grzesznik / chociaý przestánie byđz grze-
śnikiem / przedśie nie moźe się tego záprzec / że
był grzesznikiem. A iákoź tedy moźe byđz ten
bez boiaźni / ktory już był grzesznikiem / y zno-
wu moźe niem byđz? Przetoź siedź w ticho-
ści y pokorze. A siedź ná práwey stronie, my-
ślac wstáwicznie / o oney práwicy sedziogo náy-
spráwiedliwšego / ná ktorey beda postáwie-
ni wšyscy spráwiedliwi / y miłósterne uczyn-
ki wedlug przemożenia swego czyniacy: Do
ktorych naysłodrobliwšy kásarz Królestwa
Niebieskiego / będzie mówił: **PODZCIE BLO-**

Ecccl: 9.

Trzeba się
dzieć ná prá-
wey stronie

Grob P. jest szkoła ćwiczenia Chrze:

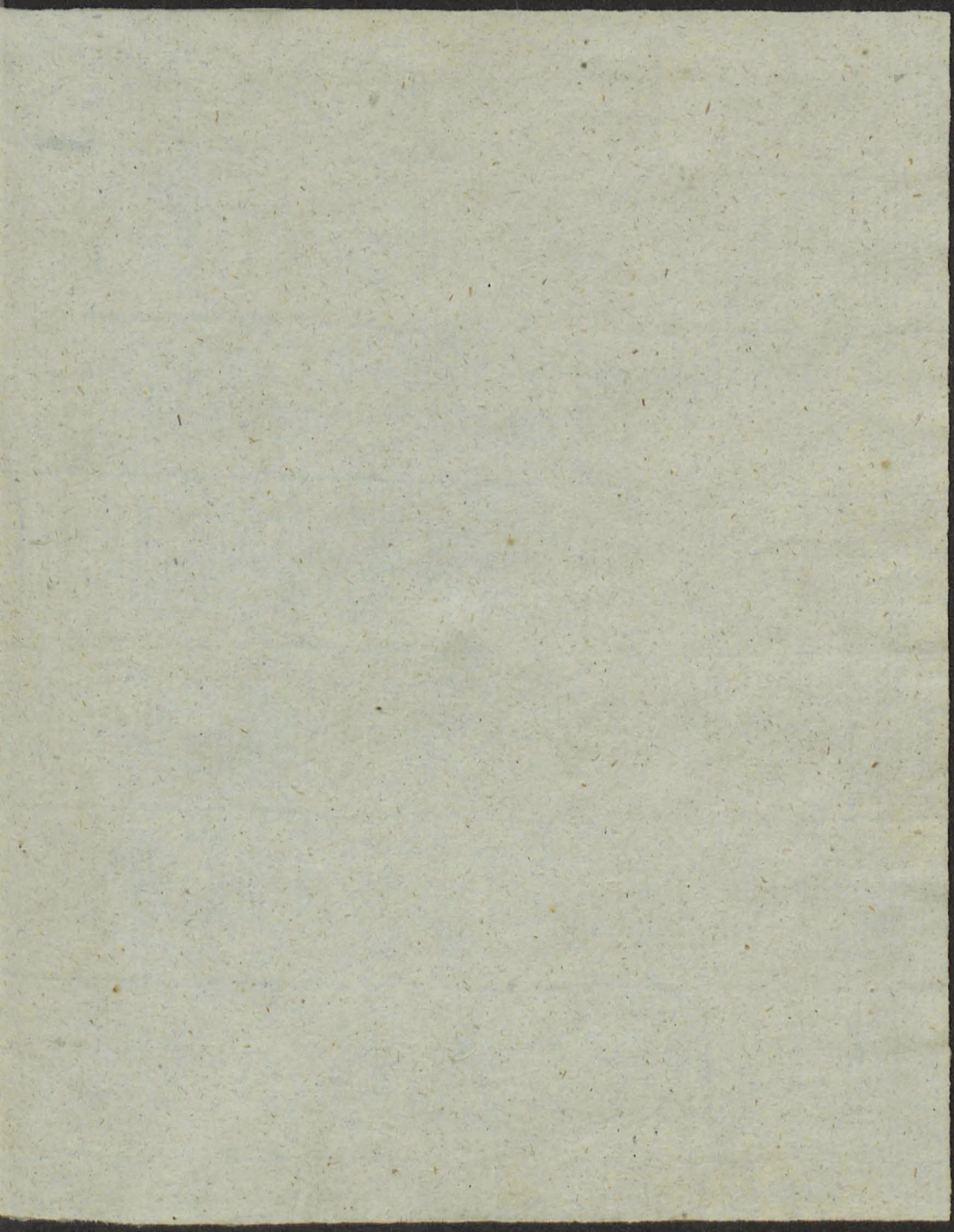
GOSŁAWIENI OYCA MEGO, osiągnięcie Królestwo / które wam jest zgotowane / od początku świata. Na też prawice wabi nas Chrystus Pan / który w dzień nayobfitszego Miłosierdzia swego / y naybogatszego odkupu zbawienia ludzkiego / dal odpuszczenie grzechow lotrowi prawemu / y tenże pochwałebnym Smartwychwstaniu swoim / wstawy sie Swolennikom przy morzu / kazał im sieć zapuścić na prawa stronę. Z których przykładow na oko widziacie / iż miłośnik zbawienia naszego / zawsze nas zagania na prawa stronę / na ktorey sa wszelakie poćiechy / tak łaski na tym świecie iako y chwaly w Królestwie Niebieskim / do ktorego rącz nas domiesćić zbawicielu nasz / przez nadrozsie śmierć / y przez nachwałebniysze Smartwychwstanie: rzeźmy wszyscy na bożnym sercem /

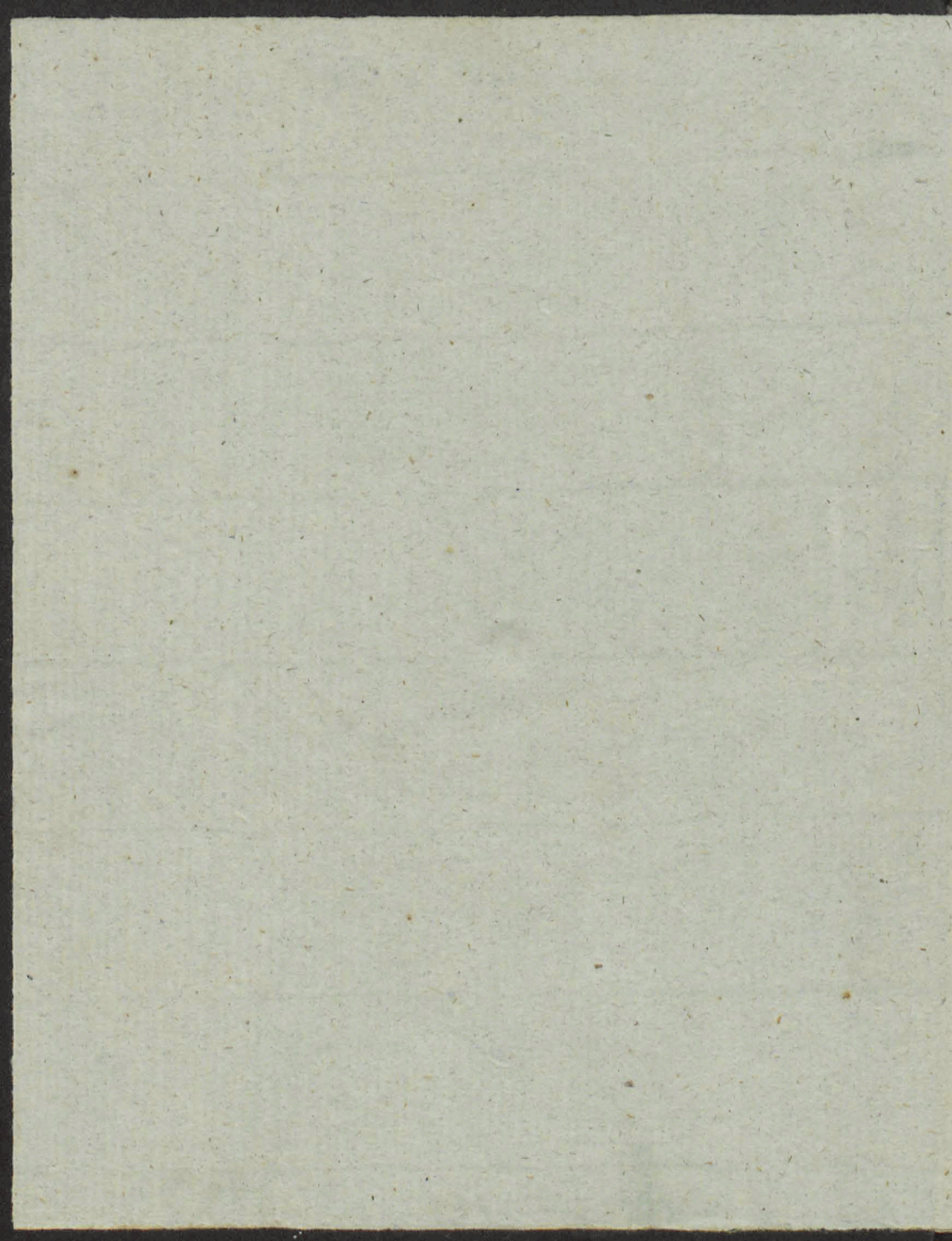
AMEN.

Bogu w Trojcy przenaświetszey iedy-nemu cześć / chwala y poklon / teraz y na wieki wiekom /

Amen.

M. 190

8419

